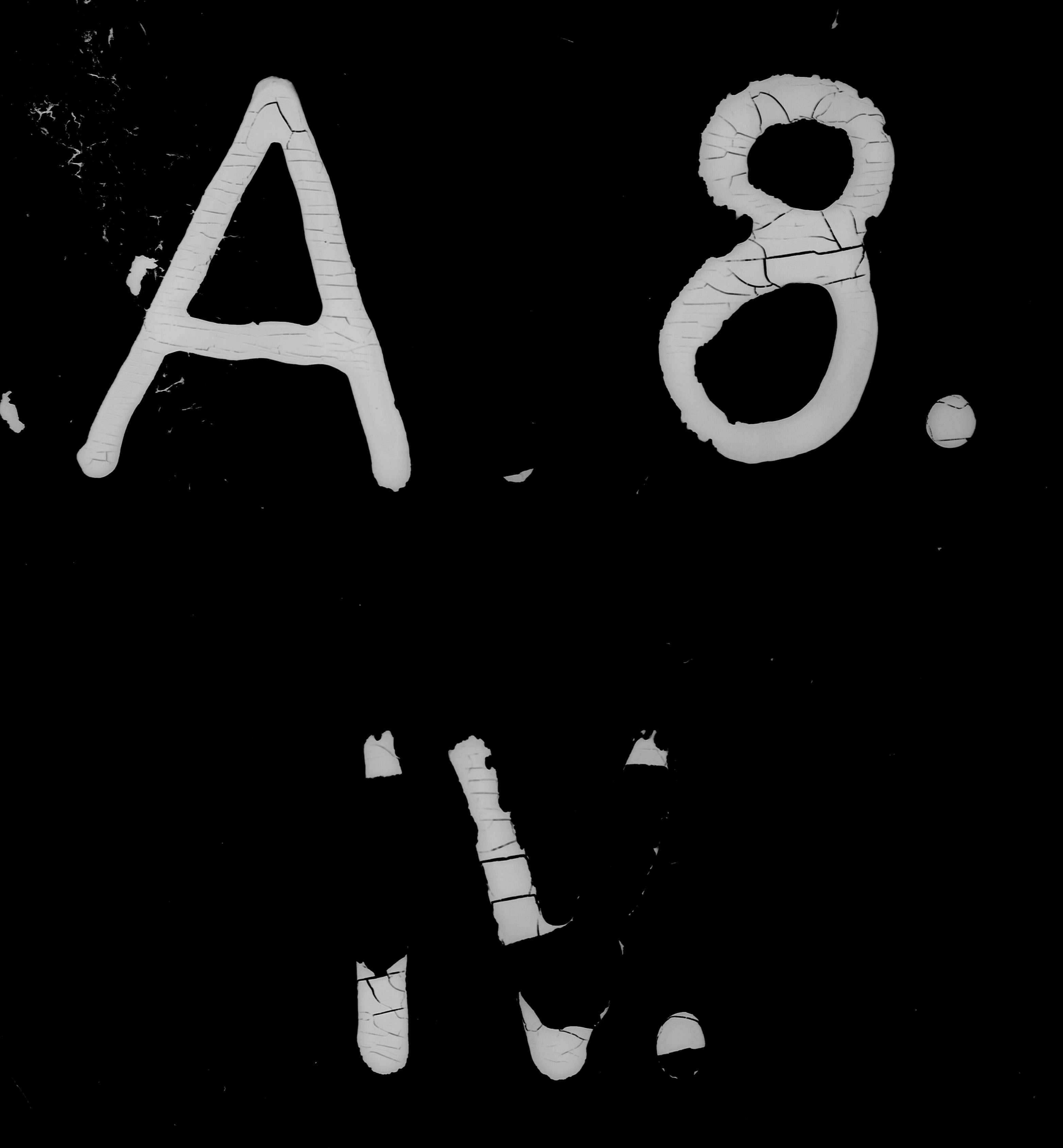
A.S.
A.L.

ACADEMIA R.P.R

LABORATORUL-FOTO

Sectia

MICRO-FILM

AZ VARADI DISPVTACIONAC AVAGY VETELKEDESNEC, AZ EGY ATTYA ISTENRÓL, és annac Fiaról, az Iesus Christusról, és à Szent Lélekről igazán valo elő számtalássa, Melly mindenic fęlnec akarattyából kezdetett, Mind Szent hauánac 20. napián: 1569. eſztendőben.

Kolozsvári UNITÁRIUS KOLLÉGIUM Könyvtára

KISKADÁCSI SIMEN DOMOKOS

ACTO. V.

Meglássátoc, mint czelekőittec ez embereckel: Én abt mondom, Hadiatoc békét ő nekiec, és ne banczatoc őket. Ha emberektől vagyon ez à tanacz és ügyekőzet, Elbomol. Ha kedig Istentől vagyon, Nem bonthattyátoc el: Mert heiába tusakotoc az Isten ellen.

SIMEN DOMOKOS

COLOSVAROT.

I. 5. 6. 9.

AZ IESVS CHRI=
VS VERÉNEC ÁLTALA MEG
ENTETT VALASZTOTT HIVEKNEC E=
ſſ Magyarorſágban lakazóknac, Az igaz ité=
letnec és bölczeſegnec Lelkét, az Atťya Iſ=
tentől, az Ieſus Chriſtusban ßűuűnc
ſerént kéuániuc.

TVdiuc és ęrtyűc, attyámfiai kereßtyénec, ho=gy az Varadon lőtt Diſputacióról kűlen kű=len fęle itéletet teſſnec az emberec, Mind azzoc, kic ielẽ vóltanac, Mind azzoc kic tauoly léuén, e=gyebektől hallottác à Diſputacionac az ő rendit: Mert mindeniknec ſabad az ő ęrtelmében bővel=kődni. Mint az előt, azonképpen moſtan is, min=den vgyűnket, à mű kegyelmes Iſtenűnknec gond=ia viſſeléſſére hadiuc, Tuduán, Hogy ő mindene=ket az ő ſent akarattya és bölczeſége ſerént cze=lekőſſic, És az ő edényit az ő iouoltából indittya, az ő erőttlenſégőknec általa czelekődvén, és Ez világi bölczeſéget gyalázuán.

Minden önmagában meg mértékelheti az ő ßű=uénec gondolatit. Mert ſenki itéletit nem tulay=donyithattyuc magunknac, Meg ſem viſgálhat=tyuc ſenkinec ſűuét. A mű Iſtenűnc, a mű Wrunc [illegible] ki műnękűnc is ke=gyelmes Atyánc, az, ki mindẽ ßűueknec viſgalóia, és ki mindeneket által lát, ő műnękűnc ebben bi=zonſágunc, hogy mű ſemmi világi dúczőſéget nem kereltűnc, Sem az ellenkező ſélnec gyalázat=tyát, Hanem kiuántuc, hogy egyűgyűképpen a

mű kereßtyéni vallássunc meg elmertetnéc, És à
ßidalom, mellyel az ellenkező fel münket illetett,
meg mutatnéc hamisnac lönni.

Hogy e bent és vduóssléges c[illegible]ödet elö me-
hetne, Tetzéc, Hogy kőzö[illegible]lyen, oll[illegible]
nyeluen, mellyet minden m[illegible]etne, lönne az
vetęlkedés, czac az élő Istē[illegible]igéiből, mindē per
patuar nęlkül, és kereßt fo[illegible]loc nęlkül. Az ellē-
kező fel kędig miképpē czelekődet legyē ez vetęl
kődésbē, És minęmű ockokal kereßte legyē ennēc
elmúlását, à ßupplicaciot, mellyeket be adtanac à
felséges Királynac, a mű kegyelmes wrunknac,
ßabadon és nyiluán megmutattyác. Vgyan ezent
megbizonyittyác a feleletekben is, miképpen
aßt meg bizonnyitty a à Diſputacionac az ő ren-
di, Hogy ſoha arra à dologra, mellyet eleikbe ad-
tac, nem akartac egyenelt és tißta beſzéddel felelni,
Hanem à fondamentomnac az ő ſükséges dolgát
mindenha meg kerengetéc, Mint az matskác à
hew káſát. Még is az iámboroc aßt hirdetic felő-
lünc, (de nyiluán gonoß lelki iſmerettel) Hogy
mű el kórültüc és nem akartuc à Diſputaciót, Es
mű miattunc múlt el.

Ha az Istennec drága köméllye, à mű kegyel-
mes Wrunc és Királlyunc, (Kit az Wr Iſten az ő
nagy iouoltából kegyelmeſſen meg óltalmazzó,
és meg tarczō) ielen nem vólt vólna, Az orßág-
beli Nagyságos wrackal, és minden vduara népé-
uel, Es minden ſereginec nemes vitęzlő Hadna-
gyockal és vitéziuel, Es egyęb nagy ſociaimbo-
rockal, Mégis mondhatnánc valamit, és kőlthet-
nénec valami aproságot mű ránc: De miert hogy
munnya-

minnyáian ezec ielen vóltanac, bizony bőmérem lolog, hogy a mű ellenkőzői ollyanakat mernec hirdetni felőlünc, Mert ezec iol tudiác, Hogy mező hazugság, és hogy czac [illegible]ból kőltic reánc.

És hogy minden félnec az ő czélkőzeti, Igasága és hamissága nyiluán legyen, Imè, à mint ő magában à vetélkődés auagy Disputacio lőtt, és vagyon, rendel igazán ki nyomtattuc. A tiszteség és dűczeség legyen az Istené: Ám bátor pirullyon meg à mű ortzánc. Elég minękünc, akar mint fedezzőc, hogy à tűz ég, és nagy sokakban az igasságnac sikrai geriedeznec. Sidalomban, és ez világnac itéleti szerént gyalázatban győzedelmes az Igasság. Oremest ez világnac tisteségét, és annac itéleti szerént való győzedelmet meg engediúc az ellenkező félnec, Czac hogy mű láthassuc, Miképpen (hála Istennec) láttyuc is; Hogy az ő igasága elő mennyen naponként.

Hálát adunk kedig a mindenhato Wr Istennec, a mű Wrunc Iesus Christus szent Attyánac, Hogy à mű kegyelmes Feiedelmünknec szűzét vgy viseli és igazgattya, Hogy az Isten igeiének igaságát szereti, és ez világnac bizalmat is kéb el szenuedni, Hogy az Isten Fiánac, az Iesus Christusnac igéreti be tellyessediéc ő raita: Boldogoc vattoc, mikoron tűteket átkoznac és minden szidalommal illetnec én érőttem.

Noha azért mindenestől foguan végher nem ment ez è Varadi Disputacio is, De mindaz által minęmű erősségec vóln az ellenkező félnek elő forgot, és szabadon meg látzot à vetelkedesben. Es

ha ſinte tób napokon lőtt vólna à Diſputacio is, Azért semmi egyebet semmit nem tudnanac vólna elő hozni.

Annac okaért, Mind az Iſten igaſſágának óltalmáért, Mind kedig à kereſztyéni gyülekőzetnec épületi ért, Mind kedig mű éröttünc is, kic à diſputacióba forgattunc, kűkség vólt ezeket ki nyomtatnunc. Legyen Iſtené, és à hiw kereſztyénekéaz itélet.

Az Attya Iſten, az ő ſzerelmes ſzent Fia áltat, az Ieſus Chriſtus által, könyörüllyen raytunc, és menczen meg az Antichriſtuſnac rabſagából: Vilagoſitſa meg lelki ſömeinket, Hogy az ő igeiénec igaſſágát meg ertheſſűc, kőuetheſsűc és mind végic abban álhatatoſon meg maradhaſſunc; Amen.

Az Erdęli Lelki paſtoroc, kic az egy Atya liten felől, és annac ő áldot ſzent Fia, az Ieſus Chriſtus felől, és ezeknec ſzent Lelkec felől, à ſzent irás ſzerént egy ęrtelembe vadnac.

AZ VARADI DI=
SPVTACIONAC AVAGY VE-
TELKEDESNEC IGAZAN VALO
elő bámlalássa.
AZ ELSŐ NAPNAC VE-
telkedésse.

Mikor à meg regzet Disputacionac napián mind két fel begyült volna, legelőber az Nagyságos Bekes Gáspár &c, Ő Felsége Masodic Ianos, Magyarorßágnac, Tótorßagnac, és Horuátorßágnac &c Királlyának ßőmellyében, és neuében ecképen ßólla.

Ő felsége, à mű kegyelmes wrunc, tűteket azért gyűtetőt őßue e Disputaciora, hogy az Istennec igaz és tißta igeiéből, a mű vdvőlségűnknec fondamentoma megbizonyitaßéc, az egy Atya Istenről, ennec az ő Fiáról, az Iesus Christusrol, és a ßent Lélekről, Hogy az hiueknec az ő lelki esmeretec meg czendeßediéc: Miért hogy ez lelkűnkben iár és vduességűnkben: Est kéuánnya ő felsége tőlletec, Hogy à Disputacio Istennec igeiének igaz magyarázattyából legyen, Ne ßillogißmußoc és capcióc által. ßzendeßéggel és kereßtyéni ßerettel legyen, Es hogy mind ő felsege ßőmellyét, mind kedig tűnnenmagatokat is meg beczűllyétec.

Miért hogy kedig ő felsége engemet méltatlan vóltomra erre választot, hogy e Disputacionac Moderatora legyec, Rendßerént akarom, hogy a Disputacio legyen, és értelemmel. Első nap láttaßéc

talsec meg, Ki legyen az Egy Isten, Melyről az irás gyakor hellyen emlekőzic: Masod Nap, Ki legyen az Atya Istennec egyetlen egy Fia. Harmad Nap, a Szent Lélekről. Negyed Nap, a Christusnac Istenségéről.

Azt is tű kegyelmeteknec tuttára adgya Hogy e Disputacionac rendi es igasága nem mutattya, hogy peczétes leuelet adna ő felsége: Azert erről leuelet adni nem akar: Hanem mindenic felt az ő igasságában meg akaria oltalmazni: Szabadságot is ád, ha valamelly réű az Disputacionac iratát valahoua akar küldeni: Aual ő felsége semmit nem gondol: De itt azt akaria hogy az meró Szent irásból legyen.

MELIVS Peter kedig à Dőbreceni Plebanos a Magyarorszagi atyafiac képében elst felele: Mű az Wr Istennec, és ő felségénec hálát adunc, hogy kegyelmességéből minekünc à mű keuánságunkat és Condicionkat meg engette. Az peczétes leuelet, mű nem à Disputacionac meg erősitéséért keuannyuc vala, Hanem hogy io moddal és rendel à Disputacio végh̃ez menne, és az Istennec gyűlekőzeti épitetnéc. Nem vgy mint ekedig Fejérwarat Disputaltunc, mellyből tőb romlás, hogy nem mint épűlés kőuetkőzet.

Hogy kedig minnyáian, a kereszтyénec à mű keuánságunkat meg erczéc, rendben ezec a Disputacionac condicioi.

Első, Holot az Istennec-szent Emberi à Szent Léleknec ihlesében szóltanac, Azt akariuc, hogy à Biblianac betűie éppen és erőssac nélkül meg

marad-

maradion, miképpen à nyelueknec tulaydonſági mutattyac, Semmiképpen, még a zAngyaloknac is meg nem engediűc, Hogy valaki à halando emberec közzűl vakmerőséggel, nemellyet à Bibliábol ki vegyen, Nemellyeket hozà tegyen: Nemellyeket ŏſſue ſerkeſteſſen, Nemellyeket el válaſſſon, meg váltoſtaſſon, és patuarkodáſſal kęt ſégeſſé tegye, Mellyec az Iſtennec könyuében à tulaydon nyelwben be irattanac.

MASODIC. A Bibliából elő hozot bizonſágot, aſt kéuányuc, Hogy ſenki az ő feietől ne magyerázza, Hanem, à tellyes ſent iráſnac tellyes follyáſſából. Az ellenkezőt, mikor à betűből elenűnc viaskodic, A betűből hamiſittyuc meg. Ha kedig à betűckel akar magyarazatot tőnni: A régi magyarazokat akariuc ellene vetni, Mellyec az ellenkezőnél bölczebec, és iobbac. És aſt kéuanyuc, Hogy nagyob méltoſága legyen ebben az vgyben, à régi, egyenlő, igaz, kereſtyéni gyűlekezetnec, Hogy nem mint imez, auagya maz hitetlen ſeckeuéſnec.

HARMAD. Soc bizonſágoc vadnac az ő teſtamentomban, mellyeket Chriſtus wrunc önnen maga, és az Apaſtaloc világoſſon meg magyaráſtanac, Aſt kéuánnyuc, Hogy minden magyarázat, melly ez ellen vetetic, vgy mint hamiſſan költet dolog, meg vetetteſſéc.

NEGYED. Az ellenkező réſznec Diſputacioianac Cickelí, mellyec vgy mint hamiſſoknac lönni, meg győzettetnec, kioltattaſſanac.

OTED. Miért hogy az ellenkező Diſputaciora ingerlet minket, Emlekőzéc meg, hogy ez ő tiſzti,

ſſű, Hogy predicáláſſal fen ne kíálczon: Hanem, mint tudos és Iſten félőhöz illendő, az okoskodáſſokat, auagy erőſſegeket rendel elő ſámlallya, Azzoknac hatarában meg maradion, És mindiráſt, minden czuſſolás nelkűl, és meuetſég nelkűl meg feytcze, és rea felellyen.

HATODSOR. Tudiuc, Hogy az ellenkező három auagy négy Reſpondenſeket is valaſztani ſokot. Azzoknac ellenkező feleleteket immár egybe akaria egyeneſíteni, Es magánac munkat ſőrezuén, heiaba mulattya el az vdőt. Azokaért aſſt keuanyuc, Hogy ömaga czelekődic ebben: Tagadia, és hamiſitſa. Hogy ha kedig az iſſiac ellenűnc akarnac tuſakodni, Vagyon ſcolanc, mellyben ömagokat farazthattyác.

HETEDSOR. Hogy mind ezec rendel lehef ſenec, Aſzt kéuányuc, Hogy minden fęlről kęt Bíro valaſztaſſéc, Kic az czelekődetnec rendit igazgaſſác, Hogy a tiſztefſég, és mértekleteſſéc ellen ſemmi ne czelekődteſſéc. Ezeknec tiſſti èlegyen: Hogy kic az igaz tzél kőuűl ballagnac, hogy viſſa tériczéc, és á bolástol meg tilczác.

NYOLTZADSOR. A mi ebben leg felyeb valo dolog, Felſegedtől alázat oſſon eſt kéuanyuc, Hogy a mű ellenvetéſſünket, az ő erőſſegeckel egyetemben, És az ellenkezőnec az ő feletit, az egéſz Diſputacioban hites íro deákoc által, deác nyelwuen hiuen meg iratuán, à kereſztyenſégnec fő Akademiákra Felſéged el küldezze, Hogy azoknac itéleti ſerént, Auagy kárhoſztaſſéc, Auagy igaznac lónni mondattaſſéc. Mert ſenki az vilagoſſágot nem gyűlölheti, és az előt el

nem

nem futhat, Hanẽ czac az, à ki ſetétſegből ſületet.

KILENTZEDSZER. Hogy az egéſs kereſztyeni Gyülekőzet előt nyiluán legyen, hogy Felſéged valoba kéuánya, hogy az vetęlkedéſnec vége legyen, Es ez condicioknac ki ſolgaltattaſſa felől, az Ieſus Chriſtuſnac minden hiuei czendezb elméuel leheſſenec, Alazatoſſon könyörgünc felſégednec, Hogy felſéged à tőb kereßtyen Feiedelmeknec példaia ſerént, (mellyec közzül Felſégedet kéuányuc tellyes ſüuünkből, Hogy Felſéged fel magaſtaltaſſéc) Hogy ez condicióknac ki ſolgaltataſſat, peczétes leuęllel felſéged meg erősſitſe.

DAVID FERENTZ, A FELSÉges Királynac Predicatora, az Erdęli Attyafiac képében rőuideden ecképpen felele.

Iollehet, Hogy mű reánc nézue, mű is à Diſputacionac rendiről, és módiárol condiciokat irhatunc vólna: De mind azon által hogy à mű vgyűnknec igaſſága mindeneknél nyiluan legyen, Mindenekben engedelmeſſec akarunc lönni. De mind azon által à közenſéges igaſſágnac rendiben ſérént, főképpen három méltattlan dolgot akarunc meg mutatni, à tű kegyelmetőknec condicioiban Mellyeckre à Diſputacio előt is feleltem vala.

ELSŐ: Aſt akariatoc, Hogy a mint tű az iráſt magyarazzatoc, és Consequenciákbol és kőuetkőzéſſekből à mít az irálnac ęrtelme ellen kitekertec, hogy annac állyunc. Eſt kedig mű nem műuelhettyűc. Mert ha mű eſt akartuc vólna műuelni, Tehat ingyen ſem vólt vólna ſükség Diſputaciót inditanunc, auagy diſputálnunc.

MASOD. aſt akariátoc, hogy én egyedűl diſputallyác ellenetec. Ha egyedűl akartam vólna à Diſputacionac terhet viſſelnem, Mi ſükſég vólt vólna Erdęlből, és innét Magyarorſágból az én Attyámfiait mellém hinom. Ezokaért ſemmiképpen igaſſágal meg nem ¡vethetítec à Reſponденſeket.

HARMAD. Hogy eſt kéuányátoc, Hogy az Academiákban küldiűc à Diſputaciót és azoknac itéleti alà veſſűc műnen magunkat: Aſt ſemmiképpen nem műuelhettyűc. Mert azoc minękinc ſinte vgyan pőreſűnc, mint tű: Hanem ſēt Pál Apaſtalnac rendeléſſe ſerént, hadiuc az ítéletet az halgatókra, és az Iſtennec tűzére, melly meg probállya az ezűſtet, aranyat, és à pollyuát. De mind ezeket el hagyuán, kéſüllyűnc à Diſputaciohoz.

Dauid Ferentz imádſága.

Iarollyūc à dűczőſęgnec Atty'hoz, és könyeregiűnc ónekie, Hogy az igaz it életnec, és ęrtelemnec Lelkét adia meg minekűnc. Hogy az igazt à hamiſtol meg válaſzthaſſuc, És az igazt kőuetheſſűc, Hogy a mennyei ſzent Attyánknac tanyituani lehęſſűnc, az ő ſzent akaratya ſerént gyűmőlczet teremtheſſűnc, és ötet dűczőitheſſűc: Amen: Mi Attyánc, ki vagy mennyekben 2c.

Melius Peternec imádſága.

MELIVS PETER. A kegyelmes Attya Iſtennec mű is, az ő ſzent Fiáért könyeregiűnc, Hogy aſt a ſzent Lelket adia ſzáiunkba, kit à Prophetáknac és Apaſtaloknac adot. Tegye aſt tűze a mű ſzaiunkbā, Hogy a hamis tudományokat mint à pozdoriát meg égeſſe, és meg eméſſe: A mű az ördögè, aſt meg roncza, És mű az Iſtenè, aſt

meg

meg epicze, És miképpen meg igérte, Hogy az ő ſẽt Lelkét az igaſagnac meg oltalmazzáſſara meg akaria adni, moſtan aſt műnękűnc meg adia: Amen. mű Atyanc, ki vagy mennyekben 2c.

Miuel kedig hogy ő Felſége kéuánſága ez, Hogy leg előſer az egy Iſten felől diſputállyunc, A Propoſitioknac rendi és aſt mutattya, Leg előſer azért arról akaroc ſólnom.

Az Iſtennec Lelke, Moſes őtődic könyuénec hatodic reſzében, ecképpen ſól: Hald meg Izrael: A te Wrad Iſtened, egy Iſten. De miért hogy ennec előtte is egynyihanſor ſoltunc erről, mind predicacionkban, mind diſputacionchan, Azért leg előſer, à kegyelmet kéuánſága és akarattya ſerént: Mert ez vala à kegyelmed kéuánſága, Hogy à ki az egy Iſtenről akar ſolni, Ne hozzon más ſententciát, Hanem, az Iſtennec nyiluán valo igeiéből bizonnyiczon: Azért, Leg előſer aſt kęrdem. Mellyic Prophetanal, auagy Apaſtalnal vagyon ez meg irua, Hogy à ki egy Allatot, és harom ſőmélt tanyit, Hogy négyſéget, auagy őttſéget taniczon? Két bizonſágot hoz rea; Hól vagyon meg irua, Hogy négyſéget taniczon. Erre directe meg felelly ennękem. Mert meg látod, Hogy à propoſicióknac minden cickelit az irásból meg akarom látni. *Deut. 6:*

DAVID FERENTZ. A diſputacionac elſő cickele ecképpen vagyon. A Haromſág, mellyet à Romai Papa 2c. Ez ellen Peter wram olly kęrdéſt tamaſt, Hól legyen ez meg irua, Hogy négyſéget tanitſon, Ki egy Allatot, és harom ſőmélyt tanyit? Mellyic Propheta auagy Apaſtal iri a eſt?

Felelec: Egy propheta ſem Apaſtol nem ir-
ta meg à négyſéget. Mert azoknac vdeiébe ingy-
en ſem vólt ez à tudomány: Hanem mint Daniel
Dán. 11. megieuendőlte, Hogy az Antichriſtus olly Iſtent
imadtat az embereckel, ki felől à mű Attyainc
ſemmit nem tudtanac. Kit ſem Abraham, ſem Iſa
ac, ſem Iacob nem imadtanac: Azzonképpen az
ő iőuendő mondáſſa be tellyeſſedet. Mert à Papa
Antichriſtus wy Iſtent talált, Egy állatot, És abbā
harom valóba kűlembező főmélyt, Attyát, Fiut,
és ſent Lelket: És az egy bizony Iſtent, kiről ſol
Acto. 3. 5. nac à Prophetác és Apaſtaloc, Kit à mű Wrunc Ie-
ſus Chriſtuſnac ſent Attyánac mondiác, aſt el
hatta, és à hellyébe eſt è négyſéges báluanyt hoſ-
ta be. Hogy kedig ez nyiluánlegyen, Meg tetzic
à papáſſoknac, és à Papázo Doctoroknac ő kön-
uekből, Mellyekben meg valaſttyác az Allatot à
Sőmellyektől: és viſſfonta à Sőmellyeket az Al
lattol. Egy az Allat: harom kedig à főmély: Ez-
okaárt Négyſéget teſen. 2c.

Hogy pedig eſt veted, Hogy ſemmit ne ſol-
lyunc, hanem nyiluán valo irásból, nem conſequ-
enciákból: Arra eſt felelem: Hogy az vduesség-
nec fondamentomaban, az Iſtenről mikor ſolunc,
Az irásnac follyáſſa ſerént ſollyunc. Mert vgy-
an ha ſolni akarunc is, Az Iſten felől igazán ſem-
mit nem tudunc ſolni, Ha az ő igeiénec follyáſſa
ſerént nem ſólunc. Mikor kedig à Pápa lélemé-
nyiről ſolunc, A minęmű igéket ő talalt, azokat
kel clő ſamlálnunc, En tagadom, Hogy à Papai
tudomany, az egy Allatrol, és harom főmélyről
igaz legyen, és az Iſtennec könyuében meg talál-
taſſéc

taſſéc. Azért, bizonyits te, Hogy igaz legyen.

MELIVS PETER. Io Ferentz wram, Hald meg, Mikor à mű rendünkről diſputacionc vólt, Ha fel tőttünc, Meg is iatzottuc. Mű aſzt mondiuc, Hogy nem mindeneſtől fogua vagyunc egyeſſec à Papáual az egy Iſten felől való tudomanyba. A mű ſententziánc az, à mit Sent Pál Apaſtol, 1. Cor. 8: meg irt. Iol lehet ſoc Iſtenec és wrac vadnac, mind mennyekben, mind főlden 2c: Eharom, Tudni illic, az Attya, à Fiu, és à Sent Lélec, hogy egy Iſten legyen, aſt vallyuc. Kegyelmed ſententiaia pedig ez, Hogy az egy Iſten, cz ac az Attya legyen. Mű aſt mondóc kedig tegnap, Hogy à Fiu az Attyaual egy Iſten. Azért bizonyits meg, Hogy czac az Attya legyen egy Iſten, Nem az harom, Tudni illic az Attya, à Fiu, és Sent Lélec. Mű nem tagadiuc, hogy az Attya egy Iſten ne legyen: De nem czac az Attya, Ha nem à Fiu is, és à Sent Lélec.

DAVID FERENTZ. Hogy az Attya legyen czac az egy Iſten, A Sent irásban nyiluán valo bizonſáginc vadnac.

A NAGYSAGOS BEKES gaſpar 2c.

Bizonnyiczatoc meg tű, Hogy az egy Allatban, à harom Személy legyen; és à tű valláſtoc mellé állunc.

DAVID FERENTZ. Peter wram magyarazattya, tudni illic, Hogy à harom legyen egy Iſten, Chriſtus Wrunc ellen, az egéſz Sent irás ellen vagyon. Oka imez. Mert aſt az Izraelnec Iſtenét, Sent Ianoſnac nyoltzadic réſzében,

Nem

Nem ómagarol, ſem à ſent Lélekről, Hanem az ő ſent Attyarol magyarázza.

Hogy kedig élőſer küldet Corintusbelieknec 8. réſéből bizonyitani akarod, hogy à harom egy Iſten legyen, Pál Apaſtal ellen, és az ő valláſtétele ellẽ vagyon. Mert aſſt mondia: Műnekűnc kedig egy Iſtenűnc vagyon, amaz Attya, ſkitől mindenec vadnac. Mikor ki feiezet képpen neuezi az Attyát egy Iſtennec lönni, Semmi képpen kettőt, auagy harmat nem érthet.

Touábba, Hogy ha az egy Iſtennec Neuében értene az Ieſus Chriſtuſt is, Semmiképpen nem mödhatna annac vtánna vgyan azon felől, Hogy egy Wr legyen, Ki altal mindenec vadnac. Mert külemb ſoláſnac módia, Egy Iſten, És, Egy Wr. Mert à Chriſtus Wr, Miért hogy wrra és Chriſtuſſa rendeltetett, És olly New adatott ő nekie, melly minden Newnec felette vagyon.

CEGLEDI GYÖRGY, WARAdi predicator.

Aſſt kerdem, Ferentz wram, Ha à diſputaeionac Cickelit, mű ellenűnc, auagy à Papiſtác ellen irtadéſ?

HELTAI GASPAR, COLOSuari predicator.

Attyámfia, György wram: Mutaſd meg, Mi czoda külembség vagyon à tű vallaſtoc közet, az egy Iſten felől 2c. És à Papiſtác közet. Mert ha eſt meg mondiatoc, Tehat Ferentz wram valaſſt teſſen kerdéſſedre.

Haluán eſt à Felſéges Király, Rayta Gáspár ragadá, Es ómaga kéuani kezde

kezde tőlec, Hogy meg mondanac, és meg mutatnac, Miczoda kűlembség volna az ő tudomanyoc kőzet, Es à Papiſtakė kőzet, az egy Iſten felől: De ſemmit nem akaránac felelni: Noha Bekes Gaſpar ꝛc. is egynyihanſor intene őket.

MELIVS PETER. Mikor mű aſt vallyuc, Hogy è három, Attya, Fiu, és ſent Lélec Iſten legyen, Harom tanukat vallunc lőnni mennyben, Az Attyát, à ſolo Fiat, és à ſent Lelket. Nem harom Iſtent vallunc, Sem Papa tudományat kőuettyűc: De bizonyicza meg kegyelmet, Ferentz wram, Hogy negyſéget tanitunc. Mert mű mind az Allatot, mind à Sőmélt el hattuc. Még Feyer warat hogy valanc, ellene mondotunc mű ezzeknec. Es aſt tanyittyuc, Hogy è haromnac, Tudni illic, az Attyanac, Fiunac, és à ſent Léleknec egy Iſtenſégec vagyon.

NOTA, Eſt ennec vtanna peter pap megtagadia. Mert mind ő, mind az ő tarſai élnec ez igekel, Es meg akariác az zokat oltalmazni.

DAVID FERENTZ. Hallya meg az Iſtennec gyűlekőzeti. Nem tartozunc egyebet bizonyitani az irásbol, Hanem aſt, à mi à mű vdueſségűnknec fondamentoma. Semmiképpen nem tagadhattyatoc, Hogy à ki egy állatot, és harom ſőmélyt tanyit, Hogy az Négyſéget nẽ tani tana. Mert kűlemb az Allat à Sőméllyektől: A ſőméllyec kedig az Allattól. A tű valláſtoc ſerént, az Allat nem ſőmély: A Sőmélly ſem Allat. Az előt aſt vallátoc, Hogy az egy állatban legyen az harom ſőmély. Moſt kedig az egy Iſtenben harom kűlembező tulaydonſágot mondatoc. A Papáſſoc vgyan ezent tanyitnac, Láſſác meg az ő iráſſokat. Méltán mondom hát: A kic egy Alatban harom ſőmélyt vallanac, Hogy à Papát kőuetic,

kőuetic, és Négyſéget tanitnac.

MELIVS PETER. Eſt kéuanyuc tőled, Hogy meg mutaſſad, Mellyic Prophera, auagy Apaſtol irta eſt, Hogy à ki egy Iſtenſégben mondia lőnni à harmat, Tudni illic, az Attyat; à Fiut, és à ſent Lelket, hogy négyſéget tanit.

DAVID FERENTZ. Harmat tani tani egyben, nem egyęb, hanem Négyſég. Mert mindenic à haromnac kűlemb attol, à kibe vagyő. Bizonyitſátoc meg tű, Hogy az egy Allatban, auagy Iſtenſégben harom kűlembező tulaydonſág legyen. Mondmeg, Ezè à tű valláſtoc, auagy nem?

MELIVS PETER. Meg mondám az elęt is, Iol is tudod, Hogy mű még à Feyeruari diſputacioban meg vetettűc ez igéket, Allat, ſzőmély.

DAVID FERENTZ. Vgy vagyon, Egyſer el allattatoc vala melőlec. Azért annac vtánna elő vetétec, Es eſmet éltetec velec. Egy ketdig az ęrtelem, Akar aſt mondíad, Egy Allatban vagyon à harom ſőmély: Akar, Egy Iſtenſégbẽ vagyon à harom kűlembező tulaydonſág: Akar, Annac à haromnac egy Iſtenſégec vagyon. Mindenic vallás à ſent írás ellen vagyon. Mert Chriſtus Wrunc, Pál Apaſtol, Hitűnknec ága is az egy Iſtent nem haromnac magyarázzac lőnni, Hanem egynec, tudni illic, az Attya Iſtennec, ki a mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac ſent Attya.

MELIVS PETER Mű nem tagadiuc, Hogy az egy Iſten, az Attya ne legyen. De aſt tagadiuc, Hogy nem czac az Attya legyen az egy Iſten: Hanem à Fiu, és à ſent Lélec. Bizonyicz

nyicz meg, Hogy czac az Attya legyen az egy Iſten, Es nem à Fiu, és à ſent Lélec.

DAVID FERENCZ. Peter wram aſt kéuanya, Hogy meg bizonyiczam, Hogy az egy Iſten czac az Attya legyen: Es nem az Attya, Fiu, és ſent Lélec egyſers mind. Im meg bizonyitom.

Leg elöſer, Moſes ötedic könyuénec negyedic Réſében imigy ſol Moſes: Mind azzoc ſerént, mellyeket mű éröttünc czeleködet à mű Iehoua Iſtenünc Egiptusba, ſömed láttára, Hogy meg eſmeriéd, Hogy az Iehoua te Iſtened, Es ninczen töb az egynél. Deus ſ. el vero eſt. Deut.

Annac vtánna ezen könywnec hatodic réſében eſt mondia Moſes: Hald meg Izrael: A te wrad Iſtened Egy Iſten. Deut.

Eſmet ezen könywnec, 32, réſében eſt mondia: Láſſatoc meg, Hogy én egyedül vagyoc, Es én köülem más Iſten ninczen. Deut. 3

Ezigéket Chriſtus Wrunc ſent Ianoſnac, 8. réſében, az ö Attyarol magyarázza. Tizenhetedic réſében pedig czac az ö Attyát egyedül möndia bizony Iſtennec lönni.

Eſaias Prophetanac kedig 43. 44. és 45, Réſében nyiluán ecképpen ſol az egy Iſten: Czac én egyedül, Es ſenki én velem 2c. Mikoron eſt mondia: Czac én egyedül 2c, Mindeneket kireckeſt-Mert ahol czac egyedül egy vagyon, és ſenki vele, Sem kettöt, Sem harmat ot nem érthetz.

Pál Apaſtolnac pedig magyarazattya 1. Co. 8. Eph. 4, vgyan ezent bizonyittya. Mert eſt möndia: Minekünc kedig egy Iſtenünc vagyon, amaz Attya. Nem

Nem tönne hozza amà kimutato igét, hogy ha az Attya kőuűl tőbre és máſra kellene ęrtenűnc.

Im nyiluán meg bizonyitottã á Prophetáknac iraſibol, Chriſtus Wrunknac, Es Pal Apaſtolnac vallaſtételéből, Hogy az egy Iſten, az Attya legyen, Nem am az harom egyſers mind.

MELIVS PETER. Ferentz wramtol eſt kéuanom vala, Hogy meg bizonyitſa, Hogy az Attya Iſten legyen czac az egy igaz Iſten: Nẽ à Fiu, és à ſent Lélec. De meg nem bizonyithata. En kedig meg bizonyitom, Hogy nem czac az Attya legyen az egy Iſten, Hanem az Attyaual à Fiu is, és à ſen Lélec.

Leg előſer, Azon Iſten, melly Moſeſnec ötődic könyuénec hatodic réſeben aſt mondia: Hald meg Iſrael: A te wrad Iſtened egy Iſten, Azon mondia: A te wradat Iſtenedet ne keſertſed. Pal Apaſtol kedig, 1. Cor. 10, aſt mondia, Hogy à puſtaban à Chriſtuſt kéſértőttéc, Kőuetkőzic hát, Hogy az az egy iſtẽ, Nem czac az Attya legyen, Hanem a Fiu is.

Maſodſor. Sent Dauid, 68, ęnekében, magaſtaltatic az az Iſten, Ki az ő népét Egiptusbol kihoſta, és czodakat tőt. Pal Apaſtol kedig, Epheſ. 4, az igéket az Ieſus Chriſtuſrol magyarázza. Kőuetkőzic tehat, Hogy nem czac az Attya, Hanem a Fiu is azon egy Iſten legyen, ki Egiptusbol az ő népét ki hoſta.

Harmadſor. Azon Iſten, ki kihoſta az ő népét Egiptuſnac fokſágabol, panaſolkodic, Hogy az ő népe őtet keſértőtte à puſtaban, Pſalm. 94. Pal Apaſtol, à Sidoknac irt leuelénec harmadic

réſében

réſében aſt à ſent Lélekről magyarázza. Azokáért, Miképpen à ſent Lélec ſol: Ha ma az ő ſauát hallandiátoc, Meg ne keményitſétec à tü ſüueteket. Kőuetkőzic azért, Hogy nem czac az Attya legyen az egy Iſten, Hanem mind harman, Attya, Fiu, és ſent Lélec.

DAVID FERENTZ. Peter wram nem az én magyarazatomat, Hanem Chriſtus Wrunkét, ſent Ianoſnac nyoltzadic réſében: Peter Apaſtolét, Acto. 2.3.5. Es Pál Apaſtolét, 1. Cor. 8. Epheſ. 4, rontani akara. Mert ezec, az egy Iſtent, Nem haromról, Hanem az Attyárol magyarázzác. Oluaſsác à kereſttyénec ezeket à bizonſágokat az wy teſtamentomnac könyuébe.

Hogy kedig Peter wram, Pál Apaſtolnac beſédit forgattya, mellyeket meg irta, 1. Cor. 10, Pál Apaſtol nem mondia aſt, Hogy amazoc kéſértőttec à Chriſtuſt: Hanem meg valaſttya mű tőlünc. Mű, vgy mond, Ne kéſértſűc à Chriſtuſt: (Es ſent Pal nem amaz kętſer ſűletet Chriſtuſt emlegeti. Mert arról nem predicállot ſoha ſemmit: Hanem czac aſt, Ki fogantatott ſent Lélecletől, Es à fogantatásba meg kenetet, és az által Chriſtuſſa, és mű Wrunkà lőtt: Kit az egy Attya Iſten minękünc aiánlot, Hogy őtet halgaſſuc: Es kiről iőuendőltetett Moſes Phrophéta által, Deut. 18: Hogy à ki annac ő beſédét meg veti, Hogy az Iſten azon boſſut állani akar) Mondom mű ne kéſértſűc, kiknec à Chriſtus immar meg adatott: Miképpen amazoc meg kéſértőttéc, Kit kéſértőttenec kedig az Izrael fiai à puſtaban? A Chriſtuſte? Nem: Mert ingyen ſem ſűletőt vala ackor:

Kiczodát tehat: Az egy Attya Iſtent.

Hogy pedig ez vgy legyẽ, Oluaſsác el à ſent iráſt, Exo. 20. Ioſ. 24. Pſalm. 79. 135. Nehem. 9. Act. 3. 7: és ott à hellyeken à ſent iras az Iſrael népénec Egiptusbol valo kihozáſſat czac az Attya Iſtennec egyedûl tuladonyittya,

Semmiképpen hát è bizonſágbol nem kŏuetkŏzic, Hogy à Fiu is azon egy Iſten legyen, ki az Attya. Bizonyicza meg Peter wram, Hogy valahon az irás à Chriſtuſt egy Iſtennec neuezi, és menten mellé álloc, és ŏ vęle egyût vallom, Hogy nem czac az Attya, Hanem à Fiu is azon egy Iſten legyen.

Maſodſor, Ha vgyan vgy kellene ęrtenünc, Hogy à Chriſtuſt keſertettéc à Sidóc à puſtában, Még is nem kŏuetkŏzic abbol, Hogy à Chriſtus azon Iſten legyen, ki az Attya. Mert Pál Apaſtol ŏnnenmaga meg magyarázza, Miképpen lŏtt ez è keſértés. Ezec, vgymond, példaul lŏttenec. Miképpen ezokaért à lelki kŏſicklébol ittanac, Azonképpen keſértŏtéc à Chriſtuſt. De az példaban lŏtt, és más képpen nem lehetet, Holot az ô Teſtamentomba à Chriſtus másképpen nem vólt, Hanem czac abrazatokban.

Harmadſor. Hogy à Soltár könywnec 44 reſzébŏl vŏt bizonſágot, à Sidoknac irtt leuelebŏl elŏ hozza, Hol aſt mondia ſent Pál, Hogy à ſent Lélec mondotta legyen eſt è beſzédet: Abbol nem kŏuetkŏzic, Hogy à ſent Lélec legyen az egy Iſten. Oka imez: Mert ſoholt az Iſtennec Igéie à ſent Lelket azon egy Iſtennec nem neuezi. A mellyet az iráſnac follyáſſa ſerént ſolnac à Pro-

phetác, mikoron eſt mondiác: Az Iſten ſol: Az Iehoua cſ mondia: A ſent Lélec ſól [illegible]agy, eſt mondia: Az Iehouanac Lelke ſolt én bennem ꝛc, Nem aſt akariác mondani, mit te, Peter wram, ki akarnál ſaytolni belőle. Bizonyicz meg, Peter wram, Hogy à ſent irásban à ſent Lélec egy Iſtennec neueſtetteſſéc, Es vallássodat iaualom.

MELIVS PETER. Nem aſt bizonyittya, Ferentz wram, à mit mű tőle kęrdűnc, Hanem máſrol ſól, czac hogy el feleytſűc, mit mondotunc. Ez à mű kęrdéſſűnc, Hogy ha azoc, kic egy Iſtenſégbe mondiác lőnni az Áttyát, Fiut, és ſent Lelket: Auagy, Az harom mennyei tanu, hogy egy ne legyen. Eſt nem bizonyitottad. Mű kedig aſt deréc ſent irásbol meg bizonyitattuc, Hogy az à harom egy Iſten legyen.

Pál Apaſtolnac mondáſsát. 1. Cor. 10: hamiſſan magyarázza, az Iſtennec Lelke ellen: Minnyaian iſſnac vala à Lelki kőſicklábol, Melly őket kőueti vala. Nem à kőſickla kőueti vala őket, Hanem à lelki kőſickla, à Chriſtus: Ama teſti kőſicklabol à barmok is iuanac: De imeből czac à hiuec: Azért mondom hamiſnac à te magyarázatodat.

Maſodſor, Pál Apaſtol nem az Attyárol ſol, Hanẽ à Chriſtuſrol. A Soltar kónywnec, 44. réſſében, à ſent Lélekről ſol, Es Iehouanac, és Adonainac neuezi, Az az, Imádando Iſtennec.

Hogy Nehemiáſnac, 9 réſſéből, à teremtő Iſtent egyedűl bizonyitod, Hogy ő kihoſta az Iſrael népét Egiptusbol: Mű nẽ tagadiuc, Hogy az Attya Iſten ne legyen teremtő, és hogy a kihoſta az ő népét Egip-

Egiptusbol: De nem egyedűl, Hanẽ az ő Fiaual, és à ſent Léleckel egyetemben. Mert az ő Iſtenſégec el ſackathattlan. 2. Samuel. 7,. mondatic: Az Iſtennec mentenec el, Es ki hoſtác à népet à fokſágbol. Nem ſol itt az irás à báluanyokrol, Hanẽ az Attyárol, à Fiurol, és ſent Lélekről: Még is bizonyiczad, Hogy czac az Attya hoſta ki à népet Egiptuſnac fokſágából, Es nem à Fiu, és à ſent Lélec.

DAVID FERENTZ. A mű vetęlkődéſſűnc erről vagyon. En eſt mondom, Hogy az egy Iſten czac az Attya. Peter wram penig, Hogy nem czac az Attya, Hanem à Fiu, és ſent Lélec. Bizonyits meg, Hogy à ſent Lélec, és à Fiu valoban egyedűl, és ömagatol valo Iſtennec neueſteſſenec, mint az Attya.

Hogy kedig czac az Attya legyen egyedűl az az Iſten, ki kihoſta az Izael népét Egiptuſnac fokſágából, Nyiluán valo képpen meg bizonyitottuc. Act. 13. kedig ecképpen ſól Pál Apaſtol: Az Iſrael népénec Iſtene valaſtotta à mű Attyainkat, Es aſt à népet fel magaſtalta, Mikoron iöueuényec volnánac Egiptus földében 2c. Nyiluán vagyon Pál Apaſtolnac vallástételéből, Hogy czac az Attya Iſten hoſta ki à népet Egiptusbol, Es minden czodákat czac ő czelekőtte az ő hatalmas kezéuel. Mert Pál Apaſtol aſt mondía: Hogy az vtan ſoc eſtnedő múlua hoſta ki az Attya Iſten az Vduezitő Ieſuſt, Dauidnac maguából: Hogy hoſta volna ki à Chriſtus à népet Egiptuſnac fokſágából, Ha az után az Attya Iſten Dauidnac maguabol, az ő Lelkénec általa formáltatta őtet?

Hogy

Hogy pedig à lelki kőficklat neuezi Szent Pál Apaſtol, Nem azért műueli, Hogy teſti és kűlső kőßickla nem volt volna, Es hogy czac à hiuec ittanac volna abban. Mert vtánna veti: Es ſokakat ő közűlec nem keduelte az Iſten, Mert à puſztaban elhullanac. Lelki kőficklanac neuezi, Az Lelki iedzésért. Mert az à viz iedzette à Chriſtuſt: ki Szent Ianoſnac hetedic réſzében önnen magát élő víznec neuezi, Es à ſomiuhozokat ömagahoz hiya.

Eſt ved eſzedben, Hogy minden Sacramentomban kettő vagyon. Kűlső, Es Belső. A kűlső, teſti dolog. A belső, Lelki, à belső iedzésért, Es ezért, az iedzés ért neuezi Szent Pál à puſztabeli kő ſzicklát, Lelki kőßicklanac. Eſt kęrdem kedig moſtan tőled, Peter wram, Ha à teſti kőfickla, valóban Chriſtus vólte? Auagy, Ha czac annac abrazattya volt?

Hogy kedig az vdőt annyi ſoc heaba valo hánkodáſſal el ne mulaſſuc, Bizonyicz meg, Hogy à Fiu, és à Szent Lélec à Szent irásban egy Iſtennec neueßteſſenec. Ha eſt meg bizonyitod; Igaz leſzen à te vallaſſod, De ha meg nem bizonyitod; meg nem álhat ſemmiképpen à te vallaſſod.

MELIVS PETER. A mit mi reánc Papai modra mondaß, Aſt tagadiuc. Vallyuc kedig à Chriſtuſt vgy teremtőnec lőnni, mint az Attyát, Es őrőckè áldando Iſtennec, Rom. 9. Szent Ianos Euangeliomanac 5, réſzében vgy mond à Chriſtus: Az én Attyám mind eddig munkálkodic, En is munkálkodom, Nem reckeßtem ki à Chriſtuſt, Noha az Attya czelekődic mindeneket

à Fiuban. De meg bizonyitſad, Hogy czac az Attya hoſta ki az Iſrael népet Egiptusbol, és nem à Fiu, és à ſent Lélec. De ha én meg nem bizonyitom, hogy mind à harom teremtő legyen, Bator meg ſegyen üllyec és tiſteſségem ne legyen ő Felſége elöt, És az Iſtennec gyüleközeti elöt.

Melius Peternic fogadáſſa. az.

Az Figurarol aſt mondom, Hogy nem vgy vagyon: Hanem mű reanc appllicállya. Meg mondia, Miben voltac példac, Tudni illic, Hogy bálúány imadoc ne legyünc, Paráznac ne legyünc. Aſt mondom, Hogy kettő volt à Figura. Egyic, Melly czac ő reaioc nézet. Maſic eſmet mű reánc: Ennec czac à lelki dolgai néznec mű reánc.

DAVID FERENTZ. Nyiluán valo és vilagos Pál Apaſtol mondáſſa, Hogy mind mű nękünc, és önekiec példaban löttenec az ô teſtamentombeli czelekedetec. Peter wram tagadia eſt. Pál Apaſtol pedig eſt bizonyittya.

Még is keuánnya Peter wram, hogy meg bizonyiczam, Hogy az Attya Iſten czac egyedül hoſta ki az Egiptus fokſágabol az Iſrael népet. Ez kedig nyiluan bizonyitatic. Mert az az Iſten, ki aſt mondia: Czac egyedül én, És ſenki én velē: az hoſta ki à Sido népet Egiptusbol. Ha harman hoſtác volna ki: Semmiképpen meg nem állhatna az Attya Iſtennec bizonſágtétele, Holot eſt mondia: Czac egyedül én czeleköttem, És ſenki én velem. Chriſtus Wrunc ſem mondhatta volna: Czac tégedet eſmerienec egyedül igaz Iſtennec lönni, Iohan. 17. Vgyan azon, à ki kihoſta az ő népet, A ki ſöuetſéget tött à puſtában az ő népéuel, A ki à töruént adta önękiec, És ki meg

igérte

igérte à Messiast. Mind ezeket az egy Iehoua Istennec, à Iesus Christus Attyánac tulaydonyittya à Szent irás.

MELIVS PETER Protestaloc, Hogy ezt kéuányuc ő tölle, Hogy meg bizonyicza, Hogy czac az Attya hoztta ki az Izrael népet Egiptusbol. Mű kedig azt mondiuc, Hogy az Iehoua Elohim hoztta ki, Az az, Az Attya, Fiu és Szent Lélec. Mert Pál Apastol Rom. 14, az Iesus Christusrol magyarázza azt, Hogy egyedül ő, és senki ő vele fondálta à földet, és teremtötte az egeket.

DAVID FERENTZ. Az az Isten, ki à Sidoknac azt kiálttya: Czac egyedül vagyoc én, Es senki én velem, Az hoztaé ki à Sido népet Egiptusbol?

MELIVS PETER. A hoztta ki öket.

DAVID FERENTZ. Ezt az egy és ömagatol valo Istent, Christus Wrunc, Szent Ianosnac, s, részében, mondia az ő Attyánac lönni.

Masodszor: A Szent irás azt az Istent, ki az Israel népét kihoztta Egiptusbol, neuezi Abrahamnac, Isaaknac, és Iacobnac Istenének. Ezt kedig Peter és Pál Apastoloc, nem az Haromságrol, Hanem az Iesus Christus Attyarol magyarázzác, Act. 3. 5. 13.

Hogy kedig Pál Apastol Esaiasnac, 45. részéből à Christusrol magyarázza imè mondást: Ennekem haiol meg minden terd, Nem azért mutueli, Hogy azt bizonyitana, Hogy à Christus azon Isten volna, ki Esaias Prophetánal ezt mondia: En

 czináltam

naltam à földet, Es az embert azon én teremtöttem: Az én kezeim terieſztettéc ki az egeket: Hanem, Hogy meg bizonyicza, Hogy az Attya Iſtē eſt à méltoſágot és tiſztefséget adta ő nekie, Hogy ez világot meg itéllye, Es minden térd meg haiollyon az ő neuében. Láſd meg, Rom. 14. Phil. 2.

En is proteſtaloc, Hogy Peter wram mind eddig meg nem bizonyithatta, Hogy mind à harō, Tudni illic az Attya, à Fiu, és à ſent Lélec egyſers mind hoſta volna ki az Iſrael népet Egiptusbol. Mutaſſa meg, Hol ſol az Iſtennec lelke ollyan képpen. Ha meg mutathattya: Kéſ vagyoc engednem.

En Chriſtus Wrunc magyarazattya ſerént, Es Pál Apaſtolnac, 1. Cor, 8. az Attya Iſtent mondom annac az egy Iſtennec lönni, ki kihoſta az Iſrael népet Egiptusbol. Mert aſt mutattya Pál Apaſtol, mikoron az igetskét, ILLE, hoza teſi, monduán: Amaz Attya. Még is mondom: Ha az à harom egy Iſten, Tehát irua leſen valahol à ſent irásban: Azonképpen ez is, Hogy à Fiu is egy legyen, A ſent Lélec is. Ezokaért bizonyicza meg Melius Peter, Es mutaſſa meg, hol vagyon ollyan képpen meg iruán à ſent irásban. Hogy nyiluan legyen, Mellynec valláſſa igazb.

MELIVS PETER Aſt keuanoc, Hogy à mit tagadunc, Aſt bizonyitanad. De à mit nem tagadunc, Aſt bizonyitod. Hogy czac az Attyára magyarazod az egy Iſtent, ki kihoſta az Iſrael népet à fokſágbol, Es nem à Fiura, és à ſent Lélekre eſt mondom hogy hamis. Mert ez Attya Iſten, vgy egyedül valo iſten, Hogy ſüli

az ő

azŏ Fiát, Es tŏle, és à Fiatol ſzármazic à ſent Lélec. Ezec kedig noha harman vadnac, Azért nem harom, hanem egy Iſten, kinec tulaydona az valaſztás és vduezites, Es az Iſrael nepénec à fokſágbol valo kihozáſſa egyaránt néz mind à haromra. Mert ſent Ianoſnac ŏtŏdic reſzében eképpen ſol. Chriſtus Wrunc: Az én Attyám mind eddig munkálkodic, En is munkálkodom. Sent Ianoſnac nyoltzadic réſzében, mikor aſt mondia, A tŭ Iſtentec, én Attyám, Nem vgy mondia az egy Iſtent Attyanac lŏnni, Hogy ŏmagát, és à ſent Lelket ki tekeſztene az Attyánac Iſtenſégéből. Kireckeſzti magát és à ſent Lelket az Attyánac Attyaſágábol: Mert à Fiu nem ſŭlŏ attya, Sem à ſent Lélec: de az Attyánac Iſtenſégeből ki nem reckeſzti magát, Sem à ſent Lelket: Mert aſt mondia: A mit az én Attyám czelekŏdik, En is haſſonlatos képpen czelekŏdem. A Kereſztſégben és az egy Iſtenſégben be foglaltatnac mind à Fiu, s'mind à ſent Lélec. Vgy ſol ſent Ianos: 1. Ioh. 5, harman vadnac, kic bizonſágot teſznec mennyben, Az Attya, à ſolo Fia, és à ſent Lélec. Ezzec kedig è harman egyec.

Hogy kedig ſent Ianoſnac 17, réſzében látatic, mint ha czac az Attyárol ſolna, Bizonyitom, Hogy nem: Mert ŏmagát ki nem reckeſzti, Mikor aſt mondia: Es kit el boczáttál, az Ieſus Chriſtuſt. Maſodſor bizonyitom à Subiectumból. Az ŏrec élet, Az egy igaz Iſtent meg eſmerni: De à Chriſtus az ŏrŏc élet: Azért à Chriſtus is az egy igaz Iſten. Mondom azért, Hogy à Chriſtus ſinte vgy az ŏrŏc élet mint az Attya. Senkinec à Fiu az

örec életet nem adia az attya nęlkül: Sem az Attya à Fiu nęlkül. Ezokaért, Ez az egy igaz Isten, A ki az örec élet: De à Chriſtus az örec élet: Kőuetkőzic hát, Hogy à Chriſtus legyen az egy igaz és ömagatol valo Isten.

Toúábba: Mikor Pál Apaſtol, 1. Corinth. 8, amaz Attyát mondia egy Istennec lönni, Nem reckeſti ki à Fiat, és à ſent Lelket. Mert vtánna veti: Egy Wr, Ieſus Chriſtus. Másut kedig: Egy Lélec. Azért, Nem à Fiat reckeſti ki, Sem à ſent Lelket, hanem à báluanyokat.

Végezettre, Pál Apaſtol, Acto. 13. Nem vgy mondia egy Istennec az Attyát, hogy à Fiat ki reckeſtene: Mert ninczen ott, Nem à Fiu. Hogy kedig Dauidnac maguát neuezi, Sól à Chriſtusnac emberſégéről, Nem Istenſégéről. Mert az emberſég öröktől foguán nem volt. Ahol az Attyát neuezi Israel Istennének, Nem reckeſti ki à Fiut és à ſent Lelket: Mert aſt mondia: En, és az én Attyám egyec vagyunc, A mi tiyed, attyám, Azenim is: Es à mi enim: Aztiyed is. Az Attyám én bennem vagyon; En kedig az én Attyamba.

Minec elötte Dauidnac maguát fel vötte volna, Iehouah Angyalnac neueſtetic az Ieſus Chriſtus, Act. 7. Az Attya nem mondathatic elkűldet Angyalnac. Hogy kedig az az Angyal à Chriſtus lőtt legyen, Oſe. 12: meg bizonyitatic. A férfiu, ki tuſſakodic vala Iacobbal, Iehouanac neueſtetic, Se regec Wranac Istennének. Sent Dauid à Soltár könyvnec 68 réſében: A ki magaſſágban fel mēt, Az hoſtaki az Israel népet. Nem az Attya ment

menny-

mennyben, hanem az Iesus Christus. Mi protestalunc az Isten előt, Hogy mű mindent bizonyitunc, Te kedig nem bizonyitasz semmit.

AZ. N. BEKES GASPAR 2c. Miért mered ezt mondani, io Peter wram: Hiszẽ fülünc vagyon, hallyuc, és hallottuc, hogy nyiluán meg bizonyitotta, Hogy czac az Attya Isten egyedül, az ő hatalmas ereiével, és senki ő vele, hoszta ki à Sido népet Egiptusnac fokságabol. De azt kerdẽ tőlled: Az az Angyal, ki à czipke bokorban volt, Azé az egy Isten?

MELIVS PETER. Azon az Angyalon, à Chriust értyüc.

DAVID FERENTZ. Christus Wrunc Szent Mathenac 22 részében, és Szent Mark. 12. részében ellene sol Melius Peter értelmének: és magyarázza azt az historiát az ő mennyei Szent Attyarol: Szent Istuán is, Act. 7. Christus Wrunc pedig Szent Ianosnac 20, részében, meg magyarázza, Miczoda Isten legyen, Mikoron azt ő Attyanac, és mű Attyánknac mondia lönni.

Peter wramnac meg kel vala bizonyitani, Hogy à harom, Tudni illic, az Attya, à Fiu, és à Szent Lélec egyszers mind hoszta legyen ki az Egiptusnac földéből à Sido népet. Ezt kedig czac egy betüuel is nem bizonyitotta. Erről ezokaért én is protestaloc.

Szent Ianosnac ötödic részéből akara bizonyitani, Holot Christus Wrunc ecképpen sol: Az én Attyám mind eddig munkalkodot, En is munkalkodom. Ha szinte meg engednem is, à mint magyarázza, Tudni illic, az ô testamentombeli

czeleke-

czelekedettről, Még sem bizonyittya, Hogy mind à harom hoßta volna ki à Sido népet Eiptuſnac fokſágabol: Mert czac kettőről vagyon itt emlekőzet, Tudni illic, Az Attyáról, és à Fiurol.

De nyiluán vagyon, Hogy nem az ô Teſtamentomnac az ő czelekedetiről ßol Chriſtus Wrunc ez igékbe: Mert nem mondia: En is czelekőt tem az ô teſtamentomban: Hanē eſt mondia: En is czelekedem, Ielen valo czelekedetekről ßol, Nem elmultakrol. A ielen valo czelekedet penig vala az ő czodatétele, Hogy à kórat meg gyogyitotta vala, az ő Attyánac creie és hotalmaſsága által, Iohan. 5.

Hogy penig ez igaz legyen, Ezen Euangeliſta iráſſanac follyáſſabol meg bizonyitatic. Mert à Sidoc káromlyác vala à Chriſtuſt, Hogy az innepet meg feytőtte volna. O kedig meg menti magát az ő mennyei ßent Attyaual, Műuel hogy az czelekőtte volna à czodát ő általa: Miképpen Chriſtus Wrunc maſut eſt vilagosban meg ielenti és meg magyarázza, monduán: A czudakat, mellyeket én teßec, Nem én czelekődem azzokat, Hanem az én Attyám én bennem. Az élő Attya czelekődi én bennem à czodakat. Nem ßól az ô teſtamentombeli czelekedetekről: Mert ha azzokrol ßólna, Es ha valamit czelekődet volna az ô teſtamentomban, Sem ömaga, Sem az Euangeliſtác el nem titkoltác volna. A ßent Euangeliſtác penig rend ßerént iriác meg à Chriſtuſnac czelekődetit, De egyről sem emlekznec, mellyet az ô teſtamentomban czelekődet volna. SSent Lukácz ecképpen kezdi à könyuet, mellyet irt az

Apaſto-

APaſtoloknac czelekedetiről: Hogy az előt az 8 Euangeliomaban meg irta mindazzokat, mellyeket à mi Wrunc Ieſus Chriſtus czelekedet, és tanitot. Láſſac à kereſztyénec. Egyről ſem emlekőzic, mellyet ô teſtamentomban czelekedet volna.

Hogy kedig ſent Ianoſnac nyoltzadic réſzéből akarod bizonyitani, Hogy à Chriſtus ki nem reckeſtettic azockal az igeckel, Holot aſt mondia, Hogy az ő Attya Iſrael Iſtene, Bizony hogy czodalkozom raytad, Minemű vakmerőſséggel tekered és viſſza magyarazod az iraſt. Aſt mondod, Hogy nem reckeſtetic. Mutas iráſt rolla, Hol mondia à Chriſtus, Hogy őtet is oda kel érteni: So ha iráſt nem adhatz rolla.

Azonképpen, Mikoron Chriſtus Wrunc aſt mondia: Ez az őrec élet, Hogy tégedet eſmerienec czac egyedűl bizony Iſtennec lőnni, Mint gloſſalod ezeket az nyiluán valo igéket: Hogy ſemmi Agoſton barath nem ér veled. Chriſtus ki feiezet igéckel mondia, Hogy az ő Attya czac egyedűl à bizony Iſten: Te kedig minden embereknec értelme ellen tőb Iſteneket akarſ belé reckeſteni: Maga ſoros az ágy: nem férnec tőbben oda etc.

Aſt mondod, Hogy Chriſtus az őrőc élet, Es hogy ő adia az őrőc életet, Es abbol conſequenciaskodol, hogy egy Iegyen: De mind heiába. Mert Chriſtus Wrunc valláſt teſſen erről, és meg magya ázza, Miképpen ő adia az őrőc életet, Iohan. 5. Mert aſt mondia, Hogy az Attya adta ő nekie az őrőc életet, Hogy az ő hiueinec adia. Ha azon Iſten volna: Semmikeppen annac Fia nem lehetne. Ez az oka; Hogy à magyarázat meg nem álhat.

Masodfor: Hogy ha è mondásban: Czac tegedet egyedűl esmerienec igaz Istennec lönni, be reckeftetic à Fiu, Hasontalan amaz ige, melly vgyan ottan mindiaráft köuetközic: Es az Iesuft, kitte el boczáttal, hogy az legyen à Christus, auagy az igaz Mesias. Ha kedig aft mondod, hogy ez igéckel: Kit el boczáttal à Iesuft, be reckeftetic, Tehat az Attya is el boczátatott. De ez hamis, még à tü vallásto[illegible]erént is. Semmiképpen hát ez az vallás meg nem álhat.

Hogy kedig Peter wram okoskodic ecképpen: A Christus az örec élet: Ezokaért à Christus egyedül czac, és ömagatol valo Isten: Ez heaba valo okoskodas: Mert nem köuetközic belöle. Mert miképpen legyen Christus az öröc élet, önen maga meg magyarázza: Mert az Attya adta önekie. De it Christus Wrunc nem aft magyarázza, Ki legyen az öröc élet, Hanem, Miképpen adatic az öröc élet, Tudni illic, Ha az Attyát egyedül bizony Istennec esmeriüc lönni, Es az Iesuft, hogy az legyen az Mesias auagy Christus. Ha à Christus berekeftetnec az igékben, Czac tégedet egyedül, Semmiképpen nem álhatna è foláfnac módia: Czac tégedet. Sőt abbol ki reckefti, Mikor aft mondia: Es kit el boczáttál &c.

Masodfor: Bizonyitani akarád, Hogy az egy Istenen, mind à harmat kellyen érteni. Mert Pál Apaftol, 1. Cor. 8: mind à harmat be foglallya, Mikoron aft mondia: Minekünc kedig czac egy Istenünc vagyon, ki amaz Attya. Aft mondod, Hogy fent Pál mind à Fiut, s' mind à fent Lelket az Attyababe reckefti, és benne kel meg érteni.

Eft

Eſt pedig Pál Apaſtol nem miueli: és az ő mondáſſabol ki nem tekerethet: Mert az egy Iſtent czac az Attyát neuezi: A Chriſtuſt kedig egy Wrnac, Nem egy Iſtennec neuezi. Mert őtet az Attya Wrra és Chriſtuſſa tötte.

Pál Apaſtol pedig, Act. 13 réſében à Fiut és à ſent Lelket ki reckeſti. Mert egy igéuel ſem emlekőzic, ſem à ſent Lelekről, ſem kedig amaz őröktől foguan valo Atttyabol ſűletet Fiurol, ki azon Iſten volna, ki az Attya: Hanem arrol, à ki Dauid királynac maguából valo. U. 23.

Hogy kedig eſt à Chriſtuſnac emberſégéről magyarázád, Az à magyarazat vgyan te ellened vagyon. Mert à minapi predicacioban, mellyet az én magyarazatom ellen hellyheſtőttel vala, az Sidoknac irt Leuelénec első réſéből, Aſt mondad, Hogy ſoholt ninczen az irásban, Hogy az ember Chriſtus vduőziczen. Itt kedig Pál Apaſtol aſt mondia, Hogy az Iſraelnec vduőzitőiét Dauidnac maguabol hoſta ki.

Harmadſor: Hogy ſent Ianoſnac 14: réſéből bizonyitani akarod, Hogy az à harom egy Iſten legyen, Miért hogy Chriſtus Wrunc aſt mondia: En, és az én Attyám, egyec vagyunc, Semmiképpen nẽ bizonyittya. Mert azoknac az igék nec igaz ęrtelme, à Chriſtuſnac tőb igékből nyilván vagyon. Az Attya, vgy mond, mindeneknęl nagyob. Az Attyám adta ennękem az iuhokat. Senki ki nem véſi őket az én markombol. En, és az én Attyám egyec vagyunc. Nem aſt mondia: En, és az én Attyám, egy Iſten vagyunc: Hanem aſt mondia: Egyec vagyunc. Miben vadnac

egyec: Az iuhoknac meg oltalmazáſſaban, Es az őrőc életnec meg adáſſaban. Itéllye meg az Iſtennec gyűlekőzeti, Hogy ha innét bizonitatic, Hogy à harom, Tudni illic az Attya, à Fiu, és ſent Lélec, egy Iſten legyen. Auagy, Hogy mind à harom egyſers mind az Egiptuſnac fokſágabol hoſta ki az Iſraelnec népét.

Negyedſer: Bizonyitani akara Peter wram egy mondáſſal, Mellyet monda, hogy irua volna 1. Iohan. 5: Mellyet igy ſámlála elő: Harman vadnac, kic bizonſágot teſnec mennyben, Az Attya, à ſolo Fia, és à Lélec: és è harom egyec: De è mondáſnac ninczen hellye, Miért hogy nem ſent Ianos irta meg: Hanem idegen toldás és foldás, Es à régi igaz kőnyuekben nem talaltatic. De ha ſinte be veſűk is: azért vgyan nem nagy fűſtet teſnec aual. Mert inkab nękűnc ſolgal, hogy nem à mű ellenkezőknec. Sent Ianoſnac 5. és, 15, réſéből vilagos magyarazatot ki vehetni ez igéknec. Az Attya bizonſágot teſen az ő Fia felől. A Fia is bizonſágot teſen őmaga felől, hogy ez világnac ő legyen vilagoſſága: A ſent Lélec is à Chriſtuſrol teſen tanubizonſágot. Ennec à haromnac bizonſágtétele egyre néz. Mert à Göreg nyelwnec tulaydonſága ſerént ennyit teſen: E haromnac bizonſága egyre megyen, Azaz, Egyet valnac, és nem kűlembeznec egymáſtol, Tudni illic, Hogy az Attya Iſten, à Chriſtus által vduőzitet, és az őrőc életet adia, Miképpen őnnenmaga Chriſtus Wrunc erről ſol, eſt monduan: A ki én bennem hiſen, Vallya az őrőc életet. Ha ezokaért eſt è mondáſt elő kel venni, Tehát ez az ő igaz

magya-

magyarazattya és értelme. Semmit nem sol pedig, Hogy à harom egy Isten volna: Auagy, Hogy à harom egyszers mind az Israel népét ki hosta volna Egiptusbol.

MELIVS PETER. Somma szerént, Kettőben forog à te dolgod. Első: Egy igéuel sem bizonyitod, Hogy czac az Attya legyen egyedül valo Isten. Masod. Valamelly irást citalunc: Iras ellen valo magyarázatot hoss rea. Est kérdem tőled, Honnét és műuel bizonyitod, Hogy Christus Wrunc ez igékbe: Az én Attyam mind eddig munkálkodot, En is munkálkodom, Hogy az wy testamentomnac az ő czelekedetiről sól, Es nem az ô testamentomnac?

DAVID FERENTZ. Leg elősser euel bizonyitom, Hogy az ô testamentomban mindeneket az Attya ómaga egyedül czelekődet. Az wy testamentomban penig az Attya, à Fiu által, Melly czelekedetec itt iratatnac meg.

MELIVS PETER. Nem sol az wy testamentomnac czelekedetiről, Hanem az ô testamentomnac czelekődetiről. Mert asst mondia: Miképpen az Attya à halottakat fel tamasztya és meg eleuenyiti, Azonképpen à Fiu is, à kiket akar, meg eleuenit: Az Attya kedig eleytől fogua eleuenitet: Ezokaért à Fius is. Touabba asst mondia: Attyám, Minden à mi tiyed enyim: Es à mi enyim, tiyed. Ezokaért kettőt bizonyicz. Elősser: Hogy czac az Attya hosta ki Egiptus fokságából à Sido népet. Masikat: Hogy Christus Wrunc szent Ianosnac őttődic reszében, az wy testamentomnac czelekedetiről sol.

DAVID FERENTZ. Hogy czac az Attya hoſſza legyen ki à Sido népet Egiptus földeből, bŏſégeſſen meg bizonyitottam, Es bizonſágimat à ſent irasbol meg nem feythettęl. Hogy kedig kéuanod tŏllem, Hogy meg bizonyiczam, Hogy Chriſtus Wrunc is ielen valo czelekedetről ſóllyon, Mellyeket az ŏ Attya ŏ általa czelekŏdet, Meg bizonyitom.

Leg elŏſer, Az ô teſtamentombeli czelekŏdetekről az Attya Iſten aſt kiálttya: Egyedül czac én czelekŏttem és mŭueltem, és ſenki én velem. Itt kedig à Fiu aſt mondia: Semmit nem mŭuelhet à Fiu ŏmagatol, Hanem à mit latand, hogy az Attya czelekŏdic.

Maſodſor. A ielen valo czelekŏdetekről ſol Chriſtus Wrunc, Nem az el multakrol, mellyec lŏttenec volna az ô teſtamentomban. Czelekŏdic (vgy mond) Nem, Czelekedet. Meg mutattya az Attya ŏnekie: Nem, Meg mutatta az elŏt az ô teſtamentomban.

Harmadſor. Pál Apaſtol, az Epheſum varosbelieknec irt Leuelénec 1. és 3, réſzeiben, Az Attya Iſtennec, Chriſtus által valo czelekedetit, mellyekről itt ſol Chriſtus Wrunc, Aſt mondia, Hogy az vdŏnec betellyeſiteſſeben lŏttenec. Ha ô teſtamentombeli czelekŏdetec, mint te mondod: Tehat nem az vdŏnec betellyeſtésben, hanem az elŏt lŏttenec.

Negyedſer. A Chriſtus által valo czelekŏdetec, Eletnec meg adáſſa, A halálbol meg ſabadítás, Es az életnec ſolgátatáſſa ec mind à maſodic

Adamnac

Adamnac általa lőttenec, Miképpen Pál Apoſtol 1. Cor. 15, tanit, monduán: A maſodic Adam adatot meg eleuenitő Lélecké.

Ezeket immár rend ſerént meg mértékeluén, Es Chriſtus Wrunc vallássa mellé vetuén, Nyiluán meg tetzic, Hogy itt az wy teſtamentomnac czelekedetiről ſol.

Mert legelőſſer aſt mondia: A Fiu ömagatol ſemmit nem czelekőthetic. Semmiképpen ez nem illic az ô teſtamentombeli czelekedetőkre, Holot az Iſten mindeneket czelekődet ömagatol.

Maſodſor: Az Attya ſereti à Fiut, Es mindeneket meg mutad nekie, à kiket czelekődic. Nem mondia, A kiket az előt czelekődet.

Harmadſor: Az eleuenitéſről ſol, Melly az Halalnac meg rontáſſaban mutatic meg.

Negyedſer: Hogy minden ítéletet adot az Attya à Fiunac. Ez kedig az ítélet, Hogy ki nem hiſſen az Iſtennec Fiaban, Hogy az Iſtennec haragia marad azon. Az ítéletet pedig az ő Fianac adta. Mert ez által akaria meg ítélni ez vilagot: Acto. 10. 17. Rom. 2.

MELIVS PETER. Proteſtalunc, Hogy ſemmit nem felele arra, à mire felelni kel vala. Mű ſem tagadiuc, Hogy az Attya ki nem hoſta volna az Izrael népét Egiptuſnac fokſagábol, Es hogy az ne legyen à teremtő: De aſt mondiuc, Hogy nem czac az Attya, Hanem à Fiu is, és à ſent Lélec.

CEGLEDI GYŐRGY VAradi predicator.

Hogy ha czac az Attya hoſta ki à Sido népet Egiptuſ-

dod, ninczen betű ſerént. Semmit nem bizonyitaſ euel. Az igen hituán ſęle argumentom ez, Győrgy wram. Mert mind az elſső, mind à maſic mondas hamis. Ezokaért tőd toua, és máſt hoz elő, iobbat annal.

MELIVS PETER. Mi aſt vallyuc, Hogy az egy Iſten hoſſa ki az Iſrael népét à fokſágbol: De ez az egy Iſten nem czac az Attya; Hanem à Fiu is, és à ſent Lélec. Bizonyittyuc kedig Eſaiaſnac, 63, réſzéből. Mert à Prophęta nem Eſa. 63.
czac az Attyarol ſzól, Hanem à Fiurol is, és à ſent Lélekről. Szol à Fiurol, Mikoron aſt mondia. Kiczoda, à ki Edombol iő bemarttot őltezetőckel Botzrabol? Az Attyarol pedig à kőuetkőzendő igékben: Az lehouánac kegyelmeſségéről emlekőzem ɔc. A ſent Lélekről: Hol vagyon az, à ki kihoſta őket à tengerből, az ő nyainac paſtoriual egyetemben? Hol vagyon az, ki ő kőzőiec hellyheſtőtte az ő ſentinec Lelket, Auagy, az ő ſent Lelket? Es ez igéc után igy kőuetkőzic, Mint egy ártattlan állat, melly à mezőben iár: Az Wrnac Lelke volt ő vezérlőie. A Fiurol pedig vilagosban: Az ő ortzaiának Angyala ſabaditotta meg őket. Moſes őttődic könyuénec 32, réſzében Deut. 32.
igy ſol az irás: A Iehoua ömaga ſabadita meg őket, ét nyugotattà őket.

DAVID FERENTZ. Ez Eſaiaſnac bizonſágaban, Sem az nem bizonyitatic, Hogy à harom egyſſers mind hoſſa volna ki à népet, Sem aſt, Hogy à harom egy Isten legyen.

Az első réſzében ennec à bizonſágnac iőuendő mondás vagyon à Chriſtuſnac halálárol, melly

Egiptusbol, Hát nem igaz leſſen Pál Apaſtolnac vallássa, 1. Cor. 10, holott aſt mondia, Hogy à Chriſtus hoſta ki. De igaz Pál Apaſtol vallássa.

DAVID FERENTZ. Bezeg hamar talala à iambor à tzőueket. Aſt kened Pál Apaſtolra, mellyről ſoha ſemmit nem irt. Soholt nem mondia Pál Apaſtol, Hogy Chriſtus hoſta legyen ki à Sido népet Egiptuſnac fokſágabol.

CEGLEDI GYORGY. Felſéges wram: Felſéged műnękűnc meg boczáſſon: A ſoc villangáſnac vége nem leſſẽ, ha rőuid ſommaban az vetęlkődéſt be nem foglallyuc. Mű aſt mondiuc, Hogy nem czac az Attya, Hanem à harom egyſſers mind, Tudni illic, Az Attya, à Fiu, és à ſſent Lélec hoſta ki Egiptuſnac fokſágabol à Sido népet. Ferentz wram pedig aſt vallya, Hogy czac az Attya. De ẽn meg bizonyitom, Hogy nem czac az Attya. Valakiknec à terméſſetec egy, Egyenlő azzoknac à czelekődetek is. De az Attya nac, Fiunac és ſſent Léleknec egy terméſſetec: Azért czelekődetek is egy.

KOZARVARI PAL. COLOSuari Predicator.

Bizonyicz meg, György wram, mind à kettőt: Elſőt, Hogy kiknec egy terméſſetec vagyon, Hogy egyenlő czelekedetek is legyen. Maſikat: Hogy mind harmon hoſtac legyen ki à Sido népet Egiptuſnac fokſagábol.

CEGLEDI GYORGY. Pál Apaſtol bizonyittya, 1. Cor. 10. Heb. 2.

KOZARVARI PAL. Pál Apaſtol ſoholt nem bizonyittya. Ott kedig, ahol te mondod, nin-

dod, ninczen betű ſerént. Semmit nem bizonyitaſs euel. Az igen hituán ſęle argumentom ez, Győrgy wram. Mert mind az elſső, mind à maſic mondas hamis. Ezokaért tőd toua, és máſt hoz elő, iobbat annal.

MELIVS PETER. Mi aſt vallyuc, Hogy az egy Iſten hoſſta ki az Iſrael népét à fokſágbol: De ez az egy Iſten nem czac az Attya; Hanem à Fiu is, és à ſent Lélec. Bizonyittyuc kedig Eſaiaſnac, 63, réſzéből. Mert à Propheta nem Eſa. 63.
czac az Attyarol ſzól, Hanem à Fiurol is, és à ſent Lélekről. Szol à Fiurol, Mikoron aſt mondia. Kiczoda, à ki Edombol iő bemarttot öltezetőckel Botzrabol? Az Attyarol pedig à kőuetkőzendő igékben: Az lehouánac kegyelmeſségéről emlekőzem 2c. A ſent Lélekről: Hol vagyon az, à ki kihoſſta őket à tengerből, az ő nyainac paſtoriual egyetemben? Hol vagyon az, ki ő kőzőiec hellyeſtőtte az ő ſentinec Lelket, Auagy, az ő ſent Lelket? Es ez igéc után igy kőuetkőzic, Mint egy ártattlan állat, melly à mezőben iár: Az Wrnac Lelke volt ő vezérlőie. A Fiurol pedig vilagosban: Az ő ortzaiánac Angyala ſabaditotta meg őket. Moſes őttődic könyuénec 32, réſzében Deut. 32.
igy ſol az irás: A Iehoua ömaga ſabadita meg őket, ét nyugotattà őket.

DAVID FERENTZ. Ez Eſaiaſnac bizonſágaban, Sem az nem bizonyitatic, Hogy à harom egyſſers mind hoſſta volna ki à népet, Sem aſt, Hogy à harom egy Iſten legyen.

Az első réſzében ennec à bizonſágnac iőuendő mondás vagyon à Chriſtuſnac halálárol, melly

ielen

ielen képpen mutatic meg, holot még iŏuendŏ va-
la, A bizonnyos voltaért, Es ebben az ŏ vérének
kiontássa, és kénſenuedésſe abraſtatic meg: Mel-
lynec feltamadássa után à poganoc adandoc vol-
nanac ŏnekie ŏrŏkſégŭl, az egéſs birodalommal
egyetembe.

Panaſolkodássa is, vgy mint ielen à kereſtfán
iratatic meg à Prophetatol, Mŭuel hogy ſemmi
ſegitŏie nem volt. Azért kiált vala: En Iſtenem,
Miért hadtal el engemet?

Az után, az Attya Iſtennec képébe ſol à Pro-
pheta, Es à népnec hálaadattlanſágat feddi meg,
Hogy ŏ felŏle el feletkŏſtenec, Miképpen Eſai-
aſnac elſŏ réſében is panaſolkodic az Iſten, Hogy
az ŏker az ŏ wranac gyaſtlát meg iſmeri, és à ſa-
mar az ŏ gazdaiát.

Elŏ ſamláluán azért minden halaadattlanſa-
gokat, és gonoſt czelekŏdetŏket, Mind azon ál-
tal à Propheta meg mutattya, Hogy à kegyelmeſ-
ſéget tŏllec el nem vontta, Hanem az ŏ ortzaiá-
nac Angyala által meg ſabadította ŏket, hordoz-
uán ŏket à puſtaban. Ez az Angyal nem à Chri-
ſtus volt. Mert ingyen ſem ſŭletŏtt vala még,
Nem hogy immár meg kenetet volna, hogy Chri-
ſtuſſa lŏtt volna. Nyiluán mondia pedig az irás,
Hogy az Iehoua aſt mondia: fel nem megyec ve-
letec, Hanem az én Angyalomat boczatom fel tŭ
veletec.

Az után aſt mondia: Az Wrnac Lelke viſſel-
te ŏket az ŏ páſtoriual egyetemben. Mert az Iſten
az ŏ Lelkét hellyheſtŏtte vala Moſesben, és à tŏb

hadna-

hadnagyokban, Es az ő hatalmas ereiének általa czelekődic vala. Egyiket sem mondia Esaias, Auagy hogy az Istennec fia, à Christus, hoſta volna ki, Auagy à ſent Lélec hoſta volna ki, Auagy az harom egyſers mind, Auagy hogy à harom egy Isten volna. Mert eſt kellene Melius Peternec az ő tarsaiual meg bizonyitani.

De nem hogy bizonyitanának Esaiasnac è mondáſſaual: Sőt inkáb ez à bizonſág, à mű vallaſſunkat bizonyitta és erősiti, Tudni illic, Hogy az Attya Isten egyedül hoſta ki, Es ielen voltat az ő Angyala által mutatta meg. Somma ſerént azért itt à kihozáſſanac modia adatic elönkbe, Nem az, Hogy harman egyſers mind hoſtác volna ki.

MELIVS PETER. Ferentz wramtol eſt kéuanyuc vala, Hogy meg bizonyicza, Hogy czac az Attya hoſta ki à Sido népet Egiptusbol. De nem bizonyita. Mű kedig bizonyitóc, Hogy nem czac az Attya, Hanem à Fiu is, és à ſent Lélec, 1. Cor. 10. Heb. 3.

Hogy pedig Esaiasnac, 63, réſében mind az harom neueſtelséc, és meg bizonyitalséc, hogy öc hoſtác legyen ki, Ecképpen bizonyitom. Betű ſerént neueſtetic az Attya: Te vagy, vgy mond, à mi Attyánc. Abraham nem tudot minket. A Fiurol kedig hogy ſollyon, harommal bizonyitom. Leg elöſer. Mert à Christus hoſta ki az Izrael népét: Mert Gen. 15. 31. 32, mikoron Abrahammal és Iacobbal ſol az Angyal: En Iehoua hozom ki à te népedet. Gen. 15. 31. 32.

VGyan ottan mindiaráſt az Wrnac abrazattyánac neueſtetic az Angyal, melly ſolt az attyáckal, Az lelki kőſickla à Chriſtus, 1. Cor. 10. Erről ſol itt Eſaias è hellyen, Mikor aſt mondia, Hogy az ő ortzaiánac Angyala ſabaditotta meg őket.

Pſal. 63. Szent Dauid, à Soltar könywnec, 63, réſében ezent bizonyittya, Es à Chriſtuſt Iehouanac, Elohimnac, Iáhnac, aruác attyánac, ſent Iſtennec, ki az ő népét kihoſta, Ki az ő népe előt iárt à puſtaba, Ki fel ment à magaſságban, Melly igéket Pál

Eph. 4. Apaſtol, Eph. 4, à Chriſtuſrol magyarázza. Ezokaért eſt mondom, Hogy Pál Apaſtol nyiluán bizonyittya, Hogy az Ieſus Chriſtus legyen az, ki à puſtaban hordoſta és viſſelte az Iſrael népet. Mert mennyből, ſem az Attya, ſem pedig à Chriſtus emberſége alla nem ſállot, Hanem à Fiu Iſten alla ſallot, Azon ment eſmeg fel minden egeknec felőtte, Eph. 4.

Ezent mondiuc à ſent Lélec felől is. Mert ſent Dauid 94, enekeben panaſolkodic, Hogy à puſtaban az Iſten meg keſertőtte az ő népe. Pál Apaſtol kedig, Heb. 3, ſent Lélekről magyaráza. Inkáb akarom én az Iſtennec Lelkénec magyarazattyát kőuetnem, melly nem hazud, Hogy nem mint à tiyedet. Ezenképpen bizonyitatic 2. Samuel. 7, Holott az irás eſt mondia: Az Iſtenec mentenec el, és meg ſabaditottác à népet. Nem ſoc Iſtenec vadnac, hanem czac egy, à terméſettre valo nézue. Iſteneknec mondatnac à tulaydonſágokra valo nézue: Mert harman vadnac: Tudni illic, Attya, Fiu, és à ſent Lélec.

Moſtan immar meg felelec à te namis magyarazatodra.

razatodra. Aſt mondad: Hogy Eſa. 63, réſében Eſa. 63.
à Chriſtuſnac iővendő halalárol ſol. En kedig aſt
mondom, Hogy az irás à Chriſtuſrol kęt képpen
ſol: Előſer, Teſtſerént, Vgy mint bizony em-
berről. Maſodſor, Vgy mint Iſtenről, melly egy-
enlő az ő mennyei ſent Attyahoz, Rom. 1. Min-
deniket meg bizonyitom ezen Prophetanac iraſá-
bol. Mikor emlekőzic az vérnec ki ontaſsárol,
aſt mondom, Hogy az iővendő emberſégben va-
lo halálrol ſol. Mikor kedig ſol à czelekődetők-
ről, és az Iſrael népének kihozáſſarol, Vgy mint
elmult dologrol, ſol az ő Iſtenſegéről, Mint az i-
gékben nyiluán vagyon: Az én boſſuálláſſom-
nac napiai az én fővemben: Az én ſaiát karom
ſabadita meg engemet, Az ielen valo Fiurol ſol,
Nem az emberſégről. Mert miképpen az Apaſ-
toli czelekődettről irt könywnec 10, réſében irua
vagyon, Az emberſégnec adatott az hatalom, De
az Iſtenſégnec ſaiáttya volt, nem adatott. A me-
nyében ember, adatott az ítélet ő nekie. A me-
nyében Iſten, Az élet vgy vagyon ömagaban,
mint az Attyában: Ioh. 5.

Touábba, Holot aſt mondad, Hogy Eſaiaſ- Spal. 2.
nac az ő mondáſſa egyűt iár ſent Dauid Soltár
könyuénec maſodic réſéuel, Arra aſt ſelelem. Ho-
gy ott is kęt képpen ſol az irás à Chriſtuſrol. Elő-
ſer, Az ő Iſtenſegéről, és őrőckè valo fiuſagárol.
Mert aſt mondia: Ma ſűltelec én tégedet, ivlikép-
pen Pál Apaſtol, Heb. 1, eſt bizonyittya. Maſod
ſor, Az ő teſtéről és emberſegéről ſol. Mert kene-
tet, Es Sionnac hegyen királlya kenetet. Holot
immar áz irás kűlemb kűlemb képpen ſol à Chriſ

tusrol, Semmiképpen nem kel ezeket essue zúr-
nunc zauarnunc. Mert Pál Apastol ez igéket, Ma
sültelec en tégedet, Acto. 13, az ő fel tamadássa
felől magyarázza. Azont à Sidoknac irt leueié-
nec 5, részében, az ő Papságarol valo fel sentelésé-
ről. Azért abban az énekben Dauid Prophetа ha
rom képpen sol, Neha az Attyárol, Neha az ő-
röcké valo Fiurol, Neha kedig az ő testeről. So-
ha kedig meg nem bizonyitod, Hogy az Isten az
ő lelke által nem hosta volna ki az ő nípét, és
meg nyugotatta. Itt kedig ast mondia, Hogy az
ő ortzaiának Angyala hosta ki, és az Iehouának
Lelke. Egyenesitsed ősue ezeket az irásnac fol-
lyassa serént.

Holot ast mondod, Hogy az Isten az ő né-
pével fel nem akart menni az igéretnec földében,
Vgy vagyon: Mert meg haragut vala reaioc. De
az után Moses, Hogy ast monda, Hogy semmi-
képpen nem akarna indulni à néppel, Hogy ha az
Iehoua el nem menne vélec, Meg igére, Hogy el
akarna menni vélec. A Királlyokrol irt köny-
nec masodic részében ecképpen sol az Isten: En
Iehoua, ki tüteket kihostalac Egiptusnac foksá-
gabol, Meg eskűttem à tű attyaitoknac. A terem-
tet Angyal nem eskűt meg. Ha egy betűuel meg
bizonyithatod, hogy teremtet Angyal volt, ki à
Sido nípet ki hosta: győzedelmes légy.

Végezettre ast mondád: Hogy az első te-
remtés az Attyaé, nem à Fiué, sem à sent Lélec-
ké. Hogy az hamis legyen, Meg bizonyitom.
Mert sent Dauid 102, énekében, Az Sidoknac irt
leuelének első részében ez igéc hozattatnac be: Te

Iehoua

Iehoua (vgy mond) kezdetben fondaltad à föl-
det, Az egec te kezeidnec munkai. Ezeket Pál
Apaſtol à Chriſtuſrol magyarázza, és nem az At
tyarol, Iol lehet, az Attyat és à ſent Lelket ki nem
reckeſtem. Hármat mond kedig à Chriſtuſrol:
Elſő, Hogy Iehoua. Maſod, Hogy Iſtennec Fia.
Harmadic, Hogy mindenecknec terem nteie, és meg
wyitoia legyen. Aſt mondad, Hogy Eſaias az
Iſrael népénec ki hozáſſanac módiát iria meg,
Nem eſt, Hogy mind harmã egyſers mind hoſ-
tác volna ki. De ez nyiluán vagyon Eſaiaſnac i-
ráſſabol, Hogy aſt magyarázza, Ki hoſta legyen
ki őket: Nem aſt, Mi modon hoſta legyen ki
őket.

DAVID FERENTZ. Bő beſéddel
ſolla Peter wram: De hogy mi eſünkbe veheſ-
ſűc az vetęlkődéſnec cickelit, Rőuideden ſoloc.
Eſt akara bizonyitani, Hogy nem czac az Attya
hoſta ki à Sido népet Egiptusbol, Hanem à Fiu
is, és à ſent Lélec. Es hogy az az Angyal, terem-
tet Angyal nem lehetet.

Ez az okoskodás ſemmiképpen meg nem ál-
hat, Imez iráſſoknac bizonſágtételeért.

Leg előſer, Chriſtus Wrunc, ſent Ianoſnac
15, réſében eſt mondia, Hogy ſemmit el nem tit-
kolt azokban, à mellyeket hallot és látot az ő men
nyei ſent Attyától. Soholt kedig nem emlekőzic
arról, és nem mondia, Hogy az ő Attyaual egyc-
tembe hoſta volna ki à Sido népet Egiptuſnac fok
ſagából. Es halalánac oraián, mikor fel kiálta, Ho-
gy mindenec meg tekéllettenec, Meg mutatà, Mi-
czoda czelekődeti voltanac ő nekie, Es az ő teſte

Maſod-

mire nézet.

Masodfor: Nem hogy az ő ortzaianac Angyala bizonyitana, Hogy à Christus volt volna az: Sőt inkáb aſt bizonyittya, Hogy nem à Christus volt: Mert à Christus az után fűletett à fűznec méhéből.

Harmadfor: A Christus à feltamadasnac vtánna eſt mondia az ő tanyituányinac: Láſsátoc és tapaſtollyátoc meg: Mert à léleknec ninczen teſte és teteme, miképpen láttyátoc, hogy ennękẽ vagyon. Ha az ô teſtamentomban ferfiui abrazat ban, és vdő ſerént valo teſtnec fel vétel'ben meg ielent volna, Semmiképpen Christus Wrunc vallástételénec az ő igasága meg nem maradhatna.

Negyedfer: Hogy aſt az Angyalt mondod, hogy Christus volt, Es Esaiasbol, és Malachiasbol, bizonyitani akarod: Sinte aual győzetetel meg. Mert Isaias à fűz Mariatol fűletendő Christusrol fol, Melly még ackoron nem fűleret vala: Es iőuendőbe mondia, Hogy à nagy tanácznac Angyalánac hiuatatic. Malachias is aziőuendéről fol, A ki iőuendő vala az wrnac templomaba.

Ottődfer, Soholt az egéſs ô teſtamentomba betű ſerént nem találod, Hogy à Christus Istennec Fia neueſtőtnéc, ki ackoron ielen léuén meg ielent volna az Attyáknac, auagy valamit ſolt volna. Kőuetkőzéſſekből à mi bizonyitatic, érettlen és ſemmire kellő. Mert ha az vgy volna, Semmiképpen az Apaſtaloknac iráſſa, és az Istennec igasága meg nem álhatna. Mert à ſent Apaſtoloc, és az Euangeliſtác, mikor à Christuſt magyarázzac, Az ő elkűldéſéről, és teſtben valo el ieueteléről emlekőznec, Nem ez előt valorol, Ki nem

bocza-

boczattot, Auagy à ſüztöl nem ſülettet.

Ha az előtt Angyali formaban à Chriſtus megielent, Semmiképpen Pál Apaſtolnac az ő beſéde meg nem álhat, 1. Tim. 3, miſkor aſt mondia A teſtben meg ielenuén az Iſten, Hirdetettett az poganoknac, és latatott az Angyaloktol. Ha az előt láttatott; Miképpen mondia, Hogy akor látatott?

Hatodſor: Sent Ionoſnac valláſtétele ſem álhatna, Holot aſt mondia: Hogy az az Antichriſtus, ki tagadia, Hogy à Chriſtus teſtben nem iött, Auagy à teſt előt, Auagy à teſt köuül, valami Angyali, auagy egyęb abrazatba.

Hetedſer: A ſent irás azokat az Angyalokat ſoholt nem neuezi Iſten Fiánac, Auagy Ieſus Chriſtuſnac. Nagy vakmerőſég pedig, az iráſnac igaſságat fel forgatni, és ahol Angyalokat neuez, Iſten Fiat ott magyarázni.

Hogy aſt mondad, Hogy nyertes legyec, ha meg bizonyitom, hogy teremtet Angyal lött legyen, à ki kihoſta az Iſrael népét Egiptusbol, Im eképpen bizonyitom.

Hogy az Angyaloc töremtettec, Es nem teremtöc ec.

Legelőſer: E ſoláſnac modiai egy arant vetetnec az irásban: Az Iehoua ſolt. Az Iehouanac Angyala ſolt: Mert az Iehoua, az ő ſolgai által, az teremtet Angyaloc által ſőlt, Mint ſent Pál bizonyittya, Heb. 1.

Maſodſor: Hiſſem meg engeded, Hogy azon Iſten, ki kihoſta az népét Egiptuſnac foklágábol, vgyan azon adta legyen ki à töruényt az ő népének. Pál Apaſtol kedig, Gal. 3, aſt mondia, Hogy Moſes Közbe iaro léuén Iſten közet, és à nép

12 40 480

kőzet, az Angyaloc altal vőtte à tőruént. Angyaloc által mondon, Nem egyről: Hogy meg érczed nyiluán, Hogy teremtet Angyaloc voltanac. Mert tűnęktec az teremtettlen Angyal, az Iesus Christus, czac egy Angyal.

Azonképpen à Sidóknac irt leuelénec masodic réßében ezen bizonyitatic: Mert eképpen ßol ßent Pál: Hogy ha à Beßéd, melly az Angyaloc által mondatatott, meg erősitőtett 2c, Latodé Hogy Angyalokról ßol: Es meg magyarázza, Miképpen ßolt az Isten, az ô teßtamentomban.

Végezettre: SSent Istuán, Act. 7, az ô történben lőtt hiſtoriakat à ßent Attyákrol elő ßámlallya, és nyiluán bizonyittya, Hogy Angyaloc által lőt à dolog. Miert pedig, hogy à Chriſtus val laſſaért holt meg, Igaz Martir nem lőtt volna, Hogy ha ebben à Chriſtus tißteſséget nem oltalmaßta volna, és meg nem vallotta volna, Hogy azzoc az Angyaloc à Chriſtus volt volna. Erről pedig egy ßoual ſem emlekőzic. Hogy à három egyßers mind hoßta vólna ki à Sido népet.

Még is bizonittya Peter wram, ßent Dauidnac Soltarabol, Pſal. 68, Miért hogy ott à Propheta, az Iſrael népénec Istenéről emlekőzic à kezdetiben annac az éneknec: De az à magyarazat ſemmiképpen meg nem álhat. Mert Act. 3. és 5, az, az Iſten ki legyen, meg magyaraßtatic, Tudni illic. A mű Chriſtuſunknac az ő áldot ßent Attya. Es vtánna vetetic: Hogy ez az ő Fiát, az ő igéreti ßerént meg adta és felmagaßtalta.

De

VETELKEDESSÈ.

De műuel erősíti az ő dolgát Pál Apaſtol? Vgy mond, Ez igéret: Fel mentęl magaſságban, és aiándékokat vettęl az emberektől. A Chriſtuſrol magyarázza. Azért ez kőuetkőzic belőle, Hogy az Iſraelnec Iſtene legyen à Chriſtus, De láſſuc meg, hogy ha igaz è kőuetkőzes.

AZ. N. BEKES GASPAR &c. Wrunc ő Felſége eſt paranczollya, Hogy holnapra hagyad feleletedet Ferentz wram. Ha à maſic fęlé volna à felelet, el nem hagyatnaia.

MASODICNA=
PON VALO VETELKŐDES,
Az az, Mind Sʒent Hauanac 21, napián.

Melius Peternec imadaga.

Miért nem kőnyőreg ez ő haromaganac?

MELIVS PETER. Kőnyőregiűnc az kegyelmes Attya Wr Iſtennec, az ő ſzerelmes Fiáért, à mű Wrunc Ieſus Chziſtuſért, halgaſſon meg minket: Adia műnękűnc az ő ſzent Lelkét, mellyel meg vilagoſitſon, Es az ő igéiét à hiueknec az ő ſaiokban tegye tűzé, Hogy à hamis tudomant, mint à pozdoriát égeſſe meg: Hogy à mit épiteni kel, az őuét épicze meg: Es à mit rontani kel, az ördegét, roncza meg.

Ez kőnyőrgéſnec vtánna, Melius Peter wrunknac, à felſeges Királynac kőnyőrge, Hogy beſzédeket meg halgatna. &wrunc ő felſege kegyelmeſſen meg engedé, hogy ſzolnánac. Es Radicz Gaſpar, az Gőntzi Plebanos, à tőb Magyar orſzagi tanitoc képében eckẽpen ſzolla.

Felſéges Király, Kegyelmes wrunc, A nagyſágos wrackal, Nemeſſeckel, és felſégednec minden hiueiuel, kőnyőrgűnc alazataſſon, Hogy méltóltaſſec reuideden à mű beſzédűnket meg halgatnia.

Leg előſzer kőnyőrgűnc az Attya Iſtennec, az ő Fiáért, à mű wrunc Ieſus Chriſtuſért lélekben, Hogy felſégedet meg áldia, lelki és teſti iockal, Vilagoſitſa meg elmeiét Felſégednec ez nyomorult földnec oltalmazzáſsára. Felſégednec alazataſſon meg akarunc ielenteni, Honnét, és mi okért iőttűnc ide, à Felſéged varoſsába: Iol lehet az Iſten, ki el ronttya, és fel épiti az orſzágokat, Es à Birodalmokat vgy oſztogattya, à mint ő nekie tetzic,

tetzic, Ecképpen rendelte, Hogy mű más birodalom alat legyűnc, Tudni illic, à Romai Czáſárnac birodalma allat, Mind azon által örömünc vagyon azon, Hogy az Wr Iſten Felſégedet erre vitte, Hogy közenſéges diſputacioban az igaſság ki mutattaſséc, Es à hamiſság elrauoſtaſséc, Es az önen ielen voltáual ez à gyűleközetet meg akarta ékeſsiteni. Mert azigaz io feiedelmec mind két tablánac hogy őrizői legyenec ſűkſég, Mellyet az Iſtenfélő királlyoknac peldaiaual is meg bizonyit hatunc. Illyenec valanac az ô teſtamentomban, Dauid, Ioſaphat, Ioſias. Es Chriſtus ſűletéſsénec vtánna amaz nagy Conſtantinus Czáſár, Melly az Nicenum varosbā az egyhazi főméllyeket egy be gyűtuén, Arriuſnac à faiát be dugaſtala, és annac heretnekſegénec véget veté: Holot mű is olly vgyeközetet látunc felſégedben, mű ſegény egyházi ſolgác nagy örömmel iöttünc, az felſéged varoſsában. Ha kedig ezért nem iöttünc volna, minden közzülünc öremesben otthon marathattunc volna: Hogy ſemmit ne ſollyunc külen külen káraínkrol, mellyet főképpen olly vdöben vallunc, Hogy kedig az külſő kárrol ne ſollyac, Kiczoda volna közzülünc, Ki moſtani vdöben gyöleközetit, és ides háza népét elhadna: Omagát kedig, és életét veſſedelemre, effele bollygo vdőben vetné: Hogy ha minket az Iſtennec tiſteſségére nem kénſeritet volna, Melly műnękünc beczületesb, hogy nem mint életünc, auagy halalunc: Az vtan az egyenlő vallás és tudomany ezeknęl, az attyafiaknál, kiknec ſegitſégökre iöttünc: Hogy az aiándékoc ſerént, Mellyel az Iſten

műnket

műnket ſeretet, őket ſegétenőc. Ez okoc kénſeritőttec műnket, Hogy az igaſságnac óltalmazáſsára, à mű attyánkfiaiual egyűt lőnnénc, Es à hamis tudománt meg mutatnoc, Nem czac à mű ſőméllyűnkben, Hanem à tőb magyarorſági attyafiac képében, kiknec ſőméllyeket is felſégednec aiánlyuc. Nem tulaydonyitunc magunknac fellyeb valo tudománt, Mert mindenekben az Iſtennec aiándékit bőczűllyűc: Hanem czac az vallaſtételben egyenettlenſéget akariuc meg mutatni. Ezokaért ſupplicaltunc felſégednec, Hogy à diſputacionac io módia és kezdeti legyen, Hogy az vége is io leheſſen, Hogy kedig à diſputacionac condicioit viſſontac elő nem ſámlállyuc, Ezen kőnyőrgűnc Felſégednec, Hogy Ferentz wram à diſputacio kőzet ne predicállyon. Mert hallottuc ez előt is az ő predicacioit. Eſt kéuányuc Felſégettől, Hogy Arbiterec auagy Birác legyenec, Kic mind az ő feleletit, Mind kedig à mű ellene va lo vetéſſeket és bizonſágokat meg ítéllyéc. Hogy ha Felſéged eſt műuelí, A mennynec főldnec wra Felſégedet megáldia, Es minden kereſttyén Feiedelmeknęl Felſégednec io hire neue leſen. Eſt ha Felſéged meg engedi, Diſputalunc: Ahol nem, Semmiképpen nem diſputalunc,

A FELSEGES KIRALY ꝛc. A tű kiuánſágtoc ſerént kéſec vagyunc Arbitereket adni, Czac hogy euel à diſputacio elő meheſſen.

AZ N. BEKES GASPAR. Miczoda Arbitert adhatunc? Holott az előbeli diſputacio-

ſputacioban is voltanac Arbiterec, Es ſemmit nem haſználtunc vęle, Holot az Arbiterec ónen kőſztec is őſſue nem fértenec. De ez à tű kéuánſágtoc nem néz egyębre, Hanem, Hogy auagy à diſputacio elmullyéc, Auagy hogy à tű valláſtoc nyiluán ne legyen à kőſség előt.

MELIVS PETER. Mű à diſputacio előt nem futunc: Sem kiuányuc, hogy el mullyéc: Hanem eſt kéuányuc, Hogy à condicioc meg tartaſſanac, Es Pál Apaſtol rẽdeléſſe ſerént legyen, Hogy mindenecépűlettre, ne romláſra legyenec: Birác legyenec, kic meg itéllyéc.

DAVID FERENTZ. Leg előſer az én mennyei ſẽt Attyámnac, à Chriſtus Ieſus által halákat adoc, Hogy ez vdőt adta érnem, és engemet, ſegény férgetsket elő állatott, Hogy az ő tiſteſségéről és méltoſagárol valláſt tegyec, Mellyet az Antichriſtus Papa meg homallyoſsitot, Meg váltoſtatuán ötet, az egy felséges és mindenhato Iſtent, haromra. Halákat adoc önekie, Hogy engemet az ő ſerelmes Fianac, az Ieſus Chriſtuſnac eſmeretire hozot: Könyörgöc önekie, Hogy az ő ſent Lelkénec általa ebben engemet meg őrizzen, Adion eſt és elmét, Hogy eſt à Chriſtuſt, (Ki à Sidoknac botrankozas, A Gőrög bőlczeknec bolondſág, Es à moſtani világnac vtállatoſság) mondom eſt à meg feſűlt Chriſtuſt meg oltalmaſſhaſſam ſűuembe, és aſt minden koron batorſággal meg vallhaſſam, Es annac igaz eſmeretiben mind vegic meg maradhaſſac: Amen: Adiad felséges Wr Iſten, én mẽnyei ſent Attyám.

Bizonſá-

Bizonſágom ennękem az én Iſtenem, Es azén lelki eſmeretem, Hogy én à diſputaciot nem vontattam, Hanem Peter wram az ő kűlen bizonſaginac elő hozáſsiual kénſeritet engemet arra, hogy bőueb beſzéddel kelet felelnem: Es főképpen feleletemben arra néſztem, Hogy à halgatóc meg ęrczéc, Miről vagyon az vetęlkedés. Hiſzem, à kiknęl az Iſtennec Lelke vagyon, meg itélic. En minden condicioknac engedni akaroc, Es minden ſidalmat őremeſt el ſenuedem: Mert tudom, hogy igaz, à mit tanyitoc, Noha nemellyec máſt itélnec tanyitaſſom felől. De az Iſten moſtan is meg mutatta, Ennec vtanna is az vdő meg ielenti, Segitſed és meg oltalmazd, felſéges Wr Iſten, à te vgyedet.

MELIVS PETER. Iorendtartáſnac okaért kiuányuc az Arbitereket, Nem azért, Hogy à diſputacioról itéletet tegyenec.

DAVID FERENTZ. A mint kiuánya Peter wram, Vgy legyen. Pál Apaſtol aſt mondia: Egyic ſóllyon, A többi itéletet tegyen felőle. Hadiuc hát az itéletet az Iſtennec gyűlekőzetir[illegible]llehet, A kereſztyén embernec elég nyi[illegible]igaſságnac meg bizonyitáſſara, Hogy à ſent Prophetác, és Apaſtaloc à Papa Haromſág Iſtenről ſemmit nem predicállottac: Mind azon által nyiluán valo bizonſágockal meg bizonyitottam, Hogy az egy Iſten, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac ſent Attya legyen, Nem amaz harom főmély egyſzers mind.

Eſt az igaſságot meg vetuén Peter wram, kűlemb kűlemb fęle bizonſágokbol akara meg mutatni,

mutatni, Hogy nem czac az Attya legyen az egy Iſten, Hanem à Fiuis, és à ſent Lélec: Okat eſt ada, hogy ezec harman hoſtác legyen ki à Sido népet Egiptuſnac fokſagából. En kedig tegnap neműnęmű bizonſágokra meg feleléc. De azzoc kőzzűl nemellyec háttra maradanac: Azokra felelec immár.

Pál Apaſtol, mikor à Chriſtuſrol, ſent Dauidnac 68, énekéből behozza à mondáſt, Fel mentęl à magaſságba, Aiandékokat adtal az emberekenec: Nẽ aſt bizonyittya, Hogy à Chriſtus azon egy Iſten legyẽ, ki az Attya, Auagy, hogy à Chriſtus hoſta ki à Sido népet Epiptusbol: Hanem Hogy meg mutaſſa, Hogy az Attya Iſten, à Chriſtus által tekéllete meg az ô teſtamentombeli czelekődetőket. *Pſal. 68. magyaraſſatic.*

Ecképpen ſol ſent Pál: Mű kőzzűlűnc mindennec adatott az kegyelem, az az, Az aiándékoc, A Chriſtuſnac meg aiándékozzáſſanac mértéke ſerént, Miképpen iruán vagyon: Fel mentęl a magaſságban. Meg mutattya Pál Apaſtol, Hogy azért ád à Chriſtus aiándékokat, Mert az ő mennyei ſent Attyától vőtte. Es à mondás, Fel mentęl à magaſságban, Iőuendő képpen nézet à Chriſtuſra. Innét vagyon, Hogy Peter Apaſtol aſt mondia: Es véuén az ő Attyának igéretit, Ez aiándékokat, mellyeket láttoc, mű reánc ki öntőtte, Acto. 2.

Maſodſor. Az igéknec kűlemſége is meg mutattya, hogy igaz legyen az én magyarázatom. Sent Dauidnac énekében, az igéknec follyáſſa imez: Aiándékokat vőttęl az emberekben. Mert

ackor, Minec vtánna à Sido nép ſőuetſéget és frigyet tőn az Iſtennel. A fő fő emberec az Iſten ſatorának czináltatáſſára, ſabad akarattyoc ſerént aiándékokat adának, Mellyeket az Iſten io kedvel és akarattal vőn ő tőllec. Arra az Hiſtoriára néz Dauid Propheta ez énekben. Pál Apaſtol pedig à Chriſtuſrol mõdia: Aiándékokat adtál az embereknec, Hogy meg bizonyitaſséc, Hogy à Chriſtus azzokat az aiándékokat adta az ẽbereknec, Mellyeket az ő mennyei ſent Attyától vőtt.

Pſal. 94. Heb. 2. magyaraſſtatic.

Pál Apaſtol, à Sidoknac irt leuelének 3, réſzében, Mikoron ezigéket: Meg ne keményiczétec à tű ſüueteket, à ſent Léleknec tulaydonyittya, Nem kőuetkőzic abból, Hogy à ſent Lélec legyen az egy Iſten, ki à Sido népet Egiptusbol kihoſta. Mert à ſent Prophetác is ſóltanac, Chriſtus Wrunc is, és az Apaſtoloc: De azért ezec kőzet egy ſem amaz Izraelnec egy Iſtene. A ſent irás meg mutattya, Mint kelyen meg ertenünc, mikor az irás eſt mondia, Hogy à ſent Lélec ſólt: Tudni illic, Hogy az Iſten ömaga ſolt az ő Lelkének általa, 2. Pet. 1.

Pſal. 94.

Maſodſor, Bizonyitom vgyan ezen Pſalmusbol, auagy énekből. Mert ſent Pál vgyan ezen leuelnec 4, réſzében, holot ezigéket elő hozza: Meg eskűttem az én haragomban 2c, az Attya Iſtenről magyarázza, Mellyből nyiluán vagyon, Hogy eſſele ſoláſnac módiai, az Attya Iſtenre néznec.

2. Sam. 7. magyaraſſtatic.

A maſodic Samuelnec 7, réſzéből vőt bizonſágot, az Iſtennekről, Hogy azoc el mentenec, és kihoſtác à népet 2c, ſemmiképpen nem magyaráſhatod Haromſágodról. Mert nem aſt bizonit-

tya, Hogy à harom ſſömély egyſſers mind hoſſra ki à népet. Mert ha ezige ELOHIM, Iſtenec, harõért vétetic: ottan harom Iſten leſſen, Kicket tũ erőſſen tagattoc, Hogy harom Iſtent nem vallotoc.

Maſodſſor, Semmiképpen nem ęrthetni aſſt az Attya Iſtenről, Sem à tũ őrőktől foguán valo, az Attyánac allattyából ſſületet Fiatokrol, ki állattyaban azon Iſten legyen, ki az Attya, Sem kedig à ſſent Lélekről: Mert, à mint tũ tanyitotoc, azzoc ſem mennec, ſem iőnec, Iſtenſégec ſſerént: és hogy mindenũt ielen vadnac. Kel ezokaért eſſt è mondáſt ęrteni az egy Iſraelnec Iſtenéről, Kit à ſſent irás bizonyos okbol ſockaſſágnac neuéuel gyakorta neuez. Hogy penig arról czac kellyen ęrteni, aſſt à bíblianac Cronicaiánac könyue meg bizonyittya, holot ezen igéc vadnac meg iruán, de nem ſockaſságnac neuéuel, Hanem neueſſtetic egyedűl czac az Iſraelnec Iſtene: Miképpen mindenũt à ſſent irás czac ez egy Iſrael Iſténec tulaydonyittya eſſt à tiſſteſséget, Hogy ő hoſſra legyen ki az Sido népet Egiptuſnac fokſágabol. A Sido Doctoroc magyarázzác eſſt è mondáſt Moſesről, Aaronrol és tőb Feiedelmekről, kiket az iras Iſtenneknec mondia, Mint Moſesnec maſodic könyuében oluashatni.

Rőuideden: Eſſt è mondáſt, és à tőbbit à ſſent irásban, ahol az Iſten ſockaſságnac auagy Elohimnac neuéuel neueſſtetic, Nem kel à Papánac haromſágos auagy négyſéges Iſtent, kit tũis vallotoc, azon ęrteni; Hanem az Iſraelnec egy Iſtenét, Mellyet Chriſtus Wrunc ő ſſent Attyánac mondia lőnni, Iohan. 8. 17: Mert az

Elohimat ő arról magyarázza.

Eſa. 63. A műnęmű magyarázzatot tőttem Eſaiaſnac 63, réſzében, Tudni illic,. Hogy az iővendő Chriſtuſrol Prophetál, az ő halalárol, és vére ki ontáſſarol, Euel veted meg, Hogy az irás kętképpen ſol à Chriſtuſrol: Emberſégéről, vgy mint iővendőben. Iſtenſegéről, vgy mint ielen valo czelekődettről. Eſt én tagadom, Es hamiſnac lőnni, ecképpen bizonyittom.

A ſzent irás mindenűt czac egy Chriſtuſról ſol.

Pál Apaſtol, Az Apaſtoli czelekedettről irt könywnec 26, réſzében eſt mondia, Hogy mind kiczinnec, mind nagynac tanubizonſágot teſzen, Hogy egyebet nem tanyitot, hanem czac aſt à Chriſtuſt, mellyről Moſeſtől fogua Samuelic iővendőltenec à Prophétác, Hogy ſzenuedő volna, Ki első vilagoſságot és életet hirdetendő volna à népeknec. Nem mondia, Hogy kęt Chriſtuſt predicállot, Egyiket, ki az ô teſtamentomba volt volna: Maſikat, ki az vtan vdő ſzerént ſűletet volna à ſűztől, Minnyaian à Prophetác czac erről à Chriſtuſrol irtanac. Láſd meg à Peter Apaſtol vallaſsát, Acto. 10, Es Iohan. 5: meg látod. Kiről teſznec bizonſágot à Prophetác.

Aſt mondád touábba, Hogy ſoha meg nem bizonyithatom az Iſtennec igeiéből, Hogy az Attya Iſten az ő Lelkénec auagy ereiénec általa hoſta volna ki à Sido népet az Egiptuſnac fokſágából. En kedig az iráſnac follyáſſa ſzerént aſt mondom: Valahol az irás à ſzent Lélec felől eckép pen ſol, Hogy tanit, Vilagoſit, Hordoz, Viſſel, Meg ſzentel, Oſztogat, Eleuenit 2c, másképpen nem kel ęrtenűnc, Hanē, hogy az Iſten czelekődi

Szent Lélekről ſzóláſoknac mod iai.

mind

mind ezeket az ő ereiének auagy Lelkének általa. Pál Apaſtol, az iráſnac igaz magyarazoia, ecképpen ſol, 1. Cor. 6, Meg ſenteltetuén vattoc, Meg igazuluán vattoc, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac neuében, Es à mű Iſtenűncnec Lelke által, Eſt è magyarazatot meg nem vethetitec.

PAVLVS THVRI. Az à Kęrdés, Hogy ha az Attya hoſta ki az ő Lelkének általa az ő népét Egiptusbol.

DAVID FERENTZ. Peter wram aſt mondia, Hogy meg nem bizonyithatom, Hogy az Attya Iſten az ô teſtamentomban az ő Lelkének általa, auagy ereiének általa czelekődet volna mindeneket. Tiyetec az, Hogy meg bizõit ſátoc, Hogy à három ſőmely Haromſágtoknac egyſers mind hoſta legyen ki: Auagy, Hogy az harom ſőmély egy Iſten legyen. Mert én eſt tagadom. Vallom kedig, Hogy az egy Attya Iſten az ő Lelkének, auagy ereiének általa czelekődet mideneket, Es hogy az ő népét is az által ſabaditotta ki à fokſágbol. Ez kedig Zacharias Prophetának 4, réſéből nyiluán vagyon: Holot az Iſten ecképpen ſól Sorobabelnec: Nem ſeregben, ſem. ſakűlſő erőben, Hanem az én Lelkemnec általa ſabaditom meg, Aſt mondia à ſeregnec wra Iſtene. Vgyan ezen ſoláſnac modia adatic előnkbe, Eph. 4, Somma azért; A ſent Lélec mondatic az Attyának és Fiunac Lelke, Miért hogy az Attya aſt à Fiunac adta, és aual őtet meg kenuén, Chriſſa tőtte, Es vgyan azont az ő Fianac általa mű belőnc önti, és mindeneket azon Lélec által czelekődi, mind ömaga, s'mind à Fia. Eſa. 61. 11.

Matt. 3. Luc. 4. Iohan. 3. Act. 3. 10. Tit. 3. 2c.

MELIVS PETER. A te beſédednec két réſzére felelec. Elſő: Hogy ſoholt irua ninczen, hogy az Iſten az ő lelkénec általa hoſta volna ki az ő népét. Hogy kedig az Attya Iſten az ő Lelkénec általa czelekedic, Azt mű nem tagadiuc. Maſodſor, A két fęle Angyalokrol ſoloc. Egyic ki terẽtőttet. Más ki terẽtőttlen, auagy terẽtő Iſten. Exo. 20. teremtét Angyaloc voltanac à Sinai hegyen, Mikoron Iſten à tőruényt kiadta. Es teremtet Angyalokrol ſol ſent Pál, à Sidoknac irt leuelénec elſő réſzében, ahol ſolgalo Lelkeknec neuezi. Ahon kedig az iráſt azt mondia, Hogy az Iehoua Angyal ſolt Moſeſſel, Abrahammal, és à tőb Attyáckal, Czodakat tőt, Azt mondiuc, Hogy az, az Iſtennec őrőktől foguán valo Fia, és igaz Iehoua Iſtẽ, Mellyet imez erőſséggel bizonyitoc.

Valaki à ſent irásban őmagát Iehouánac, valoſágos Iſtennec, Abrahamnac, Iſaac és Iacob Iſtenénec, teremtőnec és vduezitőnec neuez, ki őmagara eskeſic, és őmagát Iſten gyanant imádtattya, Az nem teremtet állat, Hanem az egy őmagatol valo Iſten, ki kőuül más ninczen, Es nagyob nem lehet. Az Angyal, ki à czipke bokorban ſol, ő magat Iehouánac, Abraham, Iſaac és Iacobnac Iſtenénec neuezi, Ki őmagára eskeſic, Es ki az Iſrael népét kihoſta Eigptusbol: Ezokaért az az Angyal nem teremtet Angyal volt, Hanem az Iſtennec őrőktől foguan valo Fia.

DAVID FERENTZ. Peter wram az én feleletemet az Angyaloc felől euel akaria meg rontani, Hogy két fęle Angyal vagyon, Teremtő Iſten Angyal: Es teremtetet Angyal. Leg

elsser azért eſt kéuánom, Hogy az Iſtennec igeſéből meg bizonyicz, Hol vagyon irua à ſent Bibliaba, Hogy teremtő Angyal Iſten legyen.

MELIVS PETER. Lám meg bizonyitottam; Exo 3.

DAVID FERENTZ. Oluaſsác meg: Ott nem találod, Hogy terẽtő Angyal Iſteñec neuezné, Sem penig az egéſs Bibliabã ſoholt nem találod. Kőuetkőzésből akarod bizõyitani. Az Angyal aſst mõdia: En vagyoc, ki vagyoc: En vagyoc az Iehoua, Azért az az Angyal à teremptő Iſten. Nẽ kőuetkőzic: Annac neuezi magát: Azért az.

Mű az Iſtennec könyuében czac egyfęle Angyalokat talalunc. Az Angyal vgyã Angyal. Az Iſten pedig vgyan Iſtẽ. A terẽtő vgyan teremtő. A terẽtet állat, vgyan terẽtet állat. Ezeket à ſent irás őſſue nem zuria zauaria. Ha meg bizonyithatod az Iſtẽnec igeiéből. Hogy teremtő Angyal Iſten vagyon, A te vallásſod mellé álloc, Es meg vallom, hogy eddig az igaſságot nem ęrtőttem.

De ſerető Peter wram, Ha ſinte meg ęrthetném, Hogy ez az Angyal, ki ömagát Iehouanac neuezi, terẽtő Iſten volna (ki vgy ninczen) Még is kęrdés volna, Mellyikről kellene ęrtenűnc? A Fiurolé, Auagy az Attyárol? Az iráſnac follyáſſa ſerént bizonyáual az Attyárol kellene magyaráznunc. Mert az mondatic teremtő Iſtennec, Chriſtus Wrunknac vallóſtétele ſerént, Es à Credo, auagy à hitnec agai ſerént.

Az Angyaloc Iſtennec kőuetti, Iſten

Kőuideden azért, ecképpen felelec meg az elenuetéſre. Gyakorta à ſent Prophetác, és az Angyaloc, kic az Iſtennec kőuetſégében iárnac, nec képébe gyakor hellyen olly ſoláſnac modiáual élnec: Az ſolnac ec.

Iehoua aſt mondia, Maga ők ſólnac. Azonképpen: En vagyoc az Iehoua: En vagyoc Abraham nac, Iſaaknac és Iacobnac Iſtene. Mert az Angyaloc annac az Iſtennec kőueti, Es annac beſzédit ſőllyác. Es ez annac az oka, mikoron az Angyalokat láttác, és ſzauokat hallottác, Hogy mondottác, Műuel hogy az Iſtent láttác, és az ő ſzauát hallottác. Eſt nem azért mondottác, Hogy valoban az Iſtent láttác volna, Hanem annac az ő Angyalát, Ki az ő ielen voltát, és akarattyát az Angyaloc által mutatta meg.

Hogy ha ennec az igaz magyarázatnac nem hiſztec, Láſſatoc meg à tűnen Bibliátokat az Vatabluſt, minemű magyarazatot teſzen az Angyaloc felől, Moſesnec Maſodic könyuének 23, zr. réſzében, aſt mondia az Iſten: Az én neuem leſzen ő benne. 5. 21.

Ezokaért, ſemmiképpen nem kőuetkőzic, Hogy az az Angyal, à ki à czipke bokorban ſzolt, Hogy teremtő Iſten volt volna, Auagy az őrőktől foguán valo Fiu, Holot Chriſtus Wrunc ſzent Mathénál 22, réſzében, és ſzent Marknac 13, réſzében nem ómagarol, Hanem az ő mennyei ſzent Attyarol magyarázza, ki az Angyal által ſzolt. v. 27

Azért még is aſt kéuanom, Peter wram, Hogy meg bizonyiczad, Hogy az Iſtennec igeie valahol teremtő Angyal Iſtent neuezen.

MELIVS PETER. Aſt mondad, Hogy czac egy ſzele Angyal vagyon. Aſt mondom, Hogy az à beſzéd nem igaz. Mert Iſaiaſnac 9, réſzében, à Chriſtuſt nagy tanacznac neueſztetic. Malachias Prophetanal kedig 3, réſzében à frigynec

Angya-

Angyalának. Azokáért kęt fęle Angyal vagyon. Egyic, A teremtőt Angyaloc, mellyikről à Sidoknac irt leuelének első réßében fol ßent Pál, monduán: A ki teremti az ő Angyalit &c. Azért eßt mondom, Hogy hamis az, Hogy czac egy fęle Angyal volna. Itéllye az Iſten.

Holot kedig aßt mondod, Hogy à teremtet Angyaloc Iehouánac neueßtec volna magokat à tißtért: Hamiſnac mondom aßt is: Imez okaért. Mert à teremtet Angyaloc ſoha nem engőttéc, hogy imádnac őket, Apoc. 19. 22. Es ha à teremtet Angyalokat imádtac volna, Tehát baluány imádóc lőttenec volna: Mert iruán vagyon: Vdegen Iſtenec ne legyenec tenęked én előttem, Ne imádiad azzokat, ſe tißtellyed. Es az Iſten, az ő tißteſségét máſnac nem adia.

Ennec előtte à Papiſtakat euel karhoßtattyuc vala, Hogy à báluányozáſt euel fedezic vala el, Hogy nem à képeknec tőnnénec tißteſséget, Hanem az Iſtennec, ki à képekben abraßtatnac. Moſt kedig ezent az Angyaloknac tulaydonyittyátoc tű. De bizonyicz meg czac egy betűuel, Hogy az Angyaloc, kic imátattanac, és Iehouáhnac neueßtéc önnenmagokat, Hogy teremtőt Angyaloc voltanac.

DAVID FERENTZ. Ket dologgal akaria rontani az én beßédemet Peter wram, Előfer, Eſa. 9: Es Malach: 3. Holot à Chriſtus az nagy tanacznac, és à Frigynec Angyalának neueßtetic. Aßt mondia, Hogy abbol kőuetkőzic, Hogy teremtő Angyal Iſten legyen. Ezeckel Peter wram ſemmit nem bizonyit. Mert nagy ta- Eſa. 9. Malach. 3.

nacznac és frigynec Angyalanac, nem à teremtő Isten hiuattatic, Hanem à Christus, Ki vdő szerént szűlettet szűz Mariatol. Mondatic pedig nagy tanácznac Angyalának: Mert à mennyei Attya Istennec akarattyát magyaráztа, és ielentötte mi nękünc. Frigynec Angyalának, Mert ő általa békéltetünc meg à mű Istenünckel. Tiztiért mondatic az ember Iesus Christus Angyalnac: Nem azért, Hogy amaz teremtő Isten volna. Ezeckel è bizonságockal ezokaért semmit nem bizonyitott.

Iudicum. 6. Touabba, A minęmű bizonságot hoza be à Birákrol irt könywnec 6, részéből, Hogy ott az Angyal imádtatott, és hogy aldozatot töttec nęki: Es ezért teremtő Isten volt volna az Angyal: Aual sem bizonyitot semmit. Mert nincz-en ott, Hogy az Angyalt imádtác volna, Auagy, hogy áldozatot gyuytottanac auagy töttec volna önekie. Oluassác meg à textust ott à hellyen. Czac az eliőt hozzatoc elő, A többit el hadiatoc. Nyiluán vagyon à betűből, Hogy az áldozatot el nem véssi: Hanem esst mondia, Hogy à kősicklara vigye, Mellyben az igaz kősickla, az Iesus Christus abrasztatic, minden áldozatoknac igazsága. Nagy dolog kedig ez, Hogy az irás mindenűt az Wr Angyalanac neuezi: Tű pedig aszt teremtő Isten Angyalnac meritec hini.

Mondom azért, Hogy egy, amiképpen vétetic az irásban: Az Iehoua volt: Az Angyal volt: Az Iehouanac Angyala: Az Iehoua Angyal.

Hogy kedig ez igaz legyen, Oluasśác meg Mosés-

Moſesnec elſő könyuénec 18, réſſét, Mellyből fő- Gen. 18.
képpen az Haromſágot bizonyitani akariác. Me- Abrahamnal Angyaloc megſállottanac, nē Haromſág.
rt aſt mondia, Hogy az Iehoua ielent meg Abrahamnac. Az harom Angyalnac à kettei, kic Sodomaba Lothhoz menénec 19, réſſében, gyakor hellyen Angyaloknac neueſtetnec. A Sidoknac irt leuelénec 13, réſſében kedig vgyan teremtőt Angyaloknac neueſtetnec: Kiket (vgy mond) nemellyec nem tuduán, emberec gyanánt be fogattac ſálláſſokra.

Moſesnec maſodic könyuénec 20, réſſében irua vagyon, Hogy az Iehoua adta ki à tőruént. Es eſt mondia: En vagyoc à te Wrad Iſtened, Ki tégedet Egiptuſnac fokſágabol ki hoſtalac. Pál Apaſtol, Gal. 3, aſt mondia, Hogy az Angyaloc áltat adatot ki à tőruény. Es à Sidoknac irt leuelénec 2, réſſében, Hogy à Beſéd az Angyaloc által mondatot: Hald meg, Izrael, A te Wrad Iſtened, egy Iſten. En vagyoc à te wrad Iſtened. Az Iſten Angyaloc által adta ki à tőruént.

Nyiluán vagyon kedig Chriſtus Wrunknac vallaſtételéből, ſent Ianoſnac 5, réſſébe, Holott aſt mondia, Hogy az egy Izraelnec egy Iſtenénec, ſem ſauát nem hallottác, Sem abrazattyát nem láttác.

Ezekből ezokaért nyiluán vagyon, Hogy à teremtet Angyaloc Iehouánac neueſtetnec: Nem azért, hogy teremtő Iſtenec volnanac, Hanem hogy à teremtő Iſtennec kőueti, és annac kőuetséget, beſſédét és neuét viſſelic.

Az Angyaloknac imádáſſoc felől, Mellyel Melius méltattlan karhoſtat minket, rőuideden aſt mondom, Hogy az ô teſtamentomban Az Angyaloknac imadáſſokrol.

az Abrahamnac, Iſaaknac és Iacobnac Iſtene I matatott, Nem az Angyaloc. Soha nem montam, Hogy az Angyaloc imádtattanac azon imadáſſal, mellyel az Iſten imaratott, Hanem kűlſő tiſztelettel. Ha kedig imadtattanac: Kűlſő abrazatban imadtattanac, Nem igaz imadáſſal. Mert az ô teſtamentomban kűlſő abrazatban valo imadás is volt, Miképpen à ſent Ianoſnac 4, réſzéből Chriſtus wrunknac tanitáſſabol nyiluán vagyon. Ezokaért, eſt mõduán, Semmi Pápai báluányozáſt nem keſtűnc, Báluanyozocka ſem teſtűc à ſent Attyákat. Mert vgy tetűt az Iſtennec az ô teſtamentombã, Hogy kűlſő formáknac abrazattyokban, az ő ielen voltát meg mutatna őnekiec, Mégien az Angyaloknac feie, à mű Wrunc Ieſus Chtiſtus, az ô teruénnec à teſte és valoſaga, meg adatnéc.

Eſt is mondom, Hogy az Angyal, ki aſt mondia Iacobnac: Menny fel Bethelben, és épicz óltárt ennękem, Hogy Iacob nem annac áldozot: Hanem, az egy teremtő Iſtennec. Mert az Angyal által az Iehoua Iſten ielenéc meg Iacobnac, és az Angyal által ielentetőt meg, Hogy őnęki épiczen óltárt. Mert à ſoláſnac modiai egy aránt vętetnec az irásban: Az Iehoua ielenéc meg. Az Wrnac Angyala ielenéc meg. Az Iehoua ſolla. Az Iehouánac Angyala ſolla. Ezokaért, Nem az kőuetkőzic, Hogy az az Angyal, à ki Iehouánac neuezi őnnen magát, teremtő Angyal Iſten lőt legyen: Hanem, Hogy à teremtő Iſtennec Angyala lőtt legyen, Ki az ő tiſztiről és kőuetſégéről neuet vőt magánac: Miképpen is ſokot lőnni.

Melius

MELIVS PETER. Az Angyalokat, kic meg ielentenec Abrahamnac, és magokat Iehouánac neueſtéc, aſt mondad, Hogy teremtet Angyaloc voltanac: Azért arra rőuideden ecképpen felelűnc. Az az Angyal, kiről Moſes elſő kő nyuénec 18, réſzében ſol, négy nęuel neuezi önnen magát, Előſer, Iehouánac. Maſodſor Adonainac. Harmadſor, Aſt igéri, Hogy Sara ſiat fogant mehében, és ſűl, Melly czac egyedűl az Iſtenre néz. Negyedſer, Abraham ő ſolgaiánac neuezi magát, Es è világnac Biraiánac auagy itélőienec mondia lőnni. E négy dolog nyiluán bizonyittya, Hogy it à Moſes nem teremtőt Angyalrol ſol, Hanem az Iehouarol, à teremtő Iſten Angyalrol. Meg bizonyitatic ez, à Romabeliecknec irt leuelénec 9, réſzéből. Mert igéretnec igeie ez: Ez vdő mulua hozzád tęrec, és Saránac fia leſen. Eſt az Iſtenre magyarázza ſent Peter is. A minęmű abrazatban meg ielenénec, férfiaknac mondatatnac: A terméſzettre nézuén, Iehoua Angyalánac, Kegyelmes Iſtennec. Mert aſt mondia Abraham: Miért hogy eſt è kegyelmeſséget czelekőttet én velem.

Valaki ezért è négy dolgot tulaydonyittya magánac, Nem teremtet Angyal, Hanem, teremtő Iſten. Mert à teremtet Angyalokrol az mődatic, Hogy à Sina hegyen ſolgáltanac az Iſtennec à tőruénnec kiadáſsában. Ebből azért nem kőuetkőzic, Hogy à közbeiaro Angyal is ott nem volt volna, Tudni illic, Az őröktől foguán valo Iſtennec fia, à Chriſtus, Sent Iſtuan Act. 7, kęt fęle Angyalrol emlekőzic, Tudni illic, teremtetről,

tőtről, és Iehoua Angyalrol, Melly aſt mondotta: En Iehoua hoſtalac ki tűteket, Exo. 19. 20. Az Birákrol irt könywnec 6, reſét, nem igazán oluaſád.

DAVID FERENTZ. Ha az Iſtennec igaſságát ſeretnétec, könyen őſſue férhetnénc. Az vetęlkődés vagyon à kęt fęle Angyalrol: Teremtő, és teremtőtlénről. Kőuetkezéſſekből akarád bizonyitani, Hogy az Angyalt imádtác, és áldoſtanac önekie. En kedig eſt mondám, Hogy Iſtennec Angyala volt, Es hogy az Iſtent imádtác, és annac áldoſtanac. Hogy ez igaz legyen, Az Iſtennec könyue meg mutattya. Mert è ſoláſnac modiáual egyaránt él az irás: Az Wr ielenéc meg. Az Wrnac Angyala ielenéc meg. Az Iehoua ſólla. Az Iehouánac Angyala ſólla, Miképpen Iudicum 6. Heb. 2, nyiluán meg magyaráſtatic. Ha ezokaért ez vetęlkődéſnec végét akarnánc vetni, Könyen meg lehetne. Mert tenęked az Iſtennec nyiluán valo igeiből meg kellene bizonyitanod, De ſemmit nem bizonyitaſ. Mert te ellened kőuetkőzic, és à te ęrtelmed ellen, az igéknec follyáſſabol, A mint meg bizonyitám.

Mikor Dauid Ferentz ezeket mondana, és feleletit még el nem végeßte volna, Thordai Adamnac, az Vaſarhellyi meſternec fel forra czuprotskáia, és meg mutatuan kurta elmeſkeiét, belé vaga, és feczegetéſséuel és czáfzogáſsáual meg haborita à diſputaciot, és kőzbe ſzackaßtà. De előßer Melius Peternec okosk daſira valo feleleteket hellyheßtőttyűc ide: Annac vtánna Thordai Adamnac feczegetéſit ßamlállyuc elő, Mllyec ért ßép nenet nyere, Hogy Monſtrumnac neuezéc.

Peter wram négy ockoskodáſſockal akara

bi-

bizonyitani, Hogy az Angyal, ki Abrahámnac meg ielenéc, nem teremtet Angyal, hanem teremtő Iſten Angyal lőt legyen. Mindenikre ez à feleſet.

Elſő. Az Angyaloc Iehouánac neueſtőtnec, Nem azért, hogy teremtő Iſtenec volnánac, Hanem, Hogy annac az ő Neuét viſelic és hordozzác, vgy, mint Iſtennec kőueti. Láſd meg, Gen. 22, Exo. 17. Iud. 6. Ezech. vtolſot, Holot az à New Iehouah, nem czac az egy áldot Iſtennec, hanem egyęb állatoknac is tulaydonyitatic.

Maſod. Hogy igéretet teſen, Mint ha az Iſten ő általa nem tőtte volna aſt az igéretet, Es kiuáltképpen eſt az Angyalt nem à végre küldőtte volna, hogy Iſaaknac fogantattáſsát hirdeſſe, Miképpen Samſonnac fogantattáſſaban. Czudalatos dolog ez, Hogy Chriſtus önnenmaga hirdette Iſaaknac fogantattáſsát, Az önnenmagaét pedigen Gabriel Angyal. Es czodalatos dolog ez, hogy Gabriel à kőuetſéget monduán ſűz Marianac, Semmit nem hirdetett nęki az őröktől foguán valo Fiunac, à teſtel valo meg egyeſſűléſſe, auagy meg teſteſſűléſſe felől: Hanem, az Iſtennec ereiénec meg árnyékoſtatáſſa, és à Chriſtuſnac igazán valo meg fogantattáſſa és ſűletéſſe felől. NB.

Harmad. Hogy Abraham ömagát ſolgaiának hiya: Ebből ſemmi nem kőuetkőzic. Mert az Angyaloc mű ſolgainc: Miért hogy az Iſtentől à mű ſolgalatinkra vadnac rendeltőtuén: Mű wrainc pedig, Mikor az Iſtentől mű hozzánc vgy mint paranczolattockal boczáttatnac. NB.

Negyed-

Negyedßer. Az Apaſtoloc felől is mondatic, és minden hiuec felől, Hogy ez vilagot meg ité-lic: De azért nem kőuetkőzic belőle, Hogy az Apaſtoloc, és hiuec, teremtő Iſtenec legyenec.

Gen. 48. TORDAI ADAM. Hallodé, Mel-lyic Angyalrol ęrted aßt à mondáſt, Gen. 48, Az Iſten, ki engemet iffiuſágomtol fogua az mai na-pig legeltet: Az Angyal, ki engemet mindẽ nya-uallyaimbol meg mentet, áldia meg è gyermetſ-kęket, Es az én neuem hirdetteſséc̃ raytoc:

DAVID FERENTZ. Sęrető Adam wram, En teremtő Iſten Angyalt à ſent irásban nem találoc: Ezokáért eßt è mondáſt teremtő Angyalrol ęrtem.

TORDAI ADAM. Teremtőt Angyalról nẽ ęrtheted: Mert ezen kőnywnec 28, ré-ſébe, és 31, nyiluán meg valaßtatnac à teremtet Angyaloc, à teremtő Iſten Angyaltol. Mert az az Angyal, kiről ſol Iacob, Hogy à gyermekő-ket meg áldgya, 28, réßében aßt mondía: Es Ia-cob álmában egy laytoriárt látà, melly à főlden ál vala, Mellynec felſő réße à mennyet érí vala. Az Iſtennec Angyali pedig allàs' fel ßálnac vala azon. Es az Iehoua kenyecklet vala à laytoriara, Ki aßt mondía vala őnekie: En vagyoc az Wr Iſten, A-brahamnac, à te attyádnac, és Iſaaknac Iſtene. Eßt è főldet, Mellyen aloßol, tenęked, és à te magod-nac adom ꝛc. Itt è hellyen az Attya Iſten teßi az igéretet à Chriſtus felől: Hat az az Angyal terem-tő Iſten,

DAVID FERENTZ. Eßt kęrdem tőled: Az Attya Iſten, Ki az igéretet tőtte à Chriſtus

riſtus felől, Kinec volt Angyala: Kiczoda boczatta ötet: Senkitől nem küldettet, Senkitől nem boczáttot. Tehát, ſemmiképpen az Attyárol nem magyaráſßhatod. Sőt inkáb à te vélekődéſſednec óltalmazzáſsára à Fiurol kellene magyaráznod: De az à magyarázat ſem álhat meg. Mert Chriſtus Wrunc ſent Ianoſnac elſő réſßében meg magyarázza, és meg mutattya, Hogy az Angyaloknac à laytorián allà s'fel iaráſſoc, ötet abraſßta.

TORDAI ADAM. Ha teremtőt Angyal volna, mellyről Iacob 48, réſßében, elſő könyuénec Moſeſnec emlekőzic, ſoc Angyalrol ſolna: De egyről emlekőzic: Ezért ez az Angyal, teremtő Iſten Angyal.

DAVID FERENTZ. Nem kőuetkőzic. Mert noha az irás egy Angyalrol ſól, Neha tőbről, Azért vgyan teremtet Angyalt magyaráz. Egy Angyal hirdeti előſer à Chriſtus ſületéſſét: Az vtán à ſereg Angyaloc ielentetéc meg, és vgyan azon dologrol adnac halát az Iſtennec. Es Iacob hogy viſßa iő Meſopotamiabol, minec előtte küſßednec vőle éyel az Angyal, Eſt mondia: Caſtra Dei ſunt. Danielhőz egy Angyal küldetéc, ki az Vduar őrdeg ellen tuſakodic vala. Elizeuſnac oltalmazzáſsára kedig nagy ſereg Angyaloc iőuénec. Ezokaért, nem kőuetkőzic belőle, Hogy az az Angyal, kiről Iacob emlekőzic, teremtő Angyal Iſten volt volna. Mert más az Iſten: Más az Angyal is.

TORDAI ADAM. Még is bizonyitom, Hogy teremtő Iſten Angyal, à mellyről Iacob emlkőzic: Mert annac az Angyalnac kő-

nyöreg, Es aſt kéuánnya, Hogy meg áldia Joſephnec fiait. Somma: A könyörgés, és ſegitſégül valo hiuás czac az egy Iſtené, ki menynec és földnec teremtöie. De Iacob az Angyalnac könyöreg, és ſégitſégül hiya ötet: Azért az az Angyal, teremtö Iſten Angyal.

DAVID FERENTZ. Nem vallom vtánnad, Hogy Iacob könyöregne az Angyalnac, és ötet ſegitſégül hina. Mert à betü kettöt mutad: Az Angyalrol ſol, Anac vtánna ſol az Abrahamnac és Iſaaknac Iſtenéröl is. Az Angyalrol aſt mondia: Hogy meg áldia à gyermeköket. Ebböl ſemmiképpen nem bizonyithatod, Hogy az az Angyal à Chriſtus lött vólna.

Mert miképpen Act. 12, irua vagyon ſent Peternec meg ſabadulássa felöl, Elöſer aſt mondia, Hogy az Wr ſabaditotta meg ötet à temletzböl, Az után aſt mondia, Hogy az Angyal ſabaditotta meg. Es egyebet nem mond ezeckel, Hanem, Hogy az Wr az ö Angyalának általa ſabadittota meg. Itt is az igéknec vgyan azon értelme vagyon. De bizonyicz meg, Hogy ez az Angyal à Chriſtus volt: Mert én tagadom aſt.

MELIVS PETER. Valaki önnenmagát Iſtennec és hatalmaſnac neuezi, Mellynec à ſent Attyác könyörgenec, Nem teremtet Angyal az, Hanem, valoſágos és állattya ſerént valo Iſten. Ez az Angyal imádtatott az Attyáktol: Ezokaért öröcké valo Iſten, Nem teremtet Angyal.

DAVID FERENTZ. Elſö felelet, Valaki ömagát neuezi Bethel Iſtennének, Tudni illic,

illic, Vgy, mint ómagátol: Nem teſt ſerent, auagy neuezet ſerént, Iſten az: Az Angyaloc Bethel Iſtenénec, és hatalmas Iſtennec neuezic önnenmagokat, De nem valoban, Hanem czac teſt ſerént és neuezet ſerént: Azért, Nem vólta ſerént Iſtenec az Angyaloc.

Maſodic felelet. Bethel Iſten az, à ki Abrahamnac, Iſaaknac és Iacoknac Iſtene. De az Abrahamnac, Iſaaknac és Iacobnac Iſtene, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac ſent Attya: Ezokaért, Chriſtus nem lehet, holot ő ennec, az Attya Iſtennec fia.

TORDAI ADAM. Hallodé, Vgyan innét à hellyből bizonyicz meg, Hogy teremtet Angyal legyen, Nem okoskodásbol.

HELTAI GASPAR. Szeretö wraim, Meg kellene gondolnunc, Miért gyültünc legyen ide, Tudni illic, Hogy az Iſtennec igaſságát kereſſük és tanollyuc, Mind minnen magunkért, Hogy lelkünkbẽ épüllyünc és czendeſſüllyünc, Mind à ſegény kőſſégért, kinec paſtori vagyunc, Hogy az meg épüllyen, és kętſégben ne bologion alà s'fel, hanem meg czendeſſüllyen. Mitt veſſekődünc heiába, és mit verſengünc ezen, Hogy ha az Angyal teremtő, auagy teremtöttlen? Nem ez à kęrdés, Hanem ez: Hogy ha egyé az Iſten? Es ha ez egy Iſten à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac ſent Attyaé, Auagy à tű Haromſágtoknac harom főméllye egyſſers mind? Ebből függ à diſputatio és vetęlkődés. Eſt kellene meg bizonyitanotoc, Had iarna moſtan az Angyalokrol valo vetęlkődés.

DAVID FERENTZ. Bezec à vólna De mégis feleletemre tęrec. Nem czattollya à ſent irás ővue az Angyalt az Iſtennel, Hanem meg valaſztya. Az Iſtenről ſoluán, Ábraháamnac és Iſaaknac Iſtenének neuezi. Arról aſt mondia, Hogy iſſiuſágatol foguán taplalta ötet. Az Angyalrol aſt mondia, Hogy minden nyauallyabol meg ſabaditotta ötet. Mindenic czeleködet Iſtené, Mind à taplalás, mind az nyauallyából valoki ſabaditás, Noha mindenic eſközz által lőtt és vagyon, Miképpen à ſent Peternec meg ſabaditáſſárol, Acto. 12, aſt meg ęrthetni.

TORDAI ADAM. Soha ninczen az áldás könyörgés nęlkül. Itt kedig az Angyal áld, és áldás tulaydonyitatic nęki: Ezokaért à könyörgés, és ſegitſégül valo hiuás is tulaydonyitatic ö nekie.

DAVID FERENTZ. Semmiképpen nem köuetközic. Mert Moſes 4, könyuének 6, réſzében vgyan azon forma iratatic meg, Miképpen áldiác meg à papoc à köſséget. De azért nem köuetközic, hogy azért imádiác à papokat.

Azonképpen Melchiſedec meg álda Abrahamot: De nem köuetközic belőle, Hogy Abraham imádta volna Melchiſedeket, Hanem à dézmat ada nęki.

Ezokaért ſemmiképpen innét nem bizonyithattyatoc, Hogy ez az Angyal Chriſtus lőtt volna, Akar mint oluaſſatoc, Mert külemb az Angyal, külemb az Iſten. Külemben áld meg az Iſten, Külemben az Angyal: Az Iſten ômagatol, Az Angyal pedig vgy mint Iſtentől boczátatott köuet.

Tordai

VETELKEDESSE.

TORDAI ADAM. Semmi emlekő-
zet ninczen itt è hellyen arról, Hogy kűlemben
áldana az Iſten, kűlemben az Angyal.

*Hogy nem
hathattya à
Bűlerné à
ſittalaſt &c.*

D'AVID FERENTZ. Erről én Pro-
teſtalloc az Iſtennec gyűlekőzeti előt, Hogy meg
kel vala bizonyitanyioc, Hogy az harom harom-
ſágos ſőmély egy Iſten legyen, De egy betűuel
ſem bizonyitottác: Mert erről ninczen az Iſten-
nec könyuében bizonſágunc.

Mainmár mind az Angyalokrol diſputáltanac, Hogy kęt fęle Angyal legyen. Ha ſinte meg bizonyitanác, (kit pedig ſoha meg nem bizonyithattyác) Hogy teremtő Angyal Iſten legyen: Azért vgyan ebből nem kőuetkőzic, Hogy à harom ſőmélly egy Iſten legyen. Ez à mű vetęlkędéſ-ſinknec Sommaia. Ronczatoc meg, Hogy nem az Attya Iſten, az Izraelnec egy Iſtene.

MELIVS PETER. Kérlec, Hogy à mű ęrtelműnket olly beſzéddel ſámlald elő, à mint mű mondiuc. Viſſa ne tekerd, és kűlemben ne mondiad. Az az egy Iſten, kit mű vallunc, nem harom Iſten: Hanem, Az az egy Iſten ecképpen ielentőtte meg magát, Hogy egy ſűlő Attya legyen, Egy ſűletet Fiu legyen, az Ieſus Chriſtus, Es egy ſentelő Lélec, Harom mennyei tanubizonſágoc. Es valláſt tőttűnc, Hogy kęt fęle Angyaloc legyenec: Teremtőt Angyaloc, Es teremtőttlen Angyaloc. De immár ennec hadgyunc békét, Es mennyünc touáb à diſputacioba.

DAVID FERENTZ. Miért hogy à diſputacionac maſodic cickelére akartoc ſőllani, Mégis eſt kęrdem tőlletec, Hogy ha meg akaria-

toké

tokét bizonyitani, Hogy Haromſágtoknac harom ſömélłye, egy Iſten legyen, Hogy ha nem akariatoc bizonyitani, (Miképpen nem is bizonyithatttyátoc) Iráſtokbol és vallaſtokbol ki vakariatoc eſt à tű propoſiciotokat, Hogy à harom ſömély, egy Iſten legyen. Mert ez, mind Iſten elől, Mind kedig az ielen valo kereſttyénec elől nyilván vagyon, Hogy én meg bizonyitottam, Hogy az Attya Iſten legyen az, à ki à Prophetaknal mindenűt aſt kiálttya, CZAC EGYEDVL vagyoc én: ES SENKI EN VELEM, A, miképpen Chriſtus Wrunc ómaga is bizonyittya, Iohan, 8. 17. Pál Apaſtol kedig, 1. Cor. 8. Eph. 4.

Semmiképpen azért nem bizonyittyátoc, Hogy vagy az egy állatban harom ſömély legyen, Auagy harom külembező tulaydonſág az egy Iſtenſégben: Azért az, (Mint moſtan Melius Peter mondia) Hogy az egy Iſten vgy ielentötte önenmagát, Hogy ſűlő Attya, Születtet Fiu, és ſármazo ſent Lélec legyen, Mert mindenie Foláſnac modia, irás köuül vagyon, Es à Pápa Antrchriſtuſtol ſármazot, és találtatott.

CAROLI PETER. Nem ſükſég az vdőt heiába el mulatnunc. A te vallaſſod ez: Hogy czac az Attya őröktől foguán valo Iſten, Nem à Fiu, és à ſent Lélec. Az Attyát mű is ſem tagadiuc, Hogy egyedül őrőc Iſten ne legyen: De hogy à Fiu, és à ſent Lélec nem volna őrőc Iſten, Eſt kéuántuc, hogy meg bizonyícz. De meg nem bizonyithattad. De had iárion: Mennyűnc touáb à Diſputacioban.

Ferentz wram: Keuére kęrlec. Elſő.

Hogy

Hogy egy máſt meg ne meueſſic. Maſodic: Hogy rouideden felelley. Mert külemb diſputálni, És külemb predicálni.

A diſputacionac máſodic cickelében aſt mondiátoc, Hogy à Chriſtus Iſten, és ember. Magyarázd meg az irásbol, miczoda legyen az Iſten: Milegyen az ember: Hogy azután az igékről ne vetelkődiünc. Azért leg elöſſer aſt kerdem tőled, Miczoda az igaz Iſten?

VASARHELLYI AMBRVS. Meg magyarázza Pál Apaſtol, 1. Cor. 8, monduán: Minekünc kedig czac egy Iſtenünc vagyon, Amaz Attya, Kitől mindenec vadnac. Az ember kedig, Okos állat, teremtőttet az Iſtennec képére, és haſonlatoſſagára.

CAROLI PETER. Hogy ha à Chriſtus igaz Iſten, Es czac az Attya egy Iſten: Köuetkőzic, Hogy Chriſtus az Attya legyen: Mert czac ő az igaz egy Iſten.

VASARHELLYI AMBRVS. Külemben véteric az egy Iſten, mikoron az Attyárol mondatic. Mert vgy ömagatol valo Iſten ertetic. Külemb mikor à Fiurol vétetic, Mert vgy értőtic arrol, ki nem ömagatol valo, Hanem az Attyától, Miképpen ſent Ianoſnac irásában bizonyitatic. Mert aſt mödia Chriſtus Wrüc: En ő tőle vagyoc.

PETRVS CAROLI. Meg bizonyitom, Hogy à Chriſtus igaz Iſten legyen. Aſt feleléd, Hogy külemben tulaydonyitatic ez è New, Iſten, az Attyának, Külemben à Fiunac. Ebből immár à feleletből eképpē okoskodom auagy olly erőſséget hellyheſtetec. Valakiket egyenettlē Iſtent hoz be, Az irás ellen czelekődic. De

De tú aſt műuelitec: Azért az irás ellen czelekőttec.

DAVID FERENTZ. A diſputacionac maſodic cickelében nem ſolunc arról, miképpen legyen à Chriſtus Iſten, Hanem, Hogy à Chriſtus bizony Iſten és ember legyen. Más értekőzni arról, ki Legyen: Más miczoda és miképpen legyen: Mind azon által meg felelűnc.

Mikor à Chriſtuſnac Iſtenſégeről ſóllunc, Másképpen nem ſolhatunc, hanẽ, Hogy az Iſtẽ, egy, és egy az Iſtenſég. Mert ninczen tőb egy őmagatol valo Iſtennél. Mikkor aſt mondiuc, Hogy à Chriſtus Iſten, Annac az egy Iſtennec tellyes Iſtenſéget tulaydonyittyuc ő nekie, melly tellyeſſéggel ő beñc lakozic. Mert hogy ez lőn à felelet, Hogy à Chriſtus nem őmagatol valo Iſten, Hanem az Attyatól, kęt egyenettlen Iſtent kenerenánc. Nem kőuetkőzic: Mert tellyes Iſtenſéget adta ő nekie. A Nicenumbeli Conciliomba à minęmű Patremet főrzettec, ott is aſt vallyác, Hogy à Chriſtus Iſten Iſtentől: De azért kęt egyenettlen Chriſtuſt nem vallottac. Mert vgyan ezent mondottac egy állatnac lőnni az Attyaual.

Maſodſor, Chriſtus Wrunc őmaga az ellenvetéſt meg feyti, és meg bizonyittya, Noha az ő Iſtenſége az Attyatol legyẽ: Mind azon által tőb Iſten, és egyettlen Iſten rem kőuetkőſtec. Láſd meg ſent Ianoſnac 10. réſében, ez ellen vettéſre valo feleletet.

AZ. N. BEKES GASPAR 2c.

Minec előtte à Chriſtuſnac Iſtenſégéről diſputálni akartoc, az előt ő Felſége aſt kiuánnya meg tudni

tudni, Ki legyen az Istennec Fia. Aſt kéuánya, hogy meg mutaſſatoc à ſent irásbol. Mert haſontalan annac Istenſégéről diſputálni, kit még bizonnyal nem ęrtűnc, Ki legyen:

CAROLI PETER. Mű is hiſſűc és vallyuc, Hogy az Isten Fia bizony Isten, és ember: De kűlemben hogy nemőc. Ezokaért meg akariuc mutatni, Terméſet ſerént valo Isten legyené, Auagy czac ẽdő ſerént. Mert ha à Chriſtusban kęt terméſetet vallunc. Meg kel magyaráznunc, Miképpen legyen à kęt terméſet.

HELTAI GASPAR. Miért hogy az Isten az ő Helytartoiát, à mű kegyelmes Feiedelműnket ide kőzűnkbe adta, és itt ielen vagyon, Ha ſinte à diſputaciot el végeſtűc volna is, Még is az ő felſége keuánſagánac ebben engődnűnc kellene. Miért hogy ezokaért ő felſége kéuánya, Mű is minnyaian kéuányuc, hogy meg magyarázzad, Ki legyen az Istennec Fia, à Chriſtus.

CAROLI PETER. Kéſec vagyunc meg engedni à felſéges Királynac, vgy mint terméſent ſerént valo Feiedelműnknec: De holot az condiciot, és à Diſputaciónac cickelinec rendi eſt kiuánya, Hogy à Chriſtuſnac Istenſégéről diſputállyunc. Semmiképpen à rendet meg nem váltoſtatthattyuc.

MELIVS PETER. Mű az propoſicioknac rendi melől el nem akarunc menni: De mind azon által engedűnc ő felſége kéuánſagának, Miért hogy az Istennec tiſteſségét, és az kereſttyéni gyűlekőzetnec az ő épűletit láttyuc,

hogy kereſi ő felſége. A Diſputaciot, Ferentz wram, ki adtat, Es kedig è végre, Hogy minden ellene ſólhaſſon. Ha à Chriſtuſrol kęrdeſſkődűnc, Szükſég meg magyaráznunc, Minęmű Iſtenſége, és emberſége legyen.

KOZARVARI PAL. Ez diſputacionac cickelibe eſt akariuc meg mutatni, Hogy minękűnc ninczen olly Chriſtuſunc, ki kettőből őſſue bęllet volna, Hanem czac az egy, ki fogantatott ſent Lélektől, és ſűletett Fűz Mariatol: vgyan azont mondunc mű Iſtenűnknec lőnni, Nem máſt azon kőuűl.

MELIVS PETER. Elkezdem az Iſten Fiarol valo diſputaciót. Somma ez: Valaki minden teremtet állatoknac előtte ſűletett az Atyának allattyából, Az az Iſtennec őrőké valo fia, és Iehoua Iſten, és egyenlő az Attyahoz: Az Ieſus Chriſtus, minden teremtet állatoknac előtte ſűletett az Attyának dűczőſégéből és fényéből, Egyenlő Iſten az Attyáual: Azért az à Ieſus Chriſtus az Iſtennec őrőcké valo Fia.

DAVID FERENTZ. Bizonyicz meg az elſő mondáſt, Tudni illic, Hogy az legyen az Iſtennec őrőcké valo Fia, ki minden teremtet allatoknac előtte ſűlettett az Attyának állattyabol, Iehouah Iſten, egyenlő az Attyahoz.

MELIVS PETER. Bizonyitom Pál Apaſtol, Colſ. 1. Mert ez minden teremtet állatoknec elſő ſűlette.

DAVID FERENTZ. Nem mondía Pál Apaſtol, Hogy az Attyának állattyából őröktől

öröktől foguán ſűletett, Hanem aſt, Hogy à Chriſtus minden temtett allatoknac elſő ſűlette legyen, Mellyet mű nem tagadunc, Sőt inkáb bizonyitunc. Mert valaki az Iſtennec orſágában meg akar épűlni, ſűkſég, hogy ez által wyonnan ſűletteſſéc. Ebben azért az Iſtennec orſágában, melly lelki orſág, à Chriſtus elſő ſűlet, Ki által mű is minnyáián ſűletetűnc. Bizonicz meg, Hol mondia Pál Apaſtal, Hogy à Chriſtus minden teremtet állatoknac előtte ſűletett, Es azon Iehouah Iſtennec legyen, Ki az Attyához egyenlő.

MELIVS PETER. Nem czac innét bizonyitom, Hanem Pál Apaſtolnac iráſit őſue kőtezem, és à tőb iráſsokat, Philip. 2: Iſtenhőz egyenlő vala. Sent Dauid kedig Oltár könyuénec, 45: 65: 85: réſében, Iehoua Iſtennec neuezi. Hogy kedig őröktől foguán az Attyától ſűletett, Ioh. 1: bizonyitom, Láttyuc az ő dűczőſégét vgy mint Iſtennec egyettlen egy ſűletténec.

DAVID FERENTZ. Pál Apaſtol az elſő ſűlettén, Nem ęrti az Attyánac állattyából őröktől foguán valo ſűletet Fiat. Mert aſt mondia elſő ſűletnec, Mellynec vérénec ki ontáſsában vagyon valtſágunc. Ezent mondia Pál Apaſtol egyenlőnec Iſtenhőz, Es nem mondia egyenlő Iſtennel. Ezenről mondia ſent Ianos is, Hogy láttuc az ő dűczőſégét. Ezen mondatic Iehouanac is. Mert eſt à Neuet az ő mennyei Attya adta ő nekie, Phil. 2. Eph. 2.

MASODNAPNAC

HELLOPEVS BALINT,

Egri predicator.

Valaki ſokoc kőzet elſő ſűletet, Az à többinec előtte iar vdőuel. Chriſtus elſő ſűletett minden teremtett állatoknac: Azért minden teremtet állatoc előt iar vdőuel.

DAVID FERENTZ. Pál Apaſtol aſt mondia, Hogy à Chriſtus minden teremtet állatoknac elſő ſűlette. Peter wram kedig, Pál Apaſtol ellen, Hogy à Chriſtus őrőktől foguán ſűlettett az Attyánac allattyából. Itéllyéc meg à kereſttyénec, bizonyité, auagy nem, bizonyit. Az erőſségre penig rőuideden eſt felelem: Mind vdőuel mind méltoſággal előtte iár à Chriſtus minden teremtet állatoknac, kic kőzzűl elſő ſűlett, Tudni illic, Az Iſtennec lelki orſágában, mellynec ő Királlya és Wra.

HELLOPEVS BALINT Feleletődnec ſommáia ez. Hogy két fęle teremtés vagyon: Elſő, A kűlſő ęgnec és földnec, és à benne valo élő állatoknac teremtéſſe. Maſodic, A fel épités, à meg remlot emberi nemzet kőſt. Aſt mondád, Hogy erről ſol Pál Apaſtol: De én meg bizonyitom, Hogy nem erről, Hanem az elſő teremtéſről ſól. Mert aſt mondia: Minden teremtet állatoknac. Az mindenben, Nem czac az emberec ęrtetnec, Hanem egyebec is, Tudni illic, Mennyec, földec, és valami azzokban vagyon.

DAVID FERENTZ. Erőſakot mű uelſ Pál Apaſtol iráſsánac. Mert Pál Apaſtol az ő beſédénec igaz magyarazóia. Hogy az mindenekben az embereket ęrcze, Nyiluán vagyon,

Vgyan

Vgyan innét is, Mikor aſt mondia, Hogy az Euangeliom mindẽ teremtet állatoknac predicáltatot, Mar. 16: Pál Apaſtol, 2. Cor. 5: Imè à régiec el multanac, Es mindenec meg wyultanac, Meg magyarázza, azzoc, à mindenec, mellyec legyenec, Mikor vtánna veti: Mindenec kedig az Iſten től, ki minket ő magánac, à Chriſtus által, meg engeſztelte: Gal. 6: Ha vala ki à Chriſtusban vagyon, Tehát wy teremtett állot.

HELLOPEVS BALINT. Valamikor az irásbã egy igénec kűlemb kűlemb iedzéſi vadnac, és ſemmi meg hátarozo ige mellé nẽ vetettic, Sűkſég, hogy aſt az igét, az ő elſő és főképpen valo iedzéſében vegyűc és ęrczűc. De itt ſemmi meg hatarozo ige nem vettetic, Minden teremtet állatoc mellé: Ezokaért ſűkſég, Hogy az elſő iedzéſsében, az az, az elſő teremtéſről ęrczűc és vegyűc az igét.

AZ HARMADIC NAPON VALO VETELKEdés, Mind ſent Hauánac 22. napián.

DAVID FERENTZ. Könyörögiünc az vilagoſságnac Attyánac, Hogy onnét fellyűl mennyei erőuel öltetteſſé fel, Az igaz ęrtelemnec és itéletnec lelkét adia meg műnękűnc, Hogy az ő ſent igaſſágát kőuethеſſűc, és az ő ſent tanyituáni leheſſűnc, és mindenekben à mű mennyei ſen Attyánckat dűczőitheſſűc: Mi Attyánc, ki vagy 2c.

MELIVS PETER. Mű is könyörgűnc à kegyelmes Iſtennec, Hogy à Chriſtusért halgaſſon meg minket, Es adia műnękűnc az ő ſent Lelket, mellyel vilagoſiczon meg az ő eſmeretire, Es az ő ſent igeiét tegye ſęné és lélecké, Hogy à mi igaz és Iſtené épűlheſſen, A mi kedig hamis, romollyon el. Mű Atyánc etc.

DAVID FERENTZ. Tegnap Balint wram, à műnęmű magyarázatot tőttem vala az elſő ſűletetnec igeiéről, mellyel Pál Apaſtol à meg feſſűlt Chriſtuſt neuezi, neminęmű kőtező beſséddel akara meg rontani. Azoknac pedig à Sommaia ez:

Valamikor egy igénec az irásban kűlen kűlen iedzéſsi vadnac, és ſemmi meg hatarozáſſa ige melléie nem vettetic, Sűkſég, hogy aſt az igét az ő elſő iedzéſsében vegyűc és ęrczűc. De ſemmi meg hatarozo ige nem vetettic itt az ige mellé, Minden teremtet állatoknac elſő ſűlette. Ezokaért ſűk-

ért ſükſég. Hogy az elſő, és leg fellyeb valo iedzéſsében véteſséc az az ige.

Itt Petrus Melius à beſédet kőzben ſakaſta, és à kereſztyén gyűlekőzetet, és mind ő felſéged inte az ő beſédeknec meg halgatáſſára, Illy ſoual:.

Minden ember meg ęrcze, Hogy nem azért gyűltűnc ide, hogy czodálkozunc, Hanem hogy az Iſtennec tiſteſségét, és à Chriſtuſnac Iſtenſégét óltalmazzuc. Ennec kedig à fő gondia Felſégedre néz, Es eſt kéuánya az Wr Iſten Felſéged-től, Hogy az ő dűczeſségét felſéged meg óltalmazza, és aſt ſemmiképpen ne hadiad meg gyaláſtatni. Touábba, Hogy az Iſtennec igaſſagánac oltalmazzáſſabol felſégednec is hire neue őrőcké meg maradhaſſon, és őregbűlheſſen. Holot kedig ez nem leſſen, Őrőcké valo gyalázat és ſidalom kőuetkőzic. Mert az iámbor és kereſtyén feiedelmec, kic az Iſtennec tiſteſségét meg oltalmaſtác, hirec neuec meg maradot. Az Iſtenteleneknec kedig neuec meg ſégyenűlt.

Te kedig, Ki az egéſs Kereſttyénſéget meg haborittad, gondold meg, Hogy à botránkozáſnac kőuétől ſóllunc, Mellyet miért hogy meg vettęl, Meg rondt, Ha eſſedbe nem veſed magadat. Lelki páſtor lőuén, meg gondollyad, Hogy ſamot kel adnod. Ha tudattlanſágból műuelted è kedig, Tęry meg immár. Ha kedig vakmerőſségből, és tiſteſſég kiuanásbol, Az Wr Iſten ronczon és ſégyenűtſen meg.

A FELSEGES KIRALY &c. En is azon könyőrgec az Wr Iſtennec, Valaki ęrti az igaſſagot,

igaſágot, Es külſő haßonért és tißteſſégért el titkollya. Az hatalmas Wr Iſten roncza és ſégyenicze meg, és meg ne kegyelmezzen nekie.

DAVID FERENTZ. Miért hogy mind ketten teremtéſről ſollunc, Aſt akarom tudni tőlled, Balint wram, Mellyic teremtéſt, Az elſőté, auagy à maſikat mondod nagyobnac lönni?

HELLOPEVS BALINT. Mikor à teremtéſnec az ő Igéie egyedűl vettettic, Mondom, hogy az elſő teremtéſről kel ęrtenűnc, Mint itt ßent Pál Apaſtolnac mondaſában, Minden teremtet állatoknac, elſő ſűlette, Az elſő teremtéſről vétetic.

DAVID FERENTZ. Fellyeb valo iedzéſſe à teremtéſnek, à maſodic teremtés. Mert amaz meg romlot, Ez pedig lélekben el kezdetett és teſtben el is végeßtetic: De ez had iárion ac, tęritűnc à dologra.

En tagadom aſt, Hogy ſemmi meg hatarazo ige nem vetetett volna ide Pál Apaſtoltol, Es hogy ez az ige, Minden teremtet állatoknál elſő ſűlette, az elſő teremtéſről, és nem à maſodikrol magyaraßtatnéc. Hogy kedig à maſodic teremtéſről ſollyon, nyiluán meg bizonyitatic.

Leg előßer, A Chriſtuſt lelki orßagaual egyetembe magyarazza meg. Az ő orßágában ő elſő ſűletet, Melly lelket az Attya Iſten önekie adot. Minęmű à király, ollyan az orßág. De minęmű az orßág, ollyan, az orßágban az elſő ſűlet.

Touábba, O benne vadnac mindenec teremtőtuén, mennyben és főlden. Ez igékben kęt képpen valo meg hatarozás vagyon, Melly meg mutattya,

tattya, Hogy à maſodic teremtéſről kellyen értenünc. Elſő: Mert aſt mondia pál Apaſtol erről à teremtéſről, Ő általa vadnac teremtuén. Amaz elsőről aſt mondia ſent Dauid, az ő Soltár énekében, 33: ő monda, és lőttenec, ő paranczolta, és teremtetténec. Az elſő teremtéſről aſt mondia az irás: ő teremtőtte. A maſodikrol: ő benne vadnac teremtőttuén. Maſod. Az elſő teremtésben az irás aſt mondia az Attya Iſtenről: Czac én egyedül, Es ſenki én velem: En teremtőttem, En czináltam mennyet és földet. A maſodikrol ott è hellyen: ő benne vadnac teremtetuén: Az az, Amott az Attya mindeneket egyedül teremtet: Imit à máſic teremtésben, az Attya mindeneket à Chriſtus által.

Harmad meg valaſtás. Az elſő teremtéſről az irás aſt mondia: Teremtőtte mennyet és földet. Maſodikrol, Kic mennyben és földen vadnac.

Negyed, Pál Apaſtol, az ő igeinec igaz ma-
v. 10. gyarazoia, Eph. 1. aſt mondia, Hogy ez è teremtés, melly à Chriſtus által lőtt, Hogy az vdőnec be tellyeſsitéſſében lőtt. Amaz kedig az elſő teremtés, ez világnac kedetiben.

Ötődic, Pál Apaſtol meg magyarázza à kőuetkőzendő igékben, Miczoda értelemmel mondia, Hogy à Chriſtusban vadnac mindenec teremtetuén. Mert ez igéket vtánna veti: Mindenec, kic mennyben és földē vadnac, az ő vérének általa vadnac megbékéltőtuén.

HELLOPEVS BALINT. Aſt mondod, Hogy Pál Apaſtol meg hatarozza à teremtéſnec

HARMAD NAPNAC

ſéjnec igeiét, Miért hogy à Chriſtuſnac lelki orſſagat iria meg. Láſſa minden ember, Ha igaſſág ez. En à Chriſtuſnac orſſágárol ſolloc: Ezokaért nem ſólloc à teremtéſről.

DAVID FERENTZ. Igaſságnac beſéde ez: Pál Apaſtol à Chriſtuſnac lelki orſſagát iria meg, és abban valo 'czelekődetit. Ezokaért ebben, à lelki orſſágban à Chriſtus elſő ſűletet. A minemű király., Ollyan orſſága vagyon. Aző orſſágában pedig elſő ſűletett.

HELLOPEVS BALINT. Aſt kérdem: Ha Pál Apaſtol czac aző orſſagáról ſollé Auagy ſőmállyéről is?

DAVID FERENTZ. Nem czac orſſágárol, Hanem ſőméiyéről is. A Chriſtus lelki király: Azért, Lelki állatoknac terétőie: 1. Cor. 15: A maſodic Adam (vgy mond) meg eleuenitő lélekre adatot: Ioh. 6, kedig, Az igéket, mellyeket én mondoc, lélec és élet.

HELLOPEVS BALINT. Az Attya Iſten Lelki király: Ezokaért, Czac az lelki állatoknac teremtőie. Láſſad czac, mint kőuetkőzic.

DAVID FERENTZ. Az Attya Iſten nem czac lelki király, mint à Chriſtus, Hanem minden kűlſő teremtőt állatoknac teremtőie és wra. Pál Apaſtol aſt mondia: Hogy à Chriſtus minden teremtet állatoknac elſő ſűlete: Nem mondia aſt, Hogy minden állatokat ő teremtett. Pál Apaſtol aſt mondia, Hogy az Attya ő általa teremtőtte: Nem aſt mondia, Hogy ő teremtet mindeneket.

HELLOPEVS BALINT.. Aſt mondád,

dád, Hogy teremtőttenec, Nem teremtet: En kedig aſt bizonyitō, Hogy teremtet. De előſer eſt kęrdem: Ha ielen vólt à Chriſtus, Mikoron mindenec teremtőttenec?

DAVID FERENTZ. A minęmű teremtéſről Pál Apaſtol ſól, Abban à teremtéſben ielen vólt. De tenęked előſer meg kel vala rontanod aſt, Hogy Pál Apaſtol itt nem à máſodic teremtéſről ſól: Mellyet én bőſégeſſen meg bizonyitottam. Pál Apaſtol iráſiban, 1. Cor. 8: Eph. 4, meg valaſttya: aſt mondia: Egy Attya Iſten, honnét mindenec vadnac: Egy Wr Ieſus Chriſtus; Ki által mindenec vadnac.

HELLOPEVS BALINT. Aſt mondád, Hogy kitől mindenec vadnac, Hogy az Attyára néz. Ki által kedig, Hogy az Fiura néz. Pál Apaſtol, Rom. 11: mind Kitől, mind ki által, és mellyben, mind à harom cickelt az Attyanac tulaydonyittya. Ezokaért is ez cickelec, Kiből, és ki által, meg nem valaſtattyác à Fiut az Attyától.

DAVID FERENTZ. Az Attyától vadnac mindenec, mint egy kutfőből. Ezokaért, Mind Kitől, Es mind Ki által, Es Kiben az Attyának tulaydonyittyác az elſő teremtéſt. De è máſodic teremtésben, à Ki által, à Chriſtuſra néz: Mert az Attya Iſten ő általa epitet fel mindeneket.

HELLOPEVS BALINT. Mint kęt hellyen meg vagyon, A ki által. Ezokaért azige, Ki által, Meg nem valaſtya à kęt teremtéſt, Hanem inkáb egybe ſerkeſſteti.

DAVID FERENTZ. Egybe nem ſerkeſſteti, Sőt inkáb meg valaſztya: Mert az Attya Iſtennec mindeneket tulaydonit egyedűl az elsső teremtésben. A Chriſtuſnac kedig, Hogy ő általa vadnac mindenec, A maſodic tőremtésben vgyan azért hellyén maraduán, Hogy az Attya legyen, Mellyből, Ki által, és kiben mindenec vadnac.

HELLOPEVS BALINT. A Chriſtus által vadnac mindenec teremtetuén. Elő ſámlálya kedig, az Mindeneket: Tudni illic, Az kűlen kűlẽféle Angyalokat. Az Angyaloc kedig, nem teremtettenec wyonnan: Ezokaért ez à teremtés czac az elsső teremtéſről, és nem az maſodikról vétetic.

DAVID FERENTZ. Hogy nem az elsső teremtéſről, hanem à maſodikrol vétetetſenec ez igéc, Pál Apaſtol, az ő igénec igaz magyarazoia meg mutattya: O benne vadnac meg békéltőtuén mindenec, az ő kereſztének vére által, mellyec mennyben és főlden vadnac. A Sidoknac
23. irt Leuelének, 9, réſzében igy ſol: A mennyeiec is meg békéltettenec az ő vérének általa. Az Epheſusbelieknec irt Leuelének elsső réſzében, nyiluán mondia, Hogy az vdőnec betellyeſsitéſsében min deneket, mennyen és főlden fel épitet.

HELLOPEVS BALINT, Pál Apaſtol aſst mondía, Hogy az Angyaloc ő általa vadnac teremtetuén: De az Angyaloc wyonnan nem teremtettenec, Mert el ſem eſtenec, Hogy kedig Epheſ. 1: mondatic, Hogy mennyeieket és főldieket fel épitet, Auagy inkáb azon egy főre hozot,

hozot, A kęt fęle Iſtennec gyűlekőzetiről kel ęrtenűnc: Egyic, Ki mennyben wralkodic, A másic, ki még itt è főlden vagyon, Melly meg bekéltőtet, és azon vdueſségre és bodogſágra kéſitetet, à Chriſtus által. Mert mindeneknec feie à Chriſtus. Ezért bizonyittya à Sidoknac irt Leuele, Mikoron aſt mondía, Hogy minállunc nęlkűl azoc meg nem tekéllętetnec: Heb. 11.

DAVID FERENTZ. Pál Apaſtol, à Coloſſabelieknec irt Leuelénec máſodic réſében aſt mondia, Hogy à Chriſtus az Angyaloknac feie: Tehat ſűkelkőttenec à Chriſtuſnac iotétemęnye nęlkűl, és nézet ő reaioc à Chriſtuſnac halála.

HELLOPEVS BALINT Aſt iegyezętec fel, Hoyg meg nem bizonyithatta, Hogy az Angyaloc, à Chriſtus által wyonnan teremtőttenec.

DAVID FERENTZ. Iegyezętec fel eſt is, Hogy ők is meg nem bizonyithattác, Hogy teremtő Angyal Iſten legyen. Aſt is, Hogy Erdęlben el állottac egyſer az egy Allat melől, és az haroin ſőmély melől: Moſt immár eſmet elő vettéc. Harmadſor, Hogy eſt is moſt wyonnan találtác, mellyel eckedig nem éltec, Tudni illic, az egy Iſtenſégben, harom kűlembező tulaidonſágoc legyenec. Negyedſer, Hogy az egy Iſten legyen az Attya, à Fiu és ſent Lélec: Es hogy ezec közzűl egyet ſem bizonyithattanac meg à ſent iráſból.

HELLOPEVS BALINT. Iriác fel bator: De könyen ki vakarhattyuc. Mert mi az

egy állatot, és harom ſömélyt el nem hattuc. A mű Iſtenünc egy, De az nem czac az egy Attya: Hanem ez è harom: Attya, Fiu, és ſent Lélec.

Aſt mondád kedig., Hogy az Angyaloc is à Chriſtus által fel épitettenec. Az Angyaloc el nem eſtenec. Ezokaért, Fel nem épitettenec.

DAVID FERENTZ. Az à fel épités, nem egęb, Hanem az embereckel valo meg békéltetés, és tekéletes igaſságnac meg adáſſa. Mert ellenközés volt az Angyaloc közet, és az emberec közet, miképpen, Gen. 3: réſzéből nyiluán vagyon, Hogy à Cherubim Angyal, tüzes fegyuerrel meg rekeſztötte à Paradiczomnac vtát. Pál Apaſtol penig nyiluán valo képpen mondia, Hogy az Euangeliomnac predicálláſſa, Es à Chriſtuſnac iotéteménye néz az Angyalokra is, Eph. 3: Hogy az à bölczeſég az Angyaloknac is meg ielentöttet: 1. Tim. 3. Hogy azoknac is predicáltattot, láſd meg, 1. Corinth. 3. 1. Pet. 1. Ez az oka, Miért az Angyaloc örülnec, és öremmel hirdetic à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac ſületéſét, Luc. 2.

HELLOPEVS BALINT. Aſt mondád, Hogy ömagánac békéltötte meg, Nem az Attya Iſtennec. En kedig nyiluán meg bizonyitom, Epheſ. 2: Hogy az Attya Iſtennec békéltötte meg.

DAVID FERENTZ. Itt è hellyen Pál Apaſtol aſt nem mondia, Hanem, Hogy önönköſztec békéltötte meg. De az én ellenem

ninczen, Es könyen, ió akarattal meg engedhettem, Hogy mind az Attyanac, mind kedig ómagánac meg békéltötte. Miképpen békéltötte meg az Angyalokat, Az irás eſt meg nem mondia, Es erről nem ſükſég tuſakodnunc, Miért hogy irás ninczen fclölle. Elég minękünc, Hogy az irás aſt meg mondia, Hogy ő bennec is vétec és gáncz találtatot,

HELLOPEVS BALINT. Aſt mondia, Hogy miképpen békéltettenec meg az Angyaloc az Iſtennel, Hogy nem tudia. Erről Proteſtalloc. Touábba Iobnac iráſsából vők bizonſágnac magyarázzattyára megyec. Oſſue haſonlitás képpen vetetic és mondatic, Hogy még az Angyalokban is találtatic gáncz. Mert hogy ha az ő tekéletes igaſságára tekéntünc, olly tekélletes igaſſág nem találtatic az Angyalokban: Mint ha à bárſont à ſürrel ōſſue haſonlitanac, Külemſég mutatic à bárſony és à ſür közet. Modus potentialis vagyon az Patriarchánac beſédében.

DAVID FERENTZ, Annac az Iſtennec tekélletes igaſſagánac eleget tött à Chriſtus

HELLOPEVS BALINT. Eleget tött, De nem az Angyaloc ért, Hanem mű éröttünc.

DAVID FERENTZ. Miért mondia hát az irás, Hogy az Angyaloc be borult ortzaual néſtenec az ô teſtamentomban az Iſtennec ortzaiára, Es aſt à tekeletes igaſságnac fényeſség et el nẽ ſenuedhettéc. Moſt kedig az wy teſtamentomban

tomban à kiſdet gyermekőknec angyali minden-kor láttyác az Attyánac ortzaiát. Arra az meg tekellettettet igaſságra akart à Chriſtus minket vínni. Igaz hát, Hogy az mnnyeiec, és földdiec ő általa meg békéltőttenec.

HELTAI GASPAR. Io wraim, és ſerelmes attyámfiai, Mit haſználtoc effelle verſengéſſel? Iob volna irás ſerént meg bizonyitanatoc, Hogy à mi Wrunc Chriſtus Ieſus az elſő világnac teremtőie legyen, Hogy nem mint erről vetęlkődnétec, Miképpen békéltőttenec meg az Angyaloc az Iſtennel: Mert à volna à fő és ſükſéges dolog.

HELLOPEVS BALINT, Szerető apám, Kérlec vlle: Légy veſteg io apám.

DAVID FERENTZ. Miképpen ha az ember őſſue haſonlitatic az Iſtennel, bűnben találtatic, Azonképpen az Angyalok is. Miképpen az emberektől el nem vétethetic à Chriſtuſnac io tétemenye: Azonképpen az Angyalok tol is. Mert nyiluán mondia Pál Apaſtol, 1. Tim. 3 hogy az Angyaloknac ielentetőtt meg, Es az Angyaloc őrűltenec egy bűnes emberen, kí penitenciat tart.

HELLOPEVS BALINT. Az Angyaloc azért őrűltenec és őrűlnec, Mert tudiác, Hogy az hiuec azō egy őremre és bodogſágra ő vęlec egyetemben vadnac valaſztatuán.

DAVID FERENTZ. Nem czac azért, Hogy egy bodogſágra vagyunc vęlec valaſztatuán, Hanem, Hogy ő reaioc is néz, à Chriſtus halalánac, és vérénec kiontáſſanac io tétemé-

nye,

nye, Vgy mint az ő feiének tagiaira: De ez hadiárion. Bizonyicz meg, Hogy à Christus az első világnac teremtője.

A FELSEGES KIRALY &c. Eſt kéuányác tőlletec, Hogy Istennec nyiluán valo igeiéből meg bizonyitſatoc, Hogy à Christus az elsső világnac teremtője legyen, és nem kőuetkőzéſſekből.

HELLOPEVS BALINT. Meg bizonyittyuc, Hogy à Christus az elsső világnac legyen teremtője. Mert Ieremiáſnac 10: réſzében ez vagyon irua: Elueſſenec az Istenec à földről, kic az mennyet és földet nem teremtettec. De el nem veſz à Christus: Ezokaért, Mennynec és földnec teremtője à Christus.

DAVID FERENTZ. A betűben nyiluán vagyon, Kiről ſollyon à Prophera. Mert meg tanyittya az Izrael népét, Mikor à poganoc az ő Istēeknec tiſteletire ingerlic őket, Mit felellye nec őnekiec az ő nyeluekē, Tudni illic, Hogy azoc az Istenec el veſſenec, kic nē terētettéc à mennyet, és à földet. Ez semmiképpen à Christuſra nem illic: Mert az wy földnec és égeknec teremteiénec lőnni meg bizonyitatic, Mint Isaiaſnac, 51: réſzéből nyiluán vagyon: Az én igémet à te ſaiadban hellyheſztetem, Hogy plantállyad az egeket, és fondállyad à földet. Mondiad Sionnac: En népem vagy te. Ezokaért ollyan teremtő à Christus, mint az ő Attya rendelte őtet, és à minemüeket ő általa az Attya teremteni akart.

HELLOPEVS BALINT. Aſt kérdē, Ha az elsső vilagot teremtötte à Christus?

DAVID FERENTZ. Nem teremtötte ez bal fy michel buſchaſſon.

HELLOPEVS BALINT. Ezokaért Ieremiaſnac mondáſſa à te feleletődet meg hamiſſittya.

DAVID FERENTZ. Nem hamiſſittya. Oluaſác el à betűt, Az Baluányockrol ſol, Nem à Chriſtuſról.

HELLOPEVS BALINT. Eſt kerdẽ, Miért ſźúletett à Chriſtus à ſźűztől?

DAVID FERENTZ. Az elſő igéretec meg magyarázzác, Tudni, illic, Hogy az kégyonac à feiét meg rontana, Es örőcké valo áldomáſt hozna.

HELLOPEVS BALINT Igaz. Mert eſt az Iſtennec igéie mondia. Hogy ha kedig à mű vduesſégünkért ſźűletet: De ha czac ezért ſźűletett: Kőuetkőzic, Hogy inkáb ſźeretet minket, Hogy nem mint à Chriſtuſt. De az hamis ſ hogy minket inkáb ſźeteret volna, hogy nem mint à Chriſtuſt. Mert, Epheſ. 1: vgy vagyon irua: Keduében vőn minket, az ő ſźerelmes Fiaban.

DAVID FERENTZ, Nem kőuetkőzic. Mert è kettő nem ellenkőzic egy máſſal: Sźerettet minket: Es, Sźeretett az ő Fiaban. Mert az az ő mű hozzánc valo ſźeretetí, az Attya Iſtenben mutatatic meg. Annac kedig az ő ſźeretetinec ki ielentéſſe és meg mutatáſſa, az ő Fiaban mutatatott meg, és meg bizonyitatott, Mellyet mű érőttünc halálra adot, Miképpen Rom. 5. és hatodic réſźeiben meg bizonyitatic: Hogy még,

mikor

mikor ellenſégi vóltunc, ſeretét minket, Es Ebben aiánlatattic à mű Iſtenünknec az ő ſereteti mit hozzánc. Es mikor aſt mondia: Ez az én ſerelmes fiam: Nem aſt mondia, Hogy ez, à ki ebben vagyon, Auagy, ki euel őſſue czattlatott: Hanem ez, à kit láttoc, Ebben vagyon minden io keduem,

HELLOPEVS BALINT, Meg valaſttya az irás az io keduet, és az ingyen valo kegyelmet à ſerettetől: Ezokaért más oka is vagyō, Miért à Chriſtus ſűletett.

DAVID FERENTZ. Eſt à te okoſkodáſſodat, az Iſtennec nyiluán valo igeic meg hamiſsittya. Mert Ianoſnac, 3: réſében ez vagyon irua: Ecképpen ſerette az Iſten ez világot, Hogy az ő Fiat adna érőtte. Hallod hogy ſeretettről ſol, Es más okat az irás nem mutattya à Chriſtus ſűletéſsénec, Hanem, Hogy ő általa vduőzűllyűnc

HELLOPEVS BALINT. Más oka is vagyon az ő ſűletéſsénec, Nem czac hogy ő általa vduőzűllyűnc.

DAVID FERENTZ. Az Iſtennec igéie más okot nem mutat: Mert más New az ęg allat ninçzen, mellyben vduőzűlnűnc kellene, à Chriſtuſnac az ő Neue kőuűl. Az Iſten az vduőzűtő Fiat adta műnękűnc, hogy mi ő általa élnénc. Iohan. 10: Ezokaért ſeret engemet az én Attyám, Hogy azén életemet adom az én luhaimért.

HELLOPEVS BALINT. Ammennyel

nyel euel: Vgyan ſem kaptál tőbet. Még is meg akarom bizonyitani, Hogy Chriſtus ez elſő világnac teremtője legyen. Szent Ianos az ő Euangeliománac elſő réſzében aſt mondia: Ez vilagon vala, Es az vilag ő altala teremtetett vala, Es ez è világ őtet meg nem eſmere. Nyiluán vagyon kedig, Hogy kiket vyonnan teremtet, Hogy azzoc őtet meg eſmertéc. Semmiképpen hát az maſodic teremtéſről ez igéc nem vétethetnec, Hanem az elſőről.

DAVID FERENTZ. Ezigékből nem kőuetkőzic, Hogy az elſő teremtéſről ſolna: Sőt inkáb ez igéc mutattyác meg, Hogy nem az elſő teremtéſről, Hanem à maſodikrol ſol. Ez világon vala. Meg magyarázza, Hogy az emberec kőzet volt, és azoc kőzet iárt. Ez világ ő általa czináltatott: Mert az embereckel iol tőtt, Mint teſti, s' mind lelki nyauallyakba meg gyogyitotta őket. Ez à világ, kiről ſól. Es ez vilagi emberec őtet nem eſmertéc meg, Noha annyi ſoc iockal latogatta meg őket, Mind azon által meg vetettéc őtet, és az ő hozzaioc valo iotéteményit nem beczűlettéc. Azután kedig, hogy az Apaſtoloc ez világ ſerte ki hirdettéc, és meg predicállottác, Hogy ő volt az Meſsias, az emberi nemzetnec vduezitője, Meg eſmertéc nagy ſokan őtet, Es noha valaſtottac voltanac, és azvalaſtáſnac mag ua ő bennec találtatott, Mind azon által mindiáráſt meg nem eſmertéc őtet. Somma ſerént, Szent Ianos à Sido népnec hálaadattlanſágát az vduezitő Chriſtushoz mutattya meg, Es ſemmit nem ſol az elſő világnac teremtéſséről.

HELLO-

VETELKEDESSE.

HELLOPEVS BALINT: Vtánna veti ſent Ianos ezigéket: Es valakic ötet vöuéc, Hatalmat ada nekiec, Hogy Iſtennec Fiaiua lönnénec.

DAVID FERENTZ. Mértékeld meg az vdöt, és az embereket, kikről ſól, és könnyen öſſue egyeneſsitheted az iráſt.

HELLOPEVS BALINT, Proteſtálloc à kereſttyén annya ſentegyhaz elöt, Hogy meg bizonyitottam, Hogy à Chriſtus Mennynec és földnec teremtöie legyen, Es öröktöl fogua ſületett az Attyaból.

DAVID FERENTZ. En is proteſtalloc, Hogy ſemmit nem bizonyitottál. Mert ſoholt az Iſtennec igéie nem mondia, Hogy mennyet, és à földet, Chriſtus teremtötte volna: Hanem, Hogy ö általa vadnac teremtöttuén, kic mennyben és földen vadnac. S'ol kedig az Attya Iſtennec maſodic teremtéſről, Melly à Chriſtus által tekéletet meg.

HELLOPEVS BALINT. Az Chriſtus ſületéſsénec fő oka. Mert terméſſet ſerént, és öröktöl fogua valo fia. Es ezért kedues és kelemetes az ö engedelmeſsége, az ö mennyei ſent Attyánac. Pál Apaſtol bizonyittya, Phil. 2. Ki mikoron Iſtennec formaiában volna, Nem köl czen kérte az Iſtenhöz valo egyellöſégét.

AZ. N. BEKES GASPAR &c. Eſt kérdem tölled, Balint wram, (Mert látom, hogy à többinel iobban ſollaſ à dologhoz) Ama maſodic ſömély, az öröktöl foguán valo Fiu, Ha egyenlö hatalmu volté az ö mennyei ſent Attyához?

HELLOPEVS BALINT. Egyenlő hatalmu volt.

AZ N. BEKES GASPAR. Ha egyenlő hatalmu volt, Miképpen adta hát az Attya Iſten ennec à Fiunac, à ki fogantatott ſent Lélektől, és ſületett ſűz Mariatol, minden hatalmat? Két hatalom vagyon tehát: Es kętſer adatott. Soholt kedig à ſent irás nem mondia, Hogy à máſodic ſémélnec, Az őröktől fogua valo Fiunac adatott volna az à hatalom: Sem kedig, Hogy annac à Fiunac az ő hatalma ő benne czelekődné: Hanem, az ő mennyei ſent Attyá.

MELIVS PETER. Sent Ianoſnac ő-tődic réſében két fęle adáſrol ſól az irás. Elſő, öröké valo ſületéſſel adatott önekie az elöt, Hogy ömagaban legyen, mint az Attyában. Ez az Iſtenſégre néz. Maſodſor adatot ő nekie az itélet; Mert embernec fia: Ez az emberſégre néz.

DAVID FERENTZ. Azon egy ember Ieſus Chriſtuſra néz ennec adatot hatalma, Nem az öröktől foguan valo Fiura, Ki à tű ęrtelmetec ſerént azon Iſten, ki az Attya.

AZ N. BEKES GASPAR 2c. Ez ám à két Fiu, és à két Chriſtus, kit vallatoc. Egyic az öröktől foguán valo Fiu, Kinec ſületéſſe ſerént minden hatalom adatott. A maſic, Ki vdő ſerént ſületett, Meg kenetett és minden hatalmot vőtt az ő mennyei ſent Attyatol. Amaz,

mosodic

masodic ſőmélly az Haromſágban: Imez is bizony ember és ſőmélly. Láſd meg, és ítéld meg, Hanem kęt ſőmély, és kęt Chriſtus.

HELLOPEVS BALINT. Mikor mű à Chriſtuſrol ſollunc, és az ő kęt terméſetiről, Nem kęt Chriſtuſt vallunc, Hanem czac egyet. Mert'miképpen à teſt, és à lélec egy ember: Azonképpen az Iſten, és az ember egy Chriſtus. Az Iſtèn, ki őrőktől foguán ſűletetett: Az ember, ki vdő ſerént fel vétetet.

DAVID FERENTZ. Eſt kellene Iſtennec Igyeiéből meg bizonyitanod, Hogy az legyen az Iſtennec Fia, és Iſten, ki őrőktől foguа az Attyánac állattyából ſűletett. Mert à tű valláſtoc ſerént, ez nem leſſen Iſtennec Fia, Ki fogantatott ſent Lélektől, és ſűletett ſűz Mariatol, Műuel hogy ez nem ſűletett őrőktől fogua az Attyánac állattyából.

MELIVS PETER. Az az Iſtennec Fia, ki mennyből allà ſállot: Az vette fel à teſtet, és az lőtt teſté. Immár nem kettő, Hanem egy. Ez az oka, Miért az irás, à mi az Iſtenſége, aſt az emberſégnec tulaydonyittya: A mű penig az emberſégé, Aſt az Iſtenſégnec tulaydonyittya.

DAVID FERENTZ. Itéllye meg az Iſtennec gyűlekőzeti ezeknec tudomanyokat, Minęmű zur zauar vagyon. Az Iſtenſég és az Emberſég meg nem változic, Es meg változic. Mert à mi az emberſége, Tulaydonyitatic

tatic az Iſtenſégnec: A mi az Iſtenſégé, az tulaydonyitatic az emberſégnec. A maſodic ſőmély az Haromſágnac véſi fel az emberi ſőmélyt. Azért vgyan nem kęt ſőmély, Hanem egy, Auagy à kettő egyé változic. Az egyic el tűnic auagy el ál melőle. Az Iſtenſég az emberſégnec ád: Mert adhat: De az emberſég ſemmit nem adhat az Iſtenſégnec. Hol vagyon ez az Iſtennec Igeiében, Hogy az őrőcké valo Fiu, ki azon Iſten állattyában, ki az Attya, az emberi teſtet fel vőtte, auagy Meg teſteſűlt: lol eſſébe vegye az Iſtennec Gyűlekőzeti. Mind à kęt fęl az Iſtennec Fiaról ſol: De ellenkező és kűlembező ęrtelemmel. Az wraim minęmű Fiat valnac, Kűlemből attól, à melyet mi vallunc. Mert az ő Fioc, az Attyánac állattyából ſűletett őröktől fogua. A ſőmellyre valo tekéntőtiben Fiu: Az állattra valo tekéntőbe azon Iſten, ki az Attya, Ki nemellyeknec ő közzűlec ſűletetic gondolatból, Nemellyeknec kedig az állatbol, Nemellyeknec ſőmélyből, Nemellyeknec még moſtan is ſűletetic.

Mi kedig olly Iſtennec Fiat, az Ieſus Chriſtuſt vallunc, Ki fogantatot ſent Lélektől, Es ſűletet ſűz Mariatól.

Hogy immár è kęt ellenkező fęl kőzet az igaſság kiteſséc, Sűkſég à ſent Prophetáknac, és az Apaſtaloknac irálsit egybe hordanunc, és meg látnunc, Mellyic Propheta irt az őröktől foguán valo ſűletet Fiuról? Es, Ha valami Iſtennec igéie tanubizonſágot teſſené egyębről, hanem erről, à kinec ſűletetni kel vala, Es az wy teſtamentomban meg adatott, és ſűletett?

Ha őc

Ha ők bizonyittyác, Hogy az Prophétác és Apaſtaloc irtanac, és tanubizonſágot töttenec, az őröktől foguan ſületet Fiurol, Sükſég, Hogy engedi inc ő nękiec, és az ő vallaſsokat diczirüc. Hogy ha pedig ezen köül, ki fogantatott ſent Lélektől, és ſületet ſüz Mariatól, más Fiu az irásban nem találtatic. Sülkség, Hogy ők is à mü vallaſunkat köueſséc, és iouallyác. Ezokaért ennec vtánna az Iſtennec Gyüleközeti figyelmeteſſe halgaſſon rea.

MELIVS PETER. Leg elöſer, Proteſtalonc ő Felſégénec, mü kegyelmes wrunknac, à tellyes vduar népénec, és minden hiw kereſttyéneknec, Hogy Ferentz wram mü velünc nem igazán czeleködic. Mert mikor à Diſputaciónac fondamentomara iutunc, Mindenkoron meg haborittya. En eleggé diſputáltam immár. A töb attyafiaknac is kel diſputálnioc. Mert ez az oka, miért ide gyültenec.

CAROLI PETER. Ennec vtánna diſputállyunc à Chriſtus öröcké valo Iſtenſégéről. Moſt à diſputacionac ſarka ebben forog, Hogy meg bizonitſuc, Hogy az Chriſtus az Iſtennec öröcké valo fia. Ezokaért, Hogy Iſtennec öröcké valo Fia legyen, ecképpen bizonyitom. A ſent irás aſt neuezi Iſten Fianac, ki által ez világ teremtöttet. De az emberſég által nem teremtetet ez világ. Ezokaért az Iſtenſégnec terméſeti ért mondatic Iſtennec öröktől foguán valo fianac.

DAVID FERENTZ. Nem köuetközic, Hogy az Iſtennec öröktől foguán valo ſületet Fiu legyen, Noha ő általa teremtetett ez

vilag. Mert nem fol az elſő teremtéſről, Hanem à maſodikrol, melly à Chriſtus által lőtt, Melly fogántatot Sent Lélektől, és ſűletet ſűz Mariátol. Bizonicz meg, Hogy az elſő teremtés à Fiu által lőt: Mert én eſt tagadom.

CAROLI PETER. Meg bizonyitom, Az Sidoknac irt leuelénec elſő réſében, A Fiarol eſt mondia: Iſten, A te királyi ſęked mind őrőcken őrőcké. Vgyan ezen Fiarol mondia: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad à főldet, Es à te kezednec munkai az ęgec.

DAVID FERENTZ. Eſt kel vala meg bizonyitanod, Hogy az őrőcké valo Fiu által teremtetett az elſő világ: De eſt nem bizonyithatod meg: Hanem eſt bizonyitod, Hogy ez Fiu mennynec és főldnec teremtőie legyen.

Miért hogy kedig ez à mondás mindenkoron hamis ęrtelemmel ſaiatokban forog, Meg bizonyitom, Hogy nem az Fiarol, hanem az Attyarol mondatic ez mondás.

A Kereſztyénec halgaſsanac rea.

Leg előſſer bizonyitom az előiaro bizonſágokbol és igékből, Az vtán à kőuetkőzendőkből is. Mert valamikor mind à kőuetkőzendő, és mind az elől iaro bizonſágokat elő hozza, Nyiluán ki feiezi à Chriſtuſt, monduán: Es à Fiarol eſt mondia. Itt kedig ez bizonſágban: Te Iehóua, Kezdetben fondáltad à főldet: Az Fiarol valo ki feiezi igéket nem veti melé, Tudni illic ezért, Hogy hamis ęrtelemmel à Chriſtuſrol ne magyaráznac.

Láſd meg rend ſerént Pál Apaſtolnac bizonſágit.

Mikor mondta az Angyaloc közzül valamellyiknec, En Fiam vagy te, Ma ſżültelec én tégedet.

Iſmeg az Fiunac: Iſten, A te királyi ſzéked, mind öröcken öröcké. Kettőt magyaraz ſzent Pal Apaſtol itt è hellyen: Elſő, Hogy az Attya Iſten à Fiát adta, Es mit czelekődet ő általa, Minęmű hatalommal és méltoſággal ékeſitőtte meg. Mikor az Fiarol ſzol, vgyan meg mutattya ki feiezet képpen. Mikoron pedig à fiu neuét oda nem hellyheſzteti, Az Attya Iſtenről kelęrtenűnc, ki azokat czelekette.

Maſodic oka: Mert ha ez à mondás az Fiurol magyaraſztatic, Pál Apaſtolnac iráſában az ő ſzue haſonlitáſnac ſemmi hellye nem lehetne. Nagyobnac, és méltoſágosbnac mondia az Angyaloknal, és à Prophetáknal à Chriſtuſt, Hogy ha à teremtő Iſten volna: Semmiképpen az Angyalokhoz és Prophetahoz ſemmiben nẽ haſonlitatnéc.

Harmadic oka: Ezen Pál Apaſtolnac iráſſa vettetic. Mert elől ſzer eſzt mondia, Hogy az Attya à Fiu által teremtette ez vilagot. Semmiképen tehát nem lehet, Hogy az Fiu legyen à teremtő Iſten. Mert Pal Apaſtol mindenűt meg valaſztya az egy Attya Iſtent, à teremtőt, auagy, Kiből mindenec vadnac, Es aſzt, ki által mindenec vadnac, az egy Wr Ieſus Chriſtuſt.

Negyedic oka: Pál Apaſtol iraſának igaſsága meg nem álhatna. Mert mindeneket arrol az Fiarol bizonyit, Kinec általa az vtólſo vdőkben

ſolt, Kit és örökkeſsé rendelt. Ezec mind az vdönec betellyeſsitéſsében löttenec. Az elſö világnac pedig teremtéſſe az elſö kezdetben lött, Nem vtólſo vdökben.

Ötedic oka: Minden magyarázat, à melly igaz hitünknec ágainac linnyáia ſerént vagyon, Es Chriſtus Wrunknac, és az Apaſtoloknac egyenlö valláſſoc ſerént, Igaz az. Ha ez igéket: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad à földet, à Fiurol magyaráſtatnac: Tehát hitünknec aga meg nem álhat, Mellyben aſt vallyuc: Hiſec egy Iſtenben, mindenhato Attyában, Mennynec földnec teremteiſben. Touába, Chriſtus Wrunknac, és az Apaſtoloknac valláſſa ellen leſſen, Matt. 11. és 19. Mar. 12. Luc. 10. Acto. 4. és 17. Eph. 3 Heb. 3: holot nyiluán mondatic, Hogy az Attya Iſten, mennynec és földnec teremtöie.

Hatodſor, és vtólſor: Miért hogy ez Dauid Prophetánac bizonſagárol vagyon az vetélkedés köſtünc, En az Attyáról magyarázö: Tü pedig à Fiuról. Ha az igaz, Hogy à Fiu mondatic mennynec és földnec teremtöie: Az irás tehát maſut is ezent erösiti és bizonyittya. Ezokaért, Eſt kéuánom, Hogy meg bizonyitſatoc, Hogy Chriſtus Wrunc valahol az Apaſtaloktol mennynec és földnec teremtöiénec mondatot legyen: Holot mindenkoron annac az egy, és egyedül, és ömagatol valo teremtönec ö áldot Fiánac tölec neueſteti.

CAROLI PETER. Kettöuel ellenzed feleletemet, Hogy nem bizonyitottã, Hogy az Fiu által teremtetett az elſö világ, Hanem,

Hogy

Hogy à Fiu teremtő Iehoua legyen. Maſod, Hogy ez è mondás, nem à Fiarol, Hanem az Attyárol vétetic, Mellyet bizonyitál egy nyihány okockal. Mindenikre reuideden meg felelec.

Elöſſer aſſt mondom, Hogy mind egy, Akar aſſt mondíam, Hogy à Fiu teremtőtte, Auagy, A Fiu által vadnac teremtőtuén, Pál Apaſtol aſſt mondía, Coloſ. 1: Hogy à Fiu által vadnac mindenec teremtőtuén. Itt kedig aſſt mondía, Hogy à Fiu teremtőtte à mennyet, és à földet. Azonképpen az Attyarol: Az Attya teremtőte; Es, Az Attya által vadnac teremtőtuén. Es mikor aſſt mondiuc, Hogy à Fia által vadnac mindenec teremtetuén, Nem valami eſſkőſſt értünc, Hanẽ aſſt, Hogy à Fiu legyen az, ki mindeneket teremtet. Moſtimmár rend ſſerént az okokra meg felelec, Mellyeckel bizonyitani akara, Hogy ez è bizonſág nem à Fiurol, Hanem az Attyaról mondataſſéc.

Elſſő oka, imez vala, Hogy mikor Pál Apaſtol à Fiaról ſſol, Hogy hozà veti ez ki feiezi igéket, Tudni illic: Es az Fiarol. Láſſác meg az Prophéta Dauidnac, 102: énekét, honnét ez bizonſág vétetet. Ott ſemmi, Es, ninczen. Itt pedig Pál Apaſtol oda veti az, EST, Hogy meg mutaſſa, Hogy az Fiurol ſſol. Láſd meg ſſent Dauid énekénec follyáſſát. Valaki azért ſſent Pál Apaſtol ellen magyarázza az iráſſt, Hamiſſan magyarázza.

DAVID FERENTZ. Semmiképpen

pen nem bizonyitottad, Hogy az Fiurol magyarázza Pál Apáſtol. En is viſſontac aſſt mondom: Valaki Pál Apáſtol ellen, és az egéſſ ſent irás ellen teſſen magyarazatot, Minęmű à te magyarazatot, Hogy hamis az.

Miért hogy ez igékben, ES, vagyon, az bizonſág, előt, Euel akarod bizonyitani, Hogy az Fiarol mondataſséc: En kedig aſſt mondom, Hogy nem az Fiára néz, Sem nem mondatic az Fiarol. De bizonyiczad meg magyarazatodnac igaſſagát, Hogy az az, ES, az Fiura nézen.

CAROLI PETER. Bizonyitom, Mert à deakban, ET. vagyon: Azaz, Ad Filium dixit.

DAVID FERENTZ. Errara, Hogy iő ra. Sépen bizonyit. ET, Selz, Semmit. De én meg bizonyitom, Hogy az Attyarol fól. Es az Iſten, kivtólſo vdőkben az ő Fiának általa ſollot, Kieſſt az ő Fiát őröckeſsé rendelte, Nagyob neuet adot ő nekie, hogy nem mint az Angyalocknac, Meg kente, Iſtenné tőtte, Es őröcké valo királyi ſęket adot ő nekie. Mind ezeket meg műuelhette, Es annac az ő czelekedetire elég hatalmas volt: Mert kezdetben mennyet és földet ő teremtőtte. Es Pál Apaſtolnac az ő iráſsának follyáſſa, Es az egéſſ derec ſent irás igaz magyarazattya eſſt az én tanyitáſsomat erősiti.

CAROLI PETER. Bizonyitom, Hogy az Fiurol mondatic ez à bizonſág. Mert

à kiről

à kiről aſſt mondia: Iſten, A te királyi ſęked mind
őrőcké meg marad: Ezenről mondia: Te wram,
Mennyet és főldet tereintettęl kezdetben.

DAVID FERENTZ. Nem mond-
hattya à Fiurol: Mert ingyen ſem volt
ackor, Sem neueſtetett Fiunac
ackor ielen képpen.

NEGYED

AZ NEGYED
NAPON VALO VETELKEDES,
Azaz, Mind ſent Hauánac
23, napiàn.

DAVID FERENTZ. A mi vdue-zitő Chriſtuſunknac általa iarullyunc az vilagoſ-ſ-gnac Attyahoz, és könyöregiünc ő nekie, Hogy az ő igéretit tekéllye meg mi bennünc, Es à mit az ő Neuének dicziőſégére mi bennünc el kezdet, azont erősitſe meg, Hogy à Prophetáknac, és az Apaſtoloknac fondamentomára fel épitetuén, álhatatoſon mind végiglen meg maradhaſſunc, Az ő ſent igaſságat valhaſsuc, Es à mi mennyei ſent Attyankat dicziőitheſſüc. Mi Attyánc 2c.

CAROLI PETER. Leg előſer én is könyörgec az én Iſtenemnec, az ő Fiáért, à mi Wrunc Ieſus Chriſtus ért, Hogy igazgaſſon minket, Hogy az ő igeiből az ő ſent igaſagát meg ertheſſüc, Epüllyen az ő Gyülekőzeti, Maradion meg à Chriſtus tiſteſsége, Az ő ſent igaſſagát valhaſſuc, és mind végic abban meg maradhaſſuc.

Tegnap kezdettem vala diſputalni Ferentz wrammal. Hogy kedig meg ertheſſétec, Im elő ſámlalom à ſommaiát. Kettőben ellenkőzünc az Iſten felől valo tudományba. Leg előſer, A Fiuſág felől. Mert aſt vallya, Hogy à Fiu örőktől foguán nem volt, Sem ackor, mikor à menny és à föld teremtetett: Hanem, Hogy ackor kezdetett, mikor fogantatot ſent Lélektől, és ſületett ſüz Mariatol. A mi valláſſunc kedig, az Iſtennec

igéie

igéie ſerént ez, Hogy az legyen az Iſtennec Fia, ki az Attyatol őrőktől foguán ſűletet, Ki az vtán à teſtben, az emkerſégben meg ielent: Mikép pen, 1. Tim. 3: iruán vagyon.

Maſodſor ellenkőzűnc à Chriſtus Iſtenſége felől. Mert ő tagadia, Hogy nem őrőcké valo Iſten, Es nem mennynec földnec teremteie, Hanem, Hogy ackor lőt Iſtenné, Mikor à ſűz Mariatol ſűletet. Ez, hogy az Iſtennec igéie ellen legyen, ennec vtánna meg akariuc bizonyitani. Moſt à Fiuſágrol ſollyunc.

Tegnapi diſputacioban meg akartam bizonyitani, Hogy az Iſtennec fia ackor is Fiunac neueſtetettet, minec előtte ez vilagnac fondamentomi meg vetettenec. Mert Pál Apaſtolnac bizonſágat Ferentz wram euel veté meg, Hogy nem à Fiurol, hanem az Attyarol ſol. Aſt kedig hat okockal bizonyita. Azokra immar rend ſent meg felelec az Iſtennec igeiéből, Hogy à hamis az igaz tol meg valaſthaſſuc.

Leg előſer azért, Nem ſűkſég műnękűnc más és idegen magyarazatott kereſnűnc attol, mellyet az Apaſtoloc és Euangeliſtác, à Prophetáknac iráſokon tőttenec. Mert à Prophetac iráſit, ſenki azoknal iobban nem ęrtőtte.

Pál Apaſtol kedig fiunac neuezi aſt, ki à mennyet és à földet teremtőtte. Ezokaért Pál Apaſtol magyarazattya igaz, Nem az emberecké.

DAVID FERENTZ. Reuideden, Peter wram, à tudománnac kűlembezéſét elő ſámlala:

Az Elſő igaz, Hogy mű más és kűlemb Fiat

nem vallunc, Hanem aſt, à kiről à mű hittünknec ágaiban valláſt teſſünc, Tudni illic Arrol, ki fogantatot ſent Lélektől, és ſűletett ſűz Mariatol. A máſic Fiarol, Ki vagy az Attyánac állattyából, vagy ſőméllyéből ſűletett volna, à ſent irás ſoholt nem emlekőzic, Noha aſt mondiác, Hogy irásbol akariác bizonyitani.

Maſodſor, Hogy az Chriſtus Iſtenſége felől eſt à kűlemſéget vete, Hogy vdő ſerént valo Iſtennec mondom à Chriſtuſt, Eſt tagadom. Mert tudia aſt, Hogy à kőnyuetskęben, mellyet à Chriſtus Iſtenſége felől, ez à nagy és Iſtentelen calumniát ellenzettem, Es meg bizonyitottam, Hogy à Chriſtus őrőcké valo Iſten: Noha az Attya Iſten az ő Iſtenſégét vdő ſerént adta őnekie: Mind azon által az az Iſtenſég nem vdő ſerént valo, Sem kőuetkőzic, Hogy vdő ſerént valo Iſten legyen. Mert az, az Iſtenſég, ſem változo, Sem vdő ſerént valo. O az Iſtenſéget meg valaſtya az emberſégtől: Itt kedig nem akaria meg valaſtani.

En is azért eſt mondom, Hogy átkozot legyen, valaki más' és idegen magyarazatot kőuet attól, mellyet à ſent Apaſtaloc, és Euangeliſtác à Prophetác iráſſan tőttenec. De hogy Pál Apaſtol ez igéket: Te Iehoua, Kezdetbē fondáltad à főldet 2c à Fiurol magyarázza, aſt tagadom, Es tegnap nyiluán meg bizonyitottam, Hogy nem lehet, Hogy à Fiurol ęrczűc az igéket, Hanem az Attyárol. A tőbbi kőzet ebből is

nyiluán

nyiluán ki tetzic: Mert olly Fiurol ſol, Ki az vtólſo vdőkben adatot, és ſűletet: Nem ollyanrol, ki őröktől foguán volt volna, Auagy az ô teſtamentomban imeſt, vagy amaſt czelekőtte volna. Mert à tőruény Moſes által adatot: A kegyelem és az igaſſág, à Chriſtus által. Olly Fiurol ſol, kit az Attya fel magaſtolt, és őröckeſsétőtt, Iobiára vltetett, Ki vérét ki ontotta, Mellyeknec egyicke ſem illic az őröcké valo Fiura.

Végezettre: Semmi emlekőzet ninczen itt è hellyen à Fiurol. Pál Apaſtol nem mondia aſt: Te Fia vagy az Iehoua, ki à mennyet és à földet teremtőttett.

CAROLI PETER. Ferentz wram kęt dologgal akaria bizonyitani, Hogy ez è bizonſág: Te Iehoua, kezdetben teremtőttett 2c. Hogy nem à Fiurol ſol. Elſő, Hogy mikor az Fiurol ſol, Hogy à Fiui neuezetet hozza hellyheſteti Pál Apaſtol. Itt nem hellyheſteti hozza. Azért nem ſol à Fiarol. Aſt mondom, Hogy hamis ez. Mert mikor eſt mondia: En őnęki Attya leſec: O kedig ennękem Fiam, Hozza nem hellyheſteti. Touabba, Mikor aſt mondia: Vlly az én Iobbomra, Noha nem neuezi à Fiat, Vgyan azért à Fiurol mondia. Azonképpen è kęt bizonſág: Te Iſten, A te Kiralyi ſęked őröcken őröcké vagyon. Es: Te Iehoua, Kezdetben fondáltad à földet: Mindenic à Fiarol vagyon.

DAVID FERENTZ. Am az elſő két bizonſág nyíluán meg mutattya, Hogy à Fiurol ſol, és à Fiu neue à bizonſágban benne vagyon. Ezért nem ſükſég volt à fiu neuet elől hellyheßteni.

Imez bizonſág kedig: Te Iehoua: Kezdetben fondáltad à földet 2c, Nem à Fiura néz, Hanem az Attyára, A tellyes ſent iráſnac follyáſſa ſerént. Ha pedig à fiurol mondatic, Bizonicz meg az Iſtennec igeiéből, Hol mondataſéc à Fiu az elſő világnac teremteiénec.

Maſod: Az Attya Iſtennec bizonſágtétele ſem maradhatna meg, Ha vgy kellene magyaráznunc. Mert ömaga felől eſt kiálttya à Prophetác által: Ez ac egyedül én teremtöttem, Es ſenki én velem. Az irás eſt mondia, Hogy az Iſten mondta: Legyen: Es mindenec lőttenec. Miképpen álhat meg à ſent iráſnac ő igaſſaga, Ha à Fiurol mondta ſent Pál, Hogy ő teremtötte ez vilagot?

CAROLI PETER. A Sido nyelwnec ſockáſſa ſerént ſól: A Fiunac kedig: Az az. A Fiurol mondta. Kiczoda mondta? Dauid Prophéta mondta.

DAVID FERENTZ. A Prophéta nem ő beßédét mondia, Hanem, Az Attya Iſtenét, Miképpen Chriſtus wrunc ömaga bizonyíttya, Iohan. 10: Mellyet az Attya meg ßentelt, és boczatot ez világra.

CAROLI PETER. Mi innét Pál Apaſtol beßédénec follyáſſabol meg bizonyíttyuc, Hogy à Fiurol ſól. Tekedig bizonyícz meg, Hogy nem à Fiurol, Hanem az Attyáról ſol.

DAVID

DAVID FERENTZ. En meg bizonyitottam, à Prophetáknac, Chriſtus Wrunknac, és az Apaſtaloknac valláſſokból, Es hitünknec ágaibol, Hogy czac az Attyaról mondatic, Hogy mennynec földnec teremtőie legyen. Hapedig az Fiáról ſol, à mint à te valláſſod vagyon, Mutaſd meg az Iſtennec igeiéből, Hol mondatic à Fiu mennynec és földnec teremteiénec lönni. Innét nem bizonyithatod: Mert ez è bizonſág homállyos, Hogy mind az Attyára, Mind kedig à Fiura magyaráztathatic.

CAROLI PETER. Te ez bizonſágot az Attyarol magyarázod. Pál Apaſtol kedig à Chriſtuſról. Miképpen azért én bizonyitom, Hgy à Fiurol ſol: Te is vgyan innét bizonyiczad, Hogy az Attyarol ſollyon. Mert minden bizonſágokat, mellyec à teremtéſről ſolnac, az Iſtennec könyuében, ecképpen magyarázod viſſa.

DAVID FERENTZ. Te ſinte vgy czeleködel velem, mint amà Thordai Adam, az Vaſarhellyi oſkola Meſter. Müuel hogy te is, ſem imide, ſem amoda nem mehetz: Azért czac vgyan azon bakod nyuzod. Az is aſt mondia va la, Hogy onnét à textusból bizonyiczac. Hiſem à ſent irás igaz magyarazattyánac állani kel. Ez aſt mondia, és paranczollya, Hogy iráſt iráſſal magyarázzunc. A magyarázatnac kedig igaz Reguláia imez, Hogy hitünknec againac follyáſſa ſerént legyen, Czac az Attya mondatic ott mennynec és földnec teremteiénec lönni, Nem à Fiu. Hogy ha te meg bizonyithatod az iráſnac follyáſſabol, Hogy à Fiu is földnec mennynec

 terem-

teremteiénec modataſséc, Engednünc kel. Mit veſſféddel? Hamiſicz meg az Iſtennec igeiéből nyiluán vöt mondáſſokat, Mellyekben az elſö világnac teremtéſſe czac az Attyánac tulaydonyitatic: Eſa. 43. 44. Malach. 2. Matt. 11. 19. Mar. 10. 13. Luc. 10. Acto. 4. 14. 17. Eph. 2. Heb. 2.

Még eſt is mondom, Hogy az wyonnan valo teremtés is az Attya Wr Iſtennec tulaydonyitatic. Mert eſt is ö czelekötte, De à Chriſtus által, Ioh. 1. Eph. 1. Coloſ. 1. Heb. 1. Euel aſt bizonyitom, Hogy nem mondatic à Chriſtuſrol. Mert az ô teſtamontomban meg igértetett, Hogy mindeneket wyonnan akar teremteni: Itt pedig az wy teſtamentomban, mint à ſent irás bizonyittya, mindenec immár teremtettenec. Mert immár az igéret meg tekéltetet, Minec vtánna à Meſsias, az Ieſus Chriſtus, meg adatott.

CAROLI PETER. Hallya meg kegyelmetec, miben forog à dolog. Ferentz wram aſt bizonyittya, Hogy az Attya legyen à teremtö, Mellyet mü nem tagadunc. De nem czac az Attya, Hanem à Fiu is, és à ſent Lélec.

AZ N. BEKES GASPAR 2c. Igaz ez az, A mint az elöt tanyitnac vala, Hogy az Attya legyen à teremtö, A Fiu à meg válto, A ſent Lélec kedig à meg Szentelö.

MELIVS PETER. Mind az Attya Fiu és ſent Lélec teremtönec mondatic à ſent irasban.

CAROLI PETER. Pál Apaſtol aſt à bizon-

bizonſágot à Fiurol mondía: Ő kedig az Attyarol magyarázza. Hogy pedig vilagosban meg bizonyitaſséc, hogy à Fiurol ſol, Láſſuc meg Dauid Prophetánac, 102, énekét, Honnét ez è bizonſág vétetetett. Mert ott à Propheta Iſteni tiſteleteket tulaydonyit à Chriſtuſnac. Ha ezokaért Dauid à Chriſtuſrol ſolt, Nem ſükſég más magyarázatot kereſnünc. Leg előſer kedig à Chriſtuſnac főméllyét iria meg, Az után az à czelekődetit.

DAVID FERENTZ. Sőt inkáb, Ha ſent Dauid énekénec minden réſzeit meg láttyuc, Az Attya Iſtenről ſol: Főképpen kedig az à mondás: Te wram, Kezdetben à földet fondaltad. Az elſő réſzében ennec az éneknec könyőrgés vagyon, Hogy az Iſten az ielen valo nyauallyá[illegible] és veſzedelemből őtet meg ſabadicza. Maſodic réſzében okát adia, Miért ſabadicza meg: Mert ſoholt egyebűt ſemmi ſegétſéget nem találhat. Harmadic réſzében meg mutattya, Hogy az Iſtennec erre valo hatalma vagyon, és meg műuelheti. Negyed, Ebből az Iſtennec az czelekedetiből minęmű ioc kővetkőznec. Mind ezec ſemmiképpen à Chriſtuſnac nem tulaydonyitatnac, czac példa képpen. Mert miképpen Pál Apaſtol ſol à Sidoknac irt leuelében: Az ő teſtének vdeiében, kiáltot és könyőrget annac, ki őtet meg halgatta, Nem az előt. Es itt az Iſtennec Gyűlekőzeti ezért könyőreg, Hogy à meg igért Meſsias meg adataſſéc, és Iſtennec népe, à melly teremtetic, diczirie az Iſtent.

CAROLI PETER. Pál Apaſtol magyarazattya

gyarazattya ellen, az Attyárol magyarázza. Eſt kęrdem, Az à nép, à melly teremtetic, Kicket iegyezzen, Es ki álta teremtetic?

DAVID FERENTZ, Az Attya Iſten teremti, à Chriſtus által: Mert iőuendőre néz, Creabitur, teremtőtic, Miképpen minden iőuendő mondáſſoc az ô teſtamentomban à Chriſtuſra néznec: Mert à Chriſtus azoknac be tellyeſsitéſſe.

CAROLI PETER. Azon Iſtenről ſollé à Propheta, Mikor aſt mondia, Te wram, A főldet fondáltad? Es mikor aſt mondia: A nép, ki teremteti, dicziri az Wrat?

DAVID FERENTZ. Azonrol.

CAROLI PETER. Azon Iſten által, ki fondalta à főldet, teremtetic à nép. De à nép teremtetic à Chriſtus által: Ezokaért à főld is à Chriſtus által teremtettet.

DAVID FERENTZ. Meg valaſtás nęlkűl okoskodol, Es el hagyod à fő dolgot. Mert az Attya Iſten teremtőtte az ô teſtamentomban à mennyet és à főldet. Azon Iſten az wy teſtamentomban, de à Chriſtus által. Ha azért hozza veted, Ki legyen az, A ki à Chriſtus által teremti à népet, Mellyet az irás Attya Iſtennec neuez, és mutat lőnni, tehát egyé férűnc. Ecképpen azért nyiluán vagyon, hogy akar mint tekeried à bizonſágot, Soha el nem körűlheted, Hogy az Attyárol nem ſolna.

CAROLI PETER. A te feleletedben ellenkőzés vagyon. Neha aſt mondod, Hogy az Attyaé à teremtés; Neha kedig, Hogy à Chriſtuſsé.

AZ N.

VETELKEDESSE.

AZ N. BEKES GASPAR. Miért mondod aſt, Ha minnyóian iol hallottuc, és hallyuc, à mit mond? Mint à két teremtés az Attya Iſtené: De à maſic az elſőtől ecképpen valaſtatic meg, Hogy à Chriſtus áltat lőtt.

CAROLI PETER. Ez à kęrdés kőſtűnc, Ha à Fiu, vagy czac az Attya legyen teremtő? En meg bizonyitottam, Hogy à Fiu is teremtő legyen, ſent Dauid 102, énekéből. Ezokaért, Meg kel engedned, Hogy mindenic teremtés à Fiuié, Auagy, Hogy mindenic ő általa lőt.

DAVID FERENTZ. En bizonyitottam meg, Hogy czac az Attya egyedűl mondatic teremtőnec: Te pedig meg nem bizonyitottad czac egy bizonſággal is, Hogy à Fiu teremténec mondatatnéc. Ezen czodálkozom, Hogy lehet illy vakmerőſég benned, Hogy még is aſt mered mondanod, Hogy meg bizonyitottad: En pedig nem? Ha à te caúillálkodáſſoknac eleget nem tőttem, auagy nem feleltem, Aual én ſemmit nem gondoloc: Mert akar mennyit felellyec én, Tudom hogy te nállad keueſet haſználloc vęle. Tudia az Wr, kic az ővei: Azzokban az Igaſſág meg győkerezic.

CAROLI PETER. Még is meg bizonyitom, Hogy à Chriſtus, az Attya Iſtennec Fia, legyen mennynec és földnec teremtőie. Eſaiáſnac 45, réſzében, az Iſtennec Fia ecképpen ſol: En czináltam à földet, Es az embert azon én teremtőttem: En és az én kezeim terieſztettéc ki az egeket, Es én paranczoltam minden ő ſereginec. Az vtán aláb eſmeg ecképpen ſól:

Eſa. 45 terrã et ho creauj. Ego e tetendi

En magamban meg eskűttem, Az én ſámbol ki iő az igaſságnac igeie, Es viſſa nem tęr: Mert ennękem haiol meg minden tęrd, és meg eſkeſſic minden nyelw. Pál Apaſtol, Gal. 1: aſt mondia: Atkozot legyen, valaki más magyarázatot teſſen, Hogy nem mint ő tőtt. Pál Apaſtol kedig ez igéket: Ennękem haiol meg minden tęrd, Rom. 14: az Ieſus Chriſtuſrol magyarázza, Mikoron aſt mondia: Te kedig, Mit itéled à te attyatfiat? Auagy, Mire vtalod meg őtet: Mert minnyaian à Chriſtuſnac itélő ſęki eleyben alunc: Mert iruán vagyon: Elec én Iehouah: Ennęken haiol meg minden tęrd, Es minden nyelw valláſt teſſen az Iſtennec. Ezeket à Propheta, az őrőcké valo Iſtenncc, az Iehouánac tulaydonyittya. Pál Apaſtol pedig, az Ieſus Chriſtuſnac: Ezokaért az Ieſus Chriſtus, az őrőcké valo Iſten, mennynec és főldnec teremticie.

KOZARVARI PAL. Pál Apaſtol nem aſt à mondáſt: En teremtőttem à mennyet és à főldet magyarázza à Chriſtuſrol, Hanem à maſodikat, Tudni illic: En nękem haiol meg minden tęrd. Okát adia kedig, Miért magyarázza az Ieſus Chriſtuſrol. Nem azért, Hogy bizonyitſa, hogy azon teremtő Iſten legyen, ki az Attya: Hanem, Hogy az Attya Iſten eſt à hatalmot és tiſſteſséget adta az ő Fianac, Hogy minden tęrd meg haiollyon az ő neuében. Láſd meg, Phil. 2.

CAROLI PETER. Ez à te feleleted: Pál Apaſtol nem tulaydonyittya à Chriſtuſnac

tuſnac à mennynec földnec teremtéſsét, Hanem czac à terd haytáſt. Eſt kérdem tőlled: Hogy ha azon Iſten előt haiolé meg minden terd à ki mennyet és földet teremtet? A melly Iſten Iſaiáſnál aſt mondia: Ennékem haiol meg minden terd. Azon Iſten, nem más, ki à mennyet, és à földet teremtet.

DAVID FERENTZ. Hogy Eſaias az Attya Iſtenről ſóllyon, nyiluán vagyon ez 45 réſzénec minde: betűiéből. Mert mindiaráſt kezdetiben à Cyruſrol iőuendől, Kinec példaiában à Chriſtus abráſtatic. Nyiluán mondia kedig, Miczoda Iehoua és wr legyen, ki mennyet és földet teremtette; Ki mind iót, s'mind gonoſt czelekődic: Tudni illic, A ki az igéretet tőtte, Hogy à Meſsiáſt meg akaria adni: Es ez által mit akar czelekődni, Tudni illic, Hogy az foglyokat meg ſabadittya. Ez Iſten paranczol az Angyaloknac, Miképpen ſent Dauid az 90, énekében iruán vagyon.

A kőuetkőzendő igékben kedig még nyilúábban meg mutattya. Mert azon Iſten mondia: Czac te benned vagyon az Iſten, Es te kőuűled ninczen. Betű ſerént Cyruſrol: Lelki értelemmel à Chriſtuſrol, Ki aſt mondia: En az Attyámban, Az Attya én bennem. Ezen Iſten küldi el à Prophetat: Ezen Iſten mutattya meg, Hogy ő mindeneknec teremteie legyen: Ezen eskeſic meg őmagára, Miképpen első Moſes könyuénec 12 és 21, réſzekben iruán vagyon. Mert

Mert Abrahamnac mikor adna à Meſsiáſrol valo igéretet, ő magára eskűuéc meg. Ezen bizonyitatic meg Dauid Prophetánac 110: énekében.

Ezokaért, Minec vtánna nyiluán vagyon, hogy Eſaias az Attya Iſtenről ſol, Láſſuc meg immár, Pál Apaſtol mi ockal magyarázza azigéket az Ieſus Chriſtuſrol. ő maga okát adia. Mert aſt mondia: Ezért hólt meg à Chriſtus, Es fel tamadot, Hogy mind eleueneken és hóltakon wralkodiéc. Innét vagyon, hogy hitűnknec ágaiban eſt vallyuc: El iőuendő ítélnieleueneket és hóltakat. Meg bizonyittya Pál Apaſtol, Hogy az, az itélő ſęc, melly eleybe kel állanunc, az Attya Iſtené, à mint Eſaias mondotta: De az Attya à Chriſtuſnac adta, Es ez az ő akarattya, hogy ő legyen, mind eleueneknec, mind hóltaknac biraia, Ioh. 5. Rom. 2. Acto. 17.

Somma. Pál Apaſtol eſt è bizonſágot ezért hozza elő, Hogy meg bizonyitſa, Hogy à Chriſtus rendeltetett az Attya Iſtentől, Hogy ítéllye ez világot, Miképpen eſt Acto. 10, 17, meg magyaráſtatic.

CAROLI PETER. Az Eſaias, az egy őrőcké valo Iſtennec kettőt tulaydonyit. Elſőt, A teremtéſt. Maſodikat, à tiſteletet. Ezeknec mindeniket hogy Pál Apaſtol à Chriſtuſnac tulaydonyittya, Rom. 14, meg bizonyitám. De Ferentz wram aſt mondia, Hogy nem à Chriſtuſrol ſól Eſaias, Hanem az Attyárol, Mikor aſt mondia: En teremtőttem mennyet és földet. Phil. 2: réſzéből vőtt bizonſágrol az után ſólloc. Moſt aſt kęrdem; Ha azon Iſten teremtőtte à mennyet

és à

és à földet, Kinec Esaias aſt mondia, Hogy önęki meg haiol minden tęrd? Esaias aſt mondia: Ennękem meg haiol minden tęrd. Pál Apaſtol ezeket à Chriſtuſrol magyarázza: Hát à Chriſtus azon Iſten, ki az Attya.

DAVID FERENTZ. Nem kőuetkőzic. Mert noha Esaias az Attyárol ſol, Pál Apaſtol kedig à Fiuról, Hogy az Attya legyen à Fiu. Mert à bizonſágnac elő ſamlalásban à kűlembſég meg mutattic. Mert Pál Apaſtol ecképpẽ kezdi el à beſédet. A Chriſtus azért holt meg. NB. Az Attya kedig meg nem holt: Azért az Attya nem à Chriſtus.

Ha meg akarnád bizonyitani, Hogy à Chriſtus azon legyen, ki az Attya, Meg kellene mutatnod, Hogy à bizonſágban, és à bizonſágnac applicálásſaban ſemmi kűlembſég nem volna. Ezen Esaiáſnac 45 réſéből ſent Ianos Lataſárol irt könywnec elſő réſében, hozatattic elő amà bizonſág: En vagyoc az elſő, és az vtólſo. De à kűNB. lembſég meg mutatic, az Attya kőzet, és à Fiu kőzet. Mert vtánna veti: Meg hóltam, Es feltamattam.

Azonképpén Pál Apaſtol Esaiaſnac mondáſſát à Chriſtuſrol bizonyittya, Hogy meg mutaſſa, Hogy ez az Attya Iſten, Ki à Chriſtuſnac adta az itéletet, Es kéuánnya, Hogy őtet tiſtellyẽc, mint az Attyát: Nem azért, Hogy azon egy Iſten volna, ki az Attya. Mert ha azon volna, Annac fia NB. nem lehetne, Es ez hatalmot és itéletet az Attya önekie nem adhatta volna. Mert arrol az Attya Istenről Pál Apaſtol, Rom. 11, aſt mondia, Hogy

ſenki önekie ſemmit nem adot.

CAROLI PETER. Meg bizonyitom, hogy hamiſſan magyarázzod Eſaiaſnac mondáſát. Mert ezigétske: Ennękem, meg bizonyittya eſt, Hogy à melly Iſten Eſaiaſnal aſt mondia: Ennękem haiol meg minden tęrd, Azon Iſten mondia itt is, Ennękem haiol meg. Az, Ennękem, meg mutattya, Kiről kellyen ęrtenünc eſt è mondáſt. A kiről mondotta az Eſaias, Azonrol mondia Pál Apaſtol is. Ezokaért ninkel egyębről magyarázni.

DAVID FERENTZ. Eſt vitatni, nem egyęb, Hanem az egéſſ ſent iráſt fel forgatni, az ô és wy teſtamentomot, Es annac külembſégét tagadni. Mert az ô teſtamentom fő képpen az Attya Iſtent, és annac az ő czelekedetit veti elönkbe. Mikor kedig az Ieſus Chriſtuſrol emleközic, Nem az ielen valorol, Hanem az iöuendőről kel ęrtenünc. Nagy erőfac lönne az iráſſon, ha mindenkoron meg hatarozás nękül, à mit à Prophetákbol bizonyitnac az Chriſtuſrol, az Apaſtoloc és az Euangeliſtac be vennéc. Mert à Prophecianac be tellyeſsitéſſét à Chriſtusban talállyuc meg, Miképpen Chriſtus Wrunc önenmaga, Luc. 24, bizonyittya, Hogy be kellet tellyeſſedni, valamit à Prophetác, Moſes, és à Pſalmuſoc ő felöle irtanac. Ez à tű okoskodáſtoknac mindenkoron ſommaia.

Itt à Propheta az Iehoua Iſtenről ſol, à mennynec és földnec teremteiéről.

De aſt à bizonſagot az Apaſtoloc auagy Euan-

Euangeliſtác à Chriſtuſrol magyarázzác:

Ezokaért à Chriſtus az, à kiről Iſaias, auagy más Propheta ſolt.

Eſt mondom, Hogy ez nem kouetkozic: Mert valamikor az Apaſtoloc, auagy Euangeliſtác az Ieſus Chriſtuſrol magyarázzác az Prophetáknac mondáſit, Meg valaſztyác az Attya Iſtentől, Es az ő magyarazattyoknac okát adiác, Tudni illic, Hogy az igéretnec betellyeſsitéſsét à Chriſtban mutaſſác meg, Miképpen gyakor hellyen vtánna vetic, Hogy az irás betellyeſſednéc, Es Hogy betellyeſſednéc, à mi à Prophetáktol mondatot.

Hogy ha az Apaſtoloknac, auagy az Euangeliſtáknac ez volna vgyekozetec az ô teſtamentombol valo bizonyitáſſoknac, Hogy à Chriſtus azon Iehoua Iſtennec lonni akarnac, ki az Attya, Semmiképpen à Prophetáknac, és az Apaſtoloknac az ő vallaſſoc és fondamentomoc meg nem álhatna. Mert ott à Chriſtuſt à Meſsiaſt iouendőben mutattyác. Az Apaſtoloc kedig, és az Euangeliſtác annac, az Iehoua Iſtennec élő Fiának magyarázzác lonni, Es erre az fondamentomra vagyon épitetuén à mű vduoſsegünc, Matt. 16. 16.

Chriſtus Wrunc kedig önnenmaga ő felőle aſt predicállotta, Hogy annac, az Iehoua Iſtennec Fia legyen, Es aſt paranczolta, hogy ő felőle eſt el higyüc, és vallyuc: Eſt hiuén, és valuán, az őréc eletet vegyüc, Iohan. 5. 6.

CAROLI PETER. Feleletednec ez Sommaia. Az Apaſtol nem azért magyaráſta Eſaiaſnac

Eſaiaſnac mondáſsát à Chriſtus felől, Hogy azon Iſten volna, ki az Attya. A mineḿ i okait ada magyarazattyánac az után, láſſuc meg őket: Mert kęt egyenettlen Iſtent tamaſta. Láſſuc meg moſt à Prophetánac mondáſsát, Es mineḿ Iſteni tiſsteletet tulaydonyit à Chriſtuſnac. Aſst mondia: En magamban meg eskűttem, Hogy én nękem haiol meg minden tęrd. Ebből immar olly erősséget tamaſtoc: Czac egyedűl à teremtő Iſtennec haiol meg minden tęrd: Az Chriſtuſnac kedig meg haiol minden tęrd. Ezokaért, Mind à Propheta, mind kedig Pál Apaſtol à Chriſtuſrol, vgy mint teremtő Iſtenről vgy ſolnac. Auagy ecképpen helyheſtetem az erősséget.

Czac egyedűl à teremtő hatalmas Iſtennec haiol meg minden tęrd. De à Chriſtuſnac haiol minden tęrd. Ezokaért à Chriſtus czac egyedűl à teremtő hatalmas Iſten.

DAVID FERENTZ. Nem czac az egy teremtő Attya Iſtennec haiol meg minden tęrd, Hanem még à meg feſtűlt Ieſus Chriſtuſnac is. Mert aſst mondia Pál Apaſtol, Hogy az Attya Iſten ennec à meg feſtűlt Ieſus Chriſtuſnac olly neuet adot, Mellyben minden tęrd meg haiol, és paranczolta, Hogy őtet vgy tiſtellyéc, mint önen magát.

Az Epheſum varasbeliecknec penig irtt leuelénec első réſsében ecképpen ſol: Feltamaſtuán őtet halotaibol, vltőtte az ő Iobiára mennyekben, Minden Feiedelemſégen és hatalmon, Minden erősségen és wraſágon, Es minden Neuen, melly, neueſtetic, Nem czac ez vilagon, Hanem az iővendőben

uendőben is, Es mindeneket az ő labai ala vetet, Es őtet adta fe͡l az gy͡ilekőzetnec, Melly ő tes-te, és tellyes volta, Melly mindeneket mindenek-ben be tőlt.

CAROLI PETER. Vgyan czac à teremtő Istennec haiol meg minden tęrd. Mert à tęrd meg haylás, nem egyęb, Hanem imadás, és Isteni tiſztelet. Christus Wrunc önnenmaga aſt mondia: A te Wradat Istenedet imádiad, Es czac ötet tiſztellyed. Ha ezért ez Isten kőu͡ül máſt ima-danda͡ſ, Baluanyozo vagy.

DAVID FERENTZ. A Chriſtuſ-nac imadáſſa meg nem haborittya, fel ſem feyti az egy teremtő Istennec az ő tiſzteletit. Mert ez az egy teremtő Isten maga͡ſtalta fel az ő Fiát, és paranczolta, Hogy nem czac az emberec, Ha-nē inḗg az Angyaloc is imádnác à Chriſtuſt. Ha az Attya Isten kőu͡ül, és az ő paranczolattya kő-u͡ül tiſztelnőc à Chriſtuſt, Báluány imadóc vol-nánc: De miért hogy az ő paranczolattya ſerént tiſztellyűc és imádiuc, Semmiképpen báluány i-madóc nem lehetű͡nc.

CAROLI PETER. Moſt aſt mon-dod, Hogy az imadásbol, és tiſzteledből ki nem recke͡ſtetic à Chriſtus. Tegnap kedig aſt mon-dad, Hogy à teremtésből ki recke͡ſtetic.

DAVID FERENTZ. Az el͡ső te-remtésből nem én, Hanem ömaga Chriſtus Wr-unc ki recke͡ſti önnenmagát: De à tiſzteletből ki nem recke͡ſti önenmagát. Mert nyiluán vagyon, és ömaga mondia, Ioh. 5, Hogy miképpen az At-tyát minnyáian tiſztelic, Azonképpen akaria,

Hogy à Fiut is tiſtellyéc.

CAROLI PETER. Aſt mondía, Hogy à Chriſtus à tiſtelettről ki nem reckeſtetic, De à teremtésből ki reckeſtetic. Hogy ez à feleſet hamis legyen, meg bizonyitom. Mert czac azegy teremtő Iſtent kel imádnunc, Ierem. 10, iruán vagyon: El veſſenec azzoc az Iſtenec, Kic à mennyet, és à földet nem teremtettec. Rom. 1. feddetnec à poganoc, Hogy az egy teremtő Iſtennec az ő tiſteſségét teremtet állatoknac adtac. Szent Dauid 86, énekében, aſt mondia: A népeket, kiket teremtőttel, te hozzád iőnec, es ſolgálnac tenęked. Tehát czac annac ſolgálnunc kel, ki teremtet minket.

AZ N. BEKES GASPAR. Eſt kęrdem, Holot ez è Chriſtus fogantatot ſent Lélektől, Es mindeneket vőt az ő mennyei ſent Atyatol, Es paranczolta az ő mennyei ſent Atya, Hogy imádiác őtet, Ki reckeſtetiké az imadásbol? Nem kellé imádnunc? Auagy, Kellé imádnunc?

CAROLI PETER. Ki reckeſtetic, és nem imádtatic. Mert aſt mondia, Hogy az ő tiſteſségét maſodiknac nem adia. Ha azért à Chriſtus nem őrőcké valo és teremtő Iſten, Semmiképpen az az ember nem imádtatic.

MELIVS PETER. A Chriſts emberſégét nem imádiác: Mert aſt à ſent Lélec czinálta és formálta, Luc. 1: de az Iſtenség az Atyától vagyon.

DAVID FERENTZ. Peter wram Mikor à Sidoknac irt leuelet ez elmult napokban magya-

magyaráznád, külemben sólláss vala ackor: Emlekőzzęl megrolla. De az hadiárion: Mert Peter wramnac sockássa ez, Hogy czac hammar egyic beszédet, à másickal artzol czapia.

Szent Lucácz, aző irt Euangeliomának elsső részében asst vallya Isten Fiának lönni, àki à szüztől születőt. Az után, Aző születésének módiát is megmagyarázza. A szent Lélec, vgy mond, tereád szál, és à magasságbeli Istennec ereie megkörnyékeztégedet. Ez à Christus Istensége nem más. Ecképpen sol szent Pál Apastol is, Rom. 1: Dauidnac Fia, test szerént: Istennec fia, à megszentelő Lélec ért, kitől fogantatot.

Most immár tenęked felelec, Caroli Peter. Az Attya nem czac vgy, mint teremtő Isten imádtatic, Hanem à Iesus Christus is, vgy mint annac, à teremtő Istennec egyettlen egy Fia, Istennec baránya, ki ez világnac fel vőtte aző Bűnét, Miképpen Istennec minden hiueinec könyörgéssec meg mutattyác: Iesus, Dauidnac Fia, Könyőrűl raytam. Wram Iesus, Azén Lelkemet ved hozzád. A hit oka à könyörgésnec. Miképpen azért hisszűnc az Istenben, Azonképpen könyörgűnc. Mert szent Pál Apastol, Rom. 10, asst mondia: Miképpen hyác segitségűl asst, A kiben nem hittenec.

Mint imádtatic az hiuektől à Christus.

Hisszűnc azért az egy Attya Istenben, mennynec földnec teremteiében, Es ecképpen könyörgűnc önekie. Hisszűnc az Iesus Christusban, mint mi wrunkban, az Isten egyettlen egy Fiaban; Ezokaért ő nękies vgy könyörgűnc:

Nem pedig azért, Hogy őrőktől fogúan valo tereremtő legyen: Mert nem ő az, Hanem annac à Fia, az Wr Iesus Christus. Euel sem két hit, sem két könyörgésnec neme nem hozatatic be. Mert Christus Wrunc önenmaga mondia: A ki én bennem hiszen, Nem én bennem hiszen, Hanem abban, à ki engemet elboczatot. Azonképpen, A ki könyöreg az ember Christusnac, Nem vdegen Istennec könyöreg, Hanem annac, kit az Attya paranczolt, és kit kéuán, hogy tisztellyűc és imádiuc.

Hogy azt mondád Esaiásnac 42, részéből, Hogy az ő tisztességét nem adia masodiknac, Oluasd meg Esaiasnac 42, részét, Es nyiluán meg latod, Hogy az Attya Isten meg igéri, Hogy az ő fianac akaria adni, Es dicsőséggel és tisztességgel meg akaria koronázni, Miképpen szent Ianos 12, és 17, részéből nyiluán vagyon: Ez az ő fia, Kinec kőuűle masodiknac nem akaria adni.

Ieremiásnac 10, részéből vőt bizonság à mű Christusunkat sem átkozza, Sem ki nem reckesztí az imádságbol. Oka imez: Mert Ieremias az Izrael népét tanyittya, Miképpen felellyenec à Babiloniabelieknec, mikor őket az Baluányoknac tiszteletire és imádásokra kezdic inteni, Hogy azt felellyéc: El vesszenec azoc az Istenec, kic mennyet és földet nem teremtőttenec:

Cirus, Moses Propheta, à Feiedelmec, kic az után Isteneknec neuestettenec az irásban, meg nem átkosztattanác, Noha mennyet és földet nem teremtőttenec: Mennyéuel inkáb à mű Christusunc; Ki azért adatott minękúnc à mű mennyei

szent

Sent Attyánktol, Hogy minket ſentellyen és vdvöziczen: Az Wr Iſten eſt à karomláſt tűnęktec meg boczáſſa, és meg ne büntesſen érette, Hogy à mű Chriſtuſſunkat ecképpen meg gyalázzatoc. En eſt mondom, Semmiképpen nem merném eſt mondani: De à tű karomláſtokat elő ſámlálnom kel.

Pál Apaſtol, Rom. 1: feddi à poganoknac baluányozáſſokat, Hogy az egy Iſtentől el áluán, báluányt emeltec fel magoknac, Es az halhatatlan Iſtennec tiſteſségét meg változtattác, Nem ſól, ſem tanyit arra, Hogy à Chriſtuſnac tiſteſséget ne tegyűnc, auagy hogy ne imádiuc: Sőt inkáb ezen leuélnec 9, réſzében, eſt à Chriſtuſt, örőcké valo áldando Iſtennec neuezi, à ki Dauid maguabol valo. Szent Dauid kedig, Pſalm. 86, az Attya Iſtenről ſol. Maſut kedig az Fiurol ſol, mikor aſt mondia, Hogy à Fiut meg apolgaſſac: E kettő nem ellenkőzic egy máſſal, Meg ſem ront tya à Chriſtushan valo hitet, és à könyörgéſt.

CAROLI PETER. A Chriſtus tiſteſségeért és méltoſagaért kérem az Iſtennec hiueit halgaſſanac rea. Aſt monda, Hogy nem czac az egy teremtő Iſten imádtatic. En kedig bőſégeſſen meg mutattam, Hogy czac az egy teremtő Iſtent kellyen imádnunc, Es nyiluábban meg akarom bizonyitani. De minec előtte arra menyec, Bizonicz meg, Hogy az egy teremtő Iſtentől meg válua egyebet és kellyen imádnunc.

DAVID FERENTZ. Miképpen à Chriſtus meg válaſztatic az egy teremtő Iſtentől, Es miképpen nem czac hiſzűnc az egy teremtő

Istenben, Hanem az ő Fiaban is, az Iesus Christusban, Miképpen ſent Ianoſnac 14, réſzében iruan vagyon: Higyétec Istenben, Higyétec én bennem is. Miképpen azért meg valaſtatic az Iesus Chriſtusban valo hit, az Attya Istenben valo hittől, Azonképpen à könyörgés, és az imádás. Láſd meg ſent Ianoſnac 5. réſzében. Miképpen önenmaga erről tanyit: Miképpen minnyáian tiſztelic az Attyát, Azonképpen akaria, Hogy az Fiát is tiſztellyéc. Láſd meg Apocal. 4. 5. Daniel. 7. Eph. 1. Phil. 2. Heb. 1, miképpen iratattic à Chriſtus, Noha nem mennynec és földnec teremtőie. Mert ez à mi Wrunc Iesu Chriſtuſnac ſent Attya.

CAROLI PETER. Eſt kérdem vala Ferentz wramtol, Hogy beti ſerént meg mutaſſa, Hogy à Chriſtuſt imádnunc kel. Még is azért inttlec, Bizonicz meg, Hogy ſabad legyen aſt imádni, ki nem mennynec földnec teremtőie?

DAVID FERENTZ. Chriſtus Wrunc nyiluán mondia, Hogy nem ő à mennynec földnec teremtőie, Hanem az ő Attya, Matt. 11. Mar. 13. Luc. 10. Nyiluán vagyon kedig ez is, Hogy à Chriſtuſt imádnunc kel, Iohan. 5. Heb. 1. Dan. 7.

HELLOPEVS BALINT. Nem aſt kérdiűc tőlled, Ha à Chriſtuſt kel imádnunc: Hanem, Az egy teremtő Isten kőuül, ki aſt mondia: Czac ennękem ſolgálly, Ha máſt kellyen imádnunc,

DAVID FERENTZ, A teremte Istentől

tentől meg valaſztyuc à Chriſtuſt: De eſt imádván, vgyan az egy teremtő Iſtent imádiuc: Mert ez vagyon az Chriſtusban, Meg engeſzteluén ő-magánac ez világot.

ERDŐDI GASPAR. Tiſztelendő wraim: Tudiátoc aſt, Hogy immár egynyihán-ſor gyűltűnc őſſue nagy faratſággal és kőlczéggel, De mind ez oraiglan ez viſſza vonnyáſnac és vetęlkődéſnec ſemmi vége nem lehetet, Mellyért nagy ſockoknac lelki eſmeretec meg haborodot, Es à ſzegény kőſség kőzet nagy romlás lőtt. Kérem ő felſégét, az Wr Iſtennec tiſztеſſegeért és előmenteért, Touábba à kereſztyéneknec vduőſſegekért, Hogy mind à kęt fęlt kénſzericze, Hogy ne az ő agyoknac gondolattyábol magyarázzác az iráſt, Es hogy ne kereſséc az őmagoc tiſztеſségeket, Es hireknec Neueknec meg oltalmazzáſsát, Hanem az Iſtennec tiſztеſségét: Es immár veſſenec valoba végét à viſſa vonnáſnac, Hogy à ſzegény meg nyomorodot kőſség ecképpen ideſtoua ne hurtzoltaſséc.

AZ N. BEKES GASPAR 2c. Igazat mondaſz, io Gaſpar wram: Az volna à modia: De látod, Mit műuelnec, Es miképpen kiki mind az ő tiſztеſségét kereſi.

DAVID FERENTZ. Miért kellyen à Chriſtuſt imádnunc, Es minęmű okokért, ſzent Ianoſnac 5, réſzében meg magyaráſztatic. Láſſuc meg rend ſzerént az igéket. Az én Attyám mind eddig munkálkodic, En is munkálkodom.

Az élő

Az élő Attya czelekődic énbennem. Ezec à czelekődetec nem enyimec, Hanem az én mennyei ſent Attyaimé énbennem. Tiſteltetic ezokaért à Chriſtus: Mert à mindenhato Attya Iſten vagyon ő benne és ő vęle. Acto. 10. Ioh. 14.

Maſodſor, Tiſteltetic és imátatic à Chriſtus, Mert egyenlő az ő mennyeiſent Attyahoz, Az ő Iobiára vltetett fel, Es azért vl ott, Hogy mű érőttűnc eſſedezéc, Heb. 7. Rom. 8. Mű is azért könyörgűnc önekie: Mert más Nęw az ęg allat nem adatot, Mellyben vduőzűlnűnc kellene, ez Chriſtus Neue köuül, Acto. 4.

Harmadſor, Mert az Attya à Fiut ſereti, és mindeneket meg mutatot ő nekie, Hallotakat tamaſt, és meg eleuenyit, Minden itéletet adot nekie, tiſteletet, és életet. Hogy mint az Attyában, azonképpen is à Fiuban legyen.

MELIVS PETER. Erről vetęlköttec ketten, Peter wrammal, Hogy nem azon okokért imádtatic à Chriſtus, mint az Attya, Tudni illic, Hogy teremtő legyen, és vduezitő őröktől foguan valo. De Chriſtus Wrunc ſent Iaňoſnac ſ, réſében, eſt nyiluán bizonyittya, és meg mutattya, Hogy azon okaért kellyen ötet imádni. Leg elősſer aſt mondia: Mindeneket, kiket az Attya czelekődic, Azonokat czelekődi à Fiu is. Az Attya azért imádtatic, Hogy igaz Iehoua legyen. Azonért imádtatic à Chriſtus is: Mert igaz Iehoua. Maſodſor, Azért imádtatic, Mert Iſten nec Fia, egyenlő az Iſtenhez, Mint itt à Sidóc mondiác: Nem czac meg ſegyti az inneper, Hanē egyenlőuē teſi önenmagát az Iſtenhőz. Ecképpē ſent

ſent Ianoſnac 10, réſében eſt mondiác à Sidóc nęki: Te ember léuén, Istené teſed magadat. Ezokaért leg elöſer ezért imádtatic, Mert egyenlő Isten à Chriſtus az Attyaual, Miképpen Phil. 2, is bizonyitatic. Istennec abrazattyában vala, Nẽ ragada önen magának az Istẽhöz valo egyenlőſéget. Maſodſor, A Chriſtuſt ezért kel imádnunc, Mert à Fiu ömagától ſemmit nem czeleködic: Miczoda ez? és miképpen illic öſue? Ha à Sidok nac irt leuelének első réſében imez mondatic: A b innec meg tiſztitaſsát ömaga által czelekötte. Itt aſt mondia: ömagától. Amot aſt mondia, Hogy nem ömagától? Mikor aſt mondia, Hogy ömagatol, Az egyenlőſéget mutattya meg az ő Attyaual: Mert önekie külemb és más Istenſége nincz-en. Es hogy azon Isten legyen, Azért mondia, Hogy ,azonokat czeleködi. Mert az Attya ő benne: O kedig az Attyában, Es valamiket az Attya czeleködic, Azonokat à Fiu is. Az Attya teremt, eleuenyit, valaſt, vduözit, czodakat tött, és az ő népét Egiptusbol kihoſta: Ezokaért ezeneket czelekette à Fiu és. Vgyan ezért, ezen okokért imádtattic à Chriſtus, A mellyec ért az Attya.

DAVID FERENTZ. Szent Ianos Euangeliomanac ötödic réſében, nem aſt bizonyittya, Hogy à Chriſtus azon Iehoua Isten legyen, ki az Attya, Es azon okok ért kellyen imádnia, mint az Attyat, Hanem, Hogy azon Istennec Fia legyen, Es azon Isten mindeneket önekie adot, Es paranczolta, Hogy ötet tiſztellyüc. De láſſuc meg, Miuel bizonyittya Peter wram, Hogy

azon okokért kellyen à Chriſtuſt imádnunc.

Elſében, eſt mondia: Mert Iſtennec Fia. Arra eſt felelem: Ha Iſtennec Fia: Tehát nem azon Iſten: Mert ſenki ő magánac fia nem lehet, Hanem az ő attyaé.

Maſod, Hogy eleitől fogua azonokat czelekötte, Mellyeket az Attya. Ha ſinte meg engedném is, Hogy az ô teſtamentombeli czelekedetekről ſólna, Holot azokrol nem ſol, Imez volna az igéknec ertelme: Valamellyeket az Attya czelekődic, Haſonlatoſſokat czelekődic à Fiu és. Ha az elſő teremtéſről erttyűc, Mutaſd meg, Miképpen az Attya egyſer ez külſő világot teremtötte, Hogy maſodſor à Fiu haſonlatos képpen, egy elſő vilagot teremtötte volna; Es azon czodakot, mellyeket az Attya tött à Sido népnec ki hozaſſában, Es az ő töruényénec ki adáſſaban. Soholt eſt à ſent irásban meg nem találod. Ezokaért, az elſő és ô teſtamentomnac ő czelekődetire nem magyaráſſhatod ez igéket, Hanem azokra, Mellyeket az ő mennyei ſent Attya ő általa czelekędet az wy teſtamentomban. Ebben mutatic meg az egyenlőſég és haſonlatoſság. Mert ő az Attya nęlkül ſemmit nem czelekődic, Sem az ő Attya nala nęlkül: Mert az Attya ő benne, ő kedig az ő Attyában.

Chriſtuſnac azért, az ő Attyától adatot hatalma vagyon, és à tiſteletre valo paranczolat. Nem ſol kedig az ô teſtamentombeli czelekedetekről, mellyben à Chriſtus nem volt, Hanem, az wy teſtamentombeliekről. Mű imádiuc és tiſtellyűc à Chriſtuſt:. Mert ęg allat nem adatott más

New,

New, mellyben ſduőzűlhetnénc, Hanem, czac à Chriſtus Neue.

Hogy pedig aſſt mondád, Hogy à Chriſtus ſinte vgy teremt, valaſt az ſdueſségre, és ſduőzit mint az Attya, Irás ellen vagon. Mert ez főképpen az irásban az Attya Iſtennec tulaydonyitatic: Az után, mint eſsőznec à Chriſtuſnac is.

Harmadſor, Aſt mondád, Hogy egyenlő értelemmel mondia Pál Apaſtol, Philip. 2. Hogy à Chriſtus Iſtennec formaiában volt, és Egyenlő volt az Iſtenhőz: Ezokaért azon Iſten nem lehet: Mert amannac formaiában volt, és ahoz egyenlő volt.

MELIVS PETER. Mű aſt mondiuc, Hogy azért imádtatic à Chriſtus, Hogy azon hatalma és czelekődeti vagyon à Chriſtuſnac, à minemű az Attyánac, és à ſent Léleknec.

DAVID FERENTZ. Ha eſt vallyatoc, Hogy azért kel imádnunc à Chriſtuſt, Hogy az Iſten ő benne, Es az Attya czelekődic ő benne, Miczoda külemség vagyon tehát köſtünc?

MELIVS PETER. Nagy külembség vagyon köſtünc: Mert nem vallod, Hogy à Chriſtus azon teremtő volna, ki az Attya, Hogy à Fiu kezdettől foguán azonokat czelekőtte volna, mellyeket az Attya.

DAVID FERENTZ. Aſt nem vallom, Mert az irás czac egy teremtő Attya Iſtent neuez, Nem kettőt. Chriſtus ſem mondia, Hogy kezdettől fogua czelekődet: Mert arrol à czelekedettről aſt mondía az Attya Iſten, Czac én egyedül, és ſenki én velem. Itt kedig Chriſtus Wrunc

aſt mondia: Mindeneket, mellyeket az Attya, czelekődic, Azonokat czelekedi à Fiu is. Más czelekődettről ſol hát, Hogy nem mint az ô teſtamentomban, Mellyec czac az Attyától egyedűl czelekőtettenec, Nem az Atyatol és à Fiutol egyßers mind, Miképpen itt Chriſtus Wrunc bizonyitya. Ha ez igaz magyarázatnac nem akarſ engedni, Mutaſd meg az iráſnac betűiéből, Mit czelekedet à Chriſtus az ô teſtamentomban. En aſt mondom, Hogy ſemmit nem bizonyithatz. De más volna, Peter wram, előtted: Mert Debre tzemben eſt fogadád, Hogy meg bizonyitod, Hogy à Chriſtus, ſinte vgy legyen ömagatol valo láthatattlan, halhatattlan Iſtẽ, Mint az Attya. Ez volna főképpen előtted, és eſt moſtan meg kelle ne bizonyitanod.

MELIVS PETER. Várd el czac, Meg látod, Hogy meg bizonyitom, mikor vdeie: Sőt inkáb imez harom dolgot akarom meg bizonyitani. Elſő, Hogy ömagatol valo, halhatattlan és láthatattlan Iſten legyen. Maſod, Hogy à Chriſtus à meg teſteſſűléſnec előtte czodakat tőtt az ôteſtamentomban. Harmadſor, Hogy vgy kelyen imádnunc à Chriſtuſt, mint az Attyát, és azon okokért: De látod, Hogy moſtan annac módia nincz, Es egyebeken vagyon moſt à Diſputacionac rendi.

A FELSEGES KIRALY 2c. Nem ſűkſég ebben hallaſtáſt tőnni, Hanem bizonyicz meg, Hogy ęrtheſſűc tudományodnac igaz vóltát.

MELIVS PETER. Meg bizonyitom:

tom: Minden ember halgaſſon rea.

Leg előßer, Az Zachariáſnac 14, réßét oluaſsác meg. Ecképpen ßól: Es ki iő az Iehoua, és hadakozic à nép ellen, Miképpen hadakozot az vtkezetnec vdeién. Az napon az ő labai álnac az olay hegyen, melly Ieruſalem ellenébe vagon napkelettre, Es az olayfánac hegye kettő ßakad nagy czattogáſſal, Fęl réße nap kelettre, és fęl réße napnyugatra, Es meg valaßtatic az hegynec fele éßakra, és délre. Es eliő az Iehoua, én Iſtenem, és minden Szentec ő vęle: Es az Iehoua leßen Király az egéß főlden. Az napokban egy Iehoua leßen, Es az ő Neue egy leßen. Ez meg mondot igékben harom képpen bizonyitatic, Hogy à Chriſtus ömagatol valo Iſten, és Iehoua legyen.

DAVID FERENTZ. Soholt itt Zacharias Propheta nem mondia, Hogy à Chriſtus ömagatol valo Iſten legyen. Az Iehouárol ßol: Tőnnen magad látod. Ezokaért eßt kęrdem tőlled, Kiczoda ez az Iehoua, kiről à Propheta ßol?

MELIVS PETER. A Chriſtuſrol ßol, Nem az Attyárol: Mert annac laba ninczen.

DAVID FERENTZ. Ielen valo dologrol ßóllé, Auagy iőuendőről?

MELIVS PETER. Kęt képpen ßól az irás à Chriſtuſrol, az iőuendő áldozatra nézuén, Iőuendőről az ielen valoért az ielen valorol. Somma: Egyic réße az iőuendőről: A maſic, az ielen valorol, Ki hadakozic, Az ő labai az olay hegyen álnac.

DAVID FERENTZ. Iőuendőről

fól, Nem ielen valorol: Egredietur, pręliabitur, Stabunt pędes eius 2c.

MELIVS PETER. Az ielen valorol fól, Tudni illic arrol az Iehouarol, melly egy az Attyáual, Tudni illic amaz örök: valo Fiu, ki kezdettől fogua hadakozot, azo Attyáual, azo hiuei mellet. Iouendo mondás, Hogy legyen, meg engedhetem, Arra valo tekéntetben, Hogy à teſtet fel vötte.

AZ N. BEKES GASPAR. Annac az öröktől foguán valo Fiunac, Peter wram, volté laba: Am láſd, Hanem iouendo dolog abráſtatic:

DAVID FERENTZ. Az az Iehoua, kiről mondatic, hogy ki iö, és hadakozic, Egy hellyről maſikra nem megyen, Hanem mindenüt vagyon. Mikor kedig iöni mondatic, magyarázattya vagyon: Mert az o czeleködetinec és hatalmánacielẽ volta mutattic meg, Vagy Angyali által, Vagy egyęb eſközi által: Noha az Attya Iſten az ô teſtamentomban hadakozot mit éröttünc: Es hadakozic fo képpen, Miképpen Rom. 8, irua vagyon. Moſt is mind azon által annac az hadakozáſnac tellyes volta ez wy teſtamentomban bizonyitatott meg. Es ecképpen iouendöre néz ez à hadakozás.

Miképpen azért az ô teſtamentomban az Iſten, az o kegyelmeſſeget meg mutattya az o népéhöz, Meg óltalmazuán öket, Azonképpen akaria meg mutatni az o Fia által, ki meggyözuén à Poklot à Kárhozatot, gyözedelemmel az olay fánac hegyén labaiual áluán, fel viteték à dücze-

ſégben:

ſégben: Ki Iehona moſtan egy wr, Ki mindenekẽ wralkodic.

Az Prophetáknal iőuendő dolgoc vgy iratatnac meg, mint ielen valoc, Az dolgoknac bizonyos voltaért. Iratatnac iőuendő dolgoc is, Melyeknec be tellyeſsitéſſec, à Chriſtusban mutatatnac meg: Miképpen az Euangeliſtác iráſokbol nyilván vagyon. Mert mikor az ô teſtamentombol bizonſágot hoznac be, Vtánna vettic: Vt adimpleretur quod dictum eſt per ꝛc: Nyiluán meg mutatatic ez, Peter Apaſtol predicacioiabol, Acto. 10. Ennec teſtnec minden prophetác tanubizonſagot, Nem máſnac ebben, Vagy annac, ki ez elől volt volna. Sent Ianos kedig Euangeliomának elſő réſzében: A tőruény és à Prophetác ſent Ianoſic: Mert az immár el iőt, kiről iőuendőltenec, Es az igért Meſsiáſt Kereſztelő Ianos wyáual mutatta meg.

Azonképpen Eſaiaſnac 61, réſzében, Vgy mint ielen valo dologrol ſol à Propheta: Az Wrnac lelke én raytam, Es meg kent engemet. Mind azon által Chriſtus Wrunc ſent Lucátſnac 4, réſzében aſt mondia: Ma tellyeſſedet be ez Prophecia ő rayta.

Azonképpen Chriſtus Wrunc, mikor az ô tőruényt magyarázza, aſt mondia: Mondottatot tűnęktec, Auagy Moſeſtől, Auagy az én Attyámtól. Mikor kedigaz wy teſtamentomban ő ſól, Aſt mondia: En kedig eſt mondom tűnęktec. Eſt ſemmiképpẽ nem mondhatna, Hogy ha az ô teſtamen-

teſtamentomban ő Folt volna, Auagy czelekedet volna. Sem nem mondhatna Pál Apaſtol ötet az wy teſtamentomban Közbeiarónac, Hogy ha az ô teſtamentomban volt volna Közbeiaro, Auagy az ô teſtamentomban valamit czeleködet volna, Es ha à Sent attyákhoz el iöt az ô teſtamentomban, és hadakozot éröttec, Miképpen Peter wrã Zacharias Prophetanac 14, réſzéből akaria bizonyitani: Semmiképpen meg nem álhat, A mi à Sidóknac irt leuelének 9, réſzében à Chriſtuſrol mondatic: Moſt kedig ez világnac vége felé, à bünnec meg rontaſſaért az ő áldozattyában meg ielent: Maſodſor bünnelkül ielenic meg mindeneknec, kic ötet variác vduöſségre.

Két fele meg ielenéſét à Chriſtuſnac mutattya az irás. Egyſer, Mikor ſületett és ſenuedet à mü bününkért. Maſodſor: Mikor el iö itélni eleueneket és holtakat. Az harmadic, Hogy Angyali abrazatban az attyáknac meg ielent volna, nem egyéb, Hanem emberi álom, és az Antichriſtuſtol talált ſömfén veſztés, és hazugſág.

MELIVS PETER. Hallya meg kegyelmetec: En az én Attyamfiaiual egyetemben meg bizonyitám, Hogy az Ieſus Chriſtus ömagatól valo Iehoua Iſten legyen. Leg elöſer, Zachariáſnac 14, réſzéből, Ahol à Chriſtus Iehouánac, és egy Iſtennec neuezi. Két képpen akara aſt meg rontani Ferentz wram. Leg elöſer euel: Mert az Attyarol mondia hogy ſol à Propheta. Es az ő feleleti ſemmiképpen meg nem álhat. Mert az à ki iöués, hogy à Chriſtus tiſztire, és meg teſteſülésére nézzen, nyiluán meg bizonyitatic Micheáſnac 5,

áſnac 5, réßében. Azonképpen, Ioh. 8. 12: Ki iőttem az én Attyámtól, Es ez vilagra iőttem 2c. Moſt is aſt mondom, Hogy ſemmiképpen az Attyára nem magyáráßhatic: Mert ſoholt nem oluaſſuc, Hogy az Attya el iőt volna, Hanem czac à Fiuról. Ezokaért eſt mondom, Hogy az Iſtennec Lelke ellen magyarázza eſt è bizonſágot. Mert az el iőués, czac à Fiunac tulaydonyitatic, Baruc. 3. 1. Tim. 2. Es à Sabellius Heretnekſége ez, Mikor aſt mondia, Hogy az ô teſtamentomban az Attya Iſten hadakozot, Az wy teſtamentomban kedig à Fiurol magyaráßtatic: Kőuetkőzic, Hogy az Attya legyen à Fiu.

Maſodßor, Euel ákara meg rontani, Hogy noha à Prophetác, vgy mint ielen valo dologról iőuedűlnec, De mindenkoron az iőuendőre néznec, Es à Propheciáknac be tellyeſsitéſſec à Chriſtus emberſégében bizonyitatnac meg. Holot az Sidóknac irt leuelből két meg ieleneſt hozál elő, Es az harmadikat tagadád, Irás ellen Folál. Mert az harmadic meg ielenéſről is emlekőzic az irás. Mert az ô teſtamentomban az Attyákhoz is el iőt, Miképpen Zachariáſnac 2, réßéből nyiluán vagyon: Te Sion, Fuſs el, Melly lakozol Babiloniánac leánya melet. Mert eſt mondia à ſeregeknec wra: Engemet küldet à népőkhőz, Mellyec tűteket meg foßtottanac: Mert à ki tűteket illet, Az én ſőmeimnec fényét illeti 2c. A Propheta itt è hellyen kettőről emlekőzic: Előßer, Hogy az Iehoua, az Attya Iſten à Chriſtuſt elküldte, Hogy Babelnec fokſágából az ő népét meg ßabadicza. Az vtán, az ielen valo czelekődettről: Imè el

megyec,

megyec, és meg ielenem tenęked, Es én te kőzetted leſſec.

DAVID FERENTZ. Peter wram az én feleletemet, mellyet az egéſſ ſent iráſnac follyáſſa ſerént rendeltem, Tudni illic, Hogy az Attya Iſten az ô teſtamentomban, az ő Prophetai által iőuendőlt az ő Fia felől, Czoda kereſt fogáſſockal akara megrontani, Tudni illic, Hogy à ki iőués ſemmiképpen az Attyához nem illic, és az Attyaról nem magyaráſtathatic. Maga mikép pen Abacuc Prophetánac 3, réſſében iruán vagyon, ő is mondatic ki iőni, és hadakozni, az ő népének meg maradáſſaért. Azonképpen Abacuc Propheta inti à hiueket 2, réſſében, az Attya Iſten ſegétſégének varaſsára. Okát veti: Mert ſietſséggel el iő, és nem kéſic. Veniens veniet, & non tardabit. Az ő valoban valo el ieuetele kedig az ő Fiaban mutatot meg. Arrol à ki iőuéſről ſol Micheas Propheta, Nem valami Iſtenſégnec, augy őröktől foguán valo Fiunac ki iőuéſséről. Lálſd meg azon Prophetánac ſent Mathé 2, réſſében magyarázattyát, Es Chriſtus Wrunknac bizonſágtételét, Ioh. 5. 6. 8. 10. 17. Luc. 2. 1. Cor. 15.

AZ N. BEKES GASPAR.

Aſt akaria ő felſége, Hogy moſt el hadiác,
Es holnap, à mű feleleteben hátra vagyon, véghőz vigyed.

AZ ÓTÓDIC
NAPON VALO VETELKEDES,
Az az, Mind ſent Hauánac 24, napián.

DAVID FERENTZ. Könyörgünc az vilagoſságnac Attyánac, Hogy az ő kegyelmeſségének ſömeit fordicza mű reánc, Es tanyiczon meg műnket az ő igeiének igaz értelmére, Hogy mindenekben à mű ſent Attyánknac engedheſſünc, Es igaz lelki vigaſztaláſt találhaſſunc: Amen, Mű Attyánc 2c.

MELIVS PETER. Mű is könyörgünc az Iſtennec, az irgamaſságnac Attyánac, kic egy nyeluel vallyuc, Hogy az Ieſus Chriſtus egy Iſten legyen az ő Attyáual, és azon teremtő, vduezitő, Az ő igéreti ſerént halgaſſon meg minket az ő Fiáért, az ő Neuénec dücczőſégére, Es à kereſttyéni gyülekőzetnec épületire. Te meg igérted, Ha ki ſükelkődic bőlczeſség nelkül, Hogy önekie meg adod: Es aſt montad: Mikor tűteket, Feiedelmec, auagy Királlyoc eleyben viſſnec, Ne gondolkodiatoc, Mit kelſedezic 2c. lyen ſolnatoc: Mert az oraban meg adatattic tűnektec. Te hoſtál műnket ide: Ezokaért vilagoſicz meg műnket à te ſent Lelkeddel, Hogy à te vduezitő igedet meg eſmerheſſűc, Ki à te dücczőſégedet nem nagyoc által, Hanem kiſdedec által akartad elő vinned: Adgy műnekünc igaz értelmet, Hogy à te ſent Fiadnac valoſágos Iſtenſégét, és ſent Léleknec,

Meliusigen oltalmazza az Haromſagot, De nem mer annac könyörgeni, Hanẽ à mű Iſtenünknecceſſedezic 2c.

meg oltalmaſshaſſuc, Es az nagyokat és bölcze-
ket, kic engemet bolondnac és kábánac mondta-
nac lönni, meg ſégyeniczed.

Tégedet kedig, Ferentz wram, azon kérlec,
Hogy czendeſſéggel hagaſd meg beſédemet.
Erről emleköſſtetem à Kereſttyéneket leg elöſſer,
Hogy à mű Iſtenünknec az ő tiſtteſségére terem-
tettünc, az Iſtennec tiſtteſségébẽ iár: Hát az Iſten-
nec azö dolgahoz moſdattlanul nem nyulha-
tunc, Hanem az Iſtennec dücziſségét meg oltal-
mazzuc. Azért vgy kezdiünc hozza, Hogy az
Iſtennec dücziſége meg maradhaſſon, Es az Iſ-
tennec gyüleközete épitteteſséc: A mű ortzánc
bator ſégyenüllyen meg, Czac dücziſiteſſéc meg
az Iſten. Tudod aſſt, hogy Debrecemben igy va-
la fogadáſſunc, Hogy meg bizonyiczad, Hogy
czac az Attya legyen az egy teremtö Iſten, és
nem à Fiu, és à ſſent Lélec. Meg nem bizonyit-
hattad, Hogy czac az legyen à teremtö, Es nem à
Fiu, és à ſſent Lélec. Ackor aſſt mondád, Hogy
én bizonyiczam meg, Hogy à Fiu, és ſſent Lélec
ömagátol valo imádando Iſten legyen, Es az én
vallaſſom mellé akarſſ állani. En mind Debrecem-
bẽ mind itt vártam, Hogy meg bizzonyiczad, Ho
gy czac az Attya legyẽ teremtö, Es nem à Fiu, és
à ſſent Lélec: Mert eſſt tagadiuc mű. Eſſt mind ed-
dic meg nem bizonyithattad. Moſt immár meg
bizonyitom, Hogy à Chriſtus ömagatol valo Iſ-
ten, láthatattlan és halhatattlan. Eſſt kedig olly
rendel müuelem, mint Pál Apaſtol, 1. Corinth. 14
tanyit, Tudni illic, Az Iſtennec gyüleközetinec
épületire. Mert ez è dolog Iſtennec tiſtteſségét
nézi.

nézi. En moſdattlan kęzel hoza nem nyuloc, Hanem aſt kéuánom, Hogy ezec, az én Attyám fiai itéllyéc meg, mind az én vallásſomat, mind à tiyedet. Te ſe ſol à Sophiſticabol. En aſt fogadom, Hogy nem ſoloc, Hanem, minden én beſſédemet az Iſtennec Igeiéből meg acarom bizonyitanom. Azon kérlec, io Ferentz wram, Hogy te is rőuid beſſéddel ſóly. En kezetem kedig, és te kőzetted, az Iſten, az ő ſent gyűlekőzeti, és az én Attyámfiai legyenec ítélő birác: Mert látom, Hogy az én magyarázatomat Chriſtus ellen, ſent Pál Apaſtol ellen fel forditod, és viſſa magyarázzod.

AZ. N. BEKES GASPAR 2c. Euel az hoſſu concioual, mellyet kegyelmed el kezde, egyebet nem akar, Hanem czac az auditoroknac à fűleket be dugni. Debrecemben aſt igéred, Hogy meg akarod bizonyitani itt à Diſputacioban, Hogy à Chriſtus olly látathatlan és halhatatlan Iſten legyen mint az Attya. Aſt mondod, Hogy Ferentz wram meg nem bizonyitotta, Hogy czac az Attya legyen egyedűl teremtő Iſten: Czodálkozom, hogy nem ſégyenled: Holot ő nyilván à Prophetáknac, és Euangeliſtáknac iráſából aſt meg bizonyitotta: Tű kedig ſemmit egyebet nem műueltetec, Hanem czac ſophiſticálkottatoc. Es igazán mondom, Ha tű vgy bizonyitottatoc volna dolgotokat, mint ő, Régen à dobot meg vttőttéc volna.

A FELSEGES KIRALY 2c. Aſt kęrdűnc tőlled, Peter wram, Hogy ha immár az ítéletet te kőzetted, és Ferentz predicator kőzet, à te

à te Attyádfiaira hadiuc. Mi végre kéuánod eſt:
Es miczoda kőuetkőzic belőlle:.

MELIVS PETER. Kęt okért kéuanom, Felſéges wram: Elſő, Hogy az Iſtennec tiſta igeiéből legyen à diſputalás. Maſodfor, Hogy azon Iſtennec igeiéből legyen az ítélet, Melly nem mindenekre, Hanem czac à tudoſokra néz, Főképpen kedig az én Attyámfiaira, Mellyeckel egy vallásban vagyoc.

AZ N. BEKES GASPAR. Lám az előtt is ő Felſége, à mű kegyelmes Wrunc, meg engette, Hogy ſabadon el küldhetitec à Diſputaciot, valahoua ſinte akariatoc, Vagy Bezanac, vagy Simleruſnac, Vagy Viteberben Maiorhoz: De ezec azoknac ítéleteknèc nem engedhetnec: Mert tudiuc, Hogy mind azzoc, mind tű, aduerſa pars legyetec.

RADICZIT GASPAR. Hiſem, hogy ő Felſégénec, nagyſágtoknac is ſűue arra vezęrletetic, Hogy immár ennec ez vetęlkődéſnec vége lenne, De ecképpen ſoha vége nem leſen, Hogy ha meg nem ítélteti ő Felſége minden fęlnec az ő feleletit, és bizonſágit. Azért könyörgűnc ő felſégénec, Hogy veſſen véget ez vetęlkődéſnec. Mert egéſs Kereſztyénſégnec az ő főmei ő Felſégére néznec. Ő Felſégénec ſűue, és à Kereſztyéni gyűlekőzetnec adig meg nem czendeſedic, Hanem ſebes leſſen, még eſt nem műueli. Ott à Felfölden, mű kőſtűnc is az egri Lucácz kőzet ezenről vetęlkődés tamadot vala. Caſſar diſputáltunc: Arbitereket valaſtottunc; Es kőuęs beſséddel ſólttunc: Iſtennec ígei-ből

ítéletet

ítéletet tőttűnc, Es minden téuelygéſsit meg hamiſsitottuc. Ezokaért Felſségettől eſt kéuányuc, Hogy Arbitereket valaſſon Felſséged, kic ítéletet tegyenec, Es az ítélet után à máſic fęl meg büntettőſséc. Bizony mű panaſolkothatnánc, Hogy ſoc boſſuſagockal illettetűnc, és hazugoknac neueſtetűnc, Főképpen à mű attyánkfia, Melius Peter 2c.

A FELSEGES KIRALY 2c. Mű tőllűnc, és à műeűnktől tűnęktec ſemmi bántáſtoc nem volt: Hogy kedig Melius Peternec à mű ſonkat meg mondottác, Hogy à mű Birodalmunkban nem Papálkodic, és à Miniſtereket az igaz valláſért ne kergeſſe, A kőnyueket meg ne égeſſe, Senkit hittel az ő valláſſa mellé ne kőttelezen, Ez az oka: Mert à mű birodalmunkban, Miképpen arrol orſág végezé is vagyon, mű aſt akariuc, Hogy ſabaſág legyen. Touábba, Tudgyuc, Hogy à hitt Iſtennec aiándékia, Es à lelki eſmeret ſemmire erőſſackal nem vitethetic. Ezokaért, Ha ez határban meg nem marad, Szabadon à Tiſán tul mehet.

AZ N. BEKES GASPAR 2c. Igaſsaggal nem mondhattyatoc, Hogy én valakit kőzűletec ſidalommal illettem volna: Hanem tiſztem ſerént, mikoron ſertelenkőttettec, és à kőſséget fel inditattátoc, ackoron ſolitattalac meg: Es mikor fenyitéckel ſólléc amoda, A kőſségnec ſoltam, Nem tűnęktec, De ęrtem, mit kéuántoc, Hogy tűmagatoc, mind * pereſſec, mind Birálőnnétec: Aſt kedig az igaſſág nem mutattya.

DAVID

Melius Peter nem nyughatéc az iambor Lucácz wramtol. Annac vtánna ezec annyira diſputalánac és itélénec, Hogy ſinte Szaduár vala à Concluſio: Megvagyon ſalonaioc: De az Iſtẽ megkereſi raytoc. Mennyenec immár Száduarában, és ſüſſenec peczenet benne etc.

* Mint Caſſan, Hogy ſegény Egri Lukatſot Száduárba be diſputaltanac 2c.

ÖTÖD NAPNAC

DAVID FERENTZ. Kérem az Istennec hiueit, Halgassác meg beßédemet. Peter wram, és Gáspár wram mind ketten aßt kéuányác, Hogy ő tőllec meg itéltessem, Es az itélet vtán meg bűntetessem, Hogy én velem is vgy czelekőthessenec, à miképpen Egri Lucással Cassán czelekőttenec. Mert addig, vgy mond, sem ő Felségénec, sem tű Nagyságtoknac meg nẽ czen deßedic ßűuetec, és lelki esmeretetec. Minden keresßtyén ember itéllye meg, Miczoda lélektől vissfeltetic az ellenkező fęl, Es ha nem mindenben à Pápát kőuetic? Mikor ennec előtte valo vdőkben az Isten az ő igasságat ki nyilatkoßtatna, Nem de à Pápasoc egybe gyűltenec? Es à Királyoknac és Feiedelmeknec azon könyőrgettenec, Hogy à Luthereket meg fogiác, és meg őllyéc? Es meg foguán, arra kénßeritőttéc, Hogy az igasságot vißßa mondiác?

Az én Istenem kezében vagyoc: Ő ßabad én velem, mit boczát reám: De én mindeneket kéß vagyoc ßenuednem az igáság melet, à mellyet tanyitottam. Mert eleitől foguán tanyitássomnac tzéllya czac erre nézet, Hogy az egy teremtő Isten meg esmertessec, és fel magaßtaltassec: Ennec kedig az ő egyettlen egy Fia, à Iesus Christus, ki fogantatott ßent Lélektől, és ßületett ßűz Máriatol, Ki bűneinkért à kereßt fán meg hólt: Ha azért ßenuednem kel, őremeßt, io lelki esmerettel ßenuedec, Es senki Graciaiát nem kérem: Es félelemért, auagy kedwért vallássomat meg nem valtoßtatom, Mint tű. Mert ennec előtte el hattátoc az Allatott és à Szőmélyt, Az vtán három

külembező

kűlembező tulaydonſágokat találtatoc: Moſtan kedig viſſontac az Allat és Sőméllyec mellé álatattoc.

MELIVS PETER. Ocka volt, Mi-ért ackor el allottunc vala az Allat és Sőmély melől: De immár vgyan vallyuc, Es az Iſtennec ígeïéből meg is akariuc bidonyitani.

Oporteret eſſe memorem: Mert igy ßola Melius Peter oda fel: Minec haritod reánc az allatot és à ßőmélleket? Lam tudod, Hogy még Feierwarot el allotunc melőlec: De czizma volt &c. vonny labara.

DAVID FERENTZ. Tegnap, à mint meg hallóc, Peter wram fel fogada, Hogy meg bizonyittya, Hogy à Chriſtus azon teremtő Iſten legyen, ki az Attya, őmagától valo Iehoua, látathatlan, és halhatattlan. Annac bizonſágára kedig Zachariás Prophetanac, 14, réſſéből hoza bizonſágot, Hol à Propheta aſt mondia: Hogy ki iő az Iehoua, és hadakozic az ő népeért, Es az ő labai az olayfánac teteién álnac. Itéllye meg az Iſtennec Gyűlekezeti, Ha valamit bizonyitot?

Maſodſor, Ezen Zachriaſnac 2, réſſéből: Az Wr küldet engemet, hogy Babelből az ő népét meg ſabadiczam. Aſt monda, Hogy ezec à Propheciác à Chriſtuſrol ſolnac: Ezokaért kőuetkőzic belőle, Hogy à Chriſtus legyen amaz magatol valo Iſten is Iehoua.

Feleléc én, Hogy ezekből nem kőuetkőzic az, à mit Peter wramnac bizonyitani kellene. Mert à Prophetáknac iráſi az iőuendő Chriſtuſra néznec: Noha az iőuendő mondáſſoknac erőſſégec ért látatnac vgy mint ielen valo dolgokrol ſolni. Eſt az Iſtennec igeiéből meg akorom bizonyitanom. Eſaias 61, ecképpen láttatic, mint ha őmaga ſólna, Az Wrnac Lelke, vgy mond, én

Probatur propheta de ipſem uetro ex mt

raytam, Mert meg kent engemet: Maga ſent Lucatſnac 4, réſzében ómaga aſt mondia, Hogy ma tellyeſſedet be az iővendő mondás.

Eſaiaſnac 42, réſzében, vgy mint ielen valorol mutatic ſolni az irás: En Wr hittalac tégedet igaſſagban, Es à te kezeidnęl fogua viſſeltelec tégedet, Es attalac tégedet à népnec ſővetſégére, Es à poganoknac vilagoſſagára 2c.

Ezeket ſent Maté, Euangeliomanac 2, réſzében, Es az Apaſtoli czelekődettről irt kőnywnec 13, réſzében, à Chriſtus ſűletéſſe után valo vdőknec betellyeſſitéſſében mutatic meg. Es ſoholt az ô teſtamentomban Chriſtuſnac ſemminęmű beſzédet, auagy czelekődetit meg nem találod, Hanem czac igéretben, és abrazatokban. Mert ha à Chriſtus az ô teſtamentomban valamit vgy mondot volna, vagy beſzéllet volna, Az Euangeliſtác el nem titkoltác volna, Chriſtus wrunc ónenmaga is meg vallotta volna, Holot az wy teſtamentomban ſoc mondáſsokat, és czodatételeket hoz be az ô teſtamentombol.

Hogy kedig vgyan valoban meg bizonyitaſſéc, Hogy à Chriſtus az ô teſtamentomban ſem vólt, ſem czelekődet, és ingyen ſem vólt, Hanem, Hogy minden Prophetáknac mondáſſi az iővendőre néſztenec, Es hogy ő rolla példác, és kűlső ielec adattanac ackort. Chriſtus Wrunknac ómaga valláſsát láſſuc meg. Ecképpen ſol kedig, Luc. 24. Ezec à beſzédec, mellyeket ſóltam, Mikor még tű veletec volnéc. Mert ſűkſég volt, Hogy mindenec betellyeſſedienec, mellyec iruán vadnac

à tőruén-

à tőruénben, à Pſalmuſokban, és à Prophetákban 76.
én felőlem 2c.

E mondásban harom dolgoc adatnac előnkbe: Leg előſſer, Hogy az ember Ieſus Chriſtus ſól őnagáról, nem más, ki az ember előt vólt volna. Azvtán aſt mondia: Hogy ezec ő felőle vadnac iruán, à Tőuénben, à Pſalmuſſokban, és az Prophetákban, Azaz, Az egéſſ ô teſtamen- 76.
tomban: Nem hogy ómaga ſolt volna ott az ô teſtamentomban, Auagy ómagatol, Auagy à Prophetác által. Harmadſor, Emlekőzic à beſſédeckről, mellyeket iſlenképpen mondot az ő Apaſtolinac. Amà Papától költet beſſédeckről, az ô teſtamentomban mellyeket mondot volna, egy ſoual ſem emlekőzic.

Azonképpen Iohan. 20, Mikoron az ő Euangeliomát be boronállya, à Chriſtus czelekődetiről emlekőzic, mellyeket az ő tanyituányinac ielen voltában m ſuelt: De az ô teſtamentombeli czelekődetőkről egy igéuel ſem emlekőzic.

Végezettre, Nyiluán vagyon è mondásbol, Hogy azoknac kelet be tellyeſſedni, mellyec meg iőuendűltettenec ő felőle, Nem azoc, mellyec meg nak
nẽ iőuẽdűltettenec. Ezec vilagosbac leſſnec, hogy ha neműnęmű bizonſágockal meg vilagoſitatnac.

Chriſtus wrunc, ſent Ianos 13, réſſében aſt mondia: Szükſég, Hogy az irás betellyeſſediéc: A ki én velem eſſic, az emeli fel az ő ſarkát 76.
ellenem. Az irás mondia: Nem az ő beſſédét. Miképpen azért è beſſédeket nem az ielen valo Chriſtuſrol mondta az ô teſtamentomban: Azonképpen az ő ellẽſege, az Iudas, ackor ingyen ſem volt,

Semackor à Chriſtuſt el nem arulta. Dauid Propheta à Chriſtus abrazattyában ómagarol, és az ő ellenſégiről mondta ackor ez igéket.

Azonképpen, Iohan. 2, iruán vagyon: A te házodhoz valo ſeretett eméſtet meg engemet. Ezekből az igékből kővetkőzéſſel eſt hoſſhatna ki, Mint ha Chriſtus ſolt volna: Holot: kedig à Propheta ő magarol ſol, De vgy, Mint Chriſtuſnac abrazattyaban. Azért mondia az Euangeliſta: Iruán vagyon. Nem aſt mondia: En mondottam 2c.

Azonképpen, Iohen. 7. 15. és egyéb ô teſtamentombol vőt bizonſágoc, mellyec à Chriſtuſnac, vgy mint ielen valo halálát magyarázzác: Holot kedig arckor irgyen ſem volt az ő teſte, Es ingyen ſem ſenuedet: Hanem, az ő halalánac példai és abrazati mutattanac ki. Ez az oka, Miért az Euangeliſtác hozà vetic: Ezec meg iratattanac, és lőttenec, Hogy az irás be tellyeſſednéc. Soholt kedig àPropheciac nẽ neueſtetnec Chriſtus beſédinec, Mint hogy à Chriſtus beſédit elő ſámlállyác, Mindenkoron ki feiezet képpen eſt mondiác: Solla Chriſtus à Sőrzetes Sidóknac, A kőſségnec. Eſmet: Mondatattot à régieknec: En kedig mondom tűnektec 2c. Matt. 5.

Ezekből nyiluán meg tetzic, Valakic az ô teſtamentombeli mondáſſokbol, az Ielen valo Chriſtuſt magyarázzác, Hogy azzoz à Chriſtuſt nem eſmeric: Holot az példakat és abrazatokat, vélic ömagát à Chriſtuſt lőnni. Ezeknec à Dauid neha à Chriſtus: Neha nemelly à Prophetác kőzzűl: Nemelly az Angyaloc kőzzűl 2c, és ecképpẽ

mindent

mindent egybe zurnac zauarnac. Mert miképpen az Attya, Fiu, és ſent Lélec ezeknec az allatban egy Iſten: Azonképpen nemineimi homállyos Bizonſágockal tamaſityác az ẽrẽcké valo Fiut, Es aſt mondiác, Hogy à Chriſtus ſóllot, Holott az Attya Iſtẽ ſollot ő felőle, Auagy à Prophetác, Auagy Dauid ő képében.

Sommaia beſzédemnec ez, Hogy à Chriſtus az ô teſtamentomban meg igértetet, Es külemb külemb képpen abráſtatott, Az wy teſtamentomban meg adatot, ſólt tanyitott czodákat tött, Es à mű vdueſségünket meg tekéllette. Es valaki aſt vallya, Hogy az előt volt, Es nem à teſtben, Hogy az Antichriſtuſt kőueti, 1. Ioh. 4. Summa

Zacharias Prophetanac maſodic réſzéből, ſemmiképpen nem bizonyitatic, Hogy à Chriſtus küldetettett volna à Sido népnec az Babiloniai fokſágbol valo meg ſabaditáſra, Holot az Iſtennec igéie à Chriſtuſnac czac két el iővetelről ſol. Semmiképpen azért irás ellen mas el iővetelet nem mutathattyuc, ſem valhattyuc.

Ezeket bővebben akarám elő ſámlálni, Es akarám à Prophetác iráſinac ſommaiát elő ſámlálnom, Hogy ezeknęl bizonſágit igazán meg ęrthetnőc.

MELIVS PETER. A te beſzédednec ſommaia ez: Valahol à Prophetác Chriſtuſrol ſolnac, Az iővendőről ſolnac, Nem az ielen valorol: En aſt mondom Hogy ez è beſzéd hamis legyẽ, Meg bizonyitatic, Coloſ. 1, 2. Heb. 1. A mennyben à Chriſtus Iſtennec képe. Minden teremtet állatoknac elſő ſőlette, Es mindeneknec

elŏtte vagyon. De à menyében ember, És ez áz iŏuendŏ áldozattra mindenec abrazatoc, ecképpen ſŏl Pál Apaſtol, Col. 2, A tŏruény az iŏuendŏ dolgoknac abrazattya, A Chriſtus kedig annac à teſte. Teſtére nézue, iŏuendŏről mondattatic, Nem Iſtenſégére és fiuſagára. Mert fiuſagára nézue, és Iſtenſegére, az ŏ kiiŏuetele ŏrŏktŏl foguán vagyon: Mert egy Iſten ŏ Attyáual. Zacharíás Prophetánac mindenic bizonſágát hamiſſan magyarazád: Mert nem czac iŏuendŏről, Hanem ielen valorol is ſol, Miképpen hadakozot az vtkŏzetnec napián az Iehoua. Az emberſég nem Iehoua. Az Chriſtuſnac Iſtenſége hadakozot. Holot aſt mondád, Hogy itt à Chriſtus nem neueſtetic ŏmagatol valo teremtŏ Iſtennec, Az itéletet hagyom az iſtennec hiueire. Hogy à Maſodic réſzéből Zachariáſnac vŏtt bizonſágot ſemmiképpen az emberſégről nem magyaráſhatod: Mert aſt mondia, Hogy én vagyoc az Iehoua: Engemet Iehouat az Iehoua boczatott: A ki tŭteket illet, Az én ſŏmemnec fényét illeti. A Chriſtus itt ŏmagat Iehouanac neuezi, à ki ielen valo képpen boczátatic, Nem az iŏuendŏről, Hanem az el mutrol ſŏl. Ezokaért mondom, Hogy à te magyarázatod hamis. Maſodſor, Azért mondom, Hogy az emberſégre nem magyaráſhatod. Engemet boczatot (vgy mond) Hogy az Babiloniai birodalmot megronczam. A Chriſtuſnac emberſége nem kŭldetŏttec Nabucadnzarhoz, Nem az hoſta ki à Sidokat Babiloniánac fokſágabol: Arrol ſol kedig itt, à ki ŏket ki hoſta. Lelki eſmeretedre kęrldiec, Mond meg, Ki ſol itt: En-

itt; Engemet Iehouat, az Iehoua küldet.

DAVID FERENTZ. A Propheta ſól ómagárol, Ki áltál ackor az ó népét meg ſabaditotta. Iővendőben magyraſtatic à Chriſtus, Ki által az lelki Babilonnac fokſágából meg ſabadultunc.

MELIVS PETER. Hamis az. Mert az Iehoua Nęw, nem tulaydonyitatic embernec. Mert aſt mondia: Az én dűczőſégemet máſnac nem adom.

DAVID FERENTZ. Nem mondia Zachariás Propheta: Engemet Iehouat, az Iehoua küldet el, Ha mondana is: Eſt è Neuet adta az ember Chriſtuſnac, Miképpen Ieremiáſnac 23, és 33, réſzeiben iruán vagyon. Pál Apaſtol kedig Philip. 2, erősiti.

Peter wram az én magyarazatomat rontani akaria kęt dologgal. Elsső, Hogy az irás à Chriſtuſrol kęt képpen ſól. Vgy mint ielen valorol, az ő Iſtenſégeért: Vgy mint iővendőről az ő embenſegére valo tekéntetbe: Ez è felelet ſemiképpẽ meg nem álhat. Mert az Iſtennec lelke ecképpen nem ſol, Hogy az iráſnac egyic réſze az ő emberſégére ęrtetnéc, A maſic az ő Iſtenſégéről, Mert aſt mondia Chriſtus Wrunc: En felőlem teſen az irás tanubizonſagot: Nem mondia: Az iráſnac egyic réſze, az én Iſtenſégemről, A maſic az én emberſégemről ſol. Azonképpen Luc. 24: Be kellet tellyeſſedni, à mit az irás én felőlem iővendűlt: Nem az én emberſégemről: Hanem, En felőlem, à tellyes Chriſtus felől. Peter Apaſtol, Acto. 10: Ennec teſnec minden Prophetác tanubizőſágot:

Ennec

Ennec è Chriſtuſnac, Ki fogantatot ſent Lélektől, Es ſületőt ſűz Mariatol, Nem máſnac, ezen kőuűl. A Prophetáknac minden iráſi à Chriſtus felől, az elſő igéretből folynac: Az aſſonyallatnac magua, Meg ronttya à kégyonac à feiét: Azonképpen Kereſztelő Ianos, Mikor el küldé az ő tanyituanyit, aſt kęrdeté Chriſtuſtol: Hogy ha ő volna, kiről à Prophetác iőuendűltec volna, Auagy máſt kellene várnioc? Matt. 11.

Azonképpen Martha: Te vagy az Iſtennec Fia, ki iőuendő vala, ez világra. Egyęb Chriſtuſrol, és Iſtennec fiarol, nem emlekőzic az irás, Tekeried bator, à mint ſinte akarod, Azon egy Chriſtuſrol, meg igért Meſsiaſrol, Eſt neuezi Iſtennec, Nem máſt ez előt, Ki auagy az Haromſágban maſodic ſőmély vólt vólna, Auagy azon Iſten vólt volna, ki az Attya.

Maſodſor, Pál Apaſtol mondáſsát, Col. 2: A tőruény kedig, az iőuendő dolgoknac abrazattya, Annac à teſte kedig à Chriſtus, Az iőuendő áldozatokra magyarazád: Az iget, Teſtet, kedig, emberſégről, Itéllye meg minden kereſztyén, Ha nem nagy erőſakot műuele az iráſſon. Pál Apol, az egéſ tőruénről ſol, ő kedig à tőruénnec egyic réſzére vonſa. Pál Apaſtol à tőruénnec vgy mint árnyéknac az ő állattyát magyarázza, az igében (Teſte): ő kedig à Chriſtus emberſégére.

AZ VITEZLŐ BOCZKAI GYŐRGY.

Wrunc ő Felſége erre intet bennetec, Hogy czendeſſéggel diſputállyatoc, Egy máſt ne rutollyatoc, Es ő Felſége ſőméllyét és ielen vóltát meg beczűllyétec.

DAVID

VETELKEDESSE.

DAVID FERENTZ. Ezen Pál Apaſtol, Rom. 10, meg veti à te magyarazatodat, Mikor aſt mondia: A töruénnec vége à Chriſtus: Nem czac az áldozatoknac, Hanem az egéſz töruénnec. Szent Ianos elſö réſzében: A töruény és à Prophetác ſzent Ianoſig. Miért ſzent Ianoſig? Mert wyaual mutatta meg à Chriſtuſt, Kiről à Prophetác iöuendöltenec.

Hogy aſt mondád, harmadſzor, Hogy hamis az én feleletem, Hogy nem ſól àProphetarol: Mert aſt mondia: Az Iehoua küldet engemet Iehouát: Moſt is aſt mondom, Hogy hamis az, Ki az iráſt hamiſſul citállya: Mert ninczen az Bibliaban: Az Iehoua boczatot engemet Iehouát. Ha ſinte kedig vgy volna, ki ninczen, vgyan azért az én feleletem igaz volna. Mert à Nęw Iehoua, az Angyaloknac is, és az ember Ieſus Chriſtuſnac tulaydonyitatic, Miképpen Ieremiaſnac 23. és 33, réſzéből bizonyitám. Eſt kęrdem tölled Peter wram, Vallodé aſt az Ieſus Chriſtuſt, Ki fogantatot ſzent Lélektöl, Es ſzületet ſzüz Mariatol, Hogy ha az à Iehoua Iſten legyen, Auagy nem?

MELIVS PETER. Vallom Iehouánac lönni, De nem azért, Hogy fogantatot ſzent Lélektöl, Es ſzületöt ſzüz Mariatól, Hanem hogy öröckė valo Iſten, Es az, az öröcké valo Iſten egyeſſült meg euel az ember Ieſus Chriſtuſſal.

DAVID FERENTZ. En kedig aſt mondom, Es à ſzent Ianoſnac follyaſſa ſzérént eſt vallom, Hogy valamikor az ige, Iſten, vettetic à Chriſtus mellé, Es à Chriſtuſnac tulaydonyitatic, Az ember Chriſtus értetic, Nem valami egyęb

masodic ſömély à Haromſágban, Auagy öröcké valo Fiu.

MELIVS PETER. Eſt kęrdem töled, Hogy ha az emberſég à Chriſtusban, Auagy az Iſtenſég mondataſſéc Iehouanac?

DAVID FERENTZ. Valami à teſtnec felőtte, auagy à teſt kőuül vagyon à Chriſtuſban, à mit az Attya à Chriſtuſnac adot, az, az ő Iſtenſége. Adta kedig önekie az ő dücczőſégét, Iohan. 12. 17, Az ő Iſtenſégénec tellyes voltát: A Nęuet, melly minden Nęwnec felőtte vagyon: A meg ſentelő Lelket, Ez az ő Iſtenſége. Az emberſégért, melly Dauid maguábol vagyon, ember: A meg ſentelő Lélekért, Iſten, és Iſtennec Fia, Rom. 1.

MELIVS PETER. A te feleletetből kęt hamis dolog kőuetkőzic. Első, Hogy hamis legyen az irás, melly aſt bizonyittya, Hogy egyenlő Iſten legyen à Chriſtus az ő Attyahoz, Hogy Iſtennec ſaiát Fia legyen, Hogy Iſtennec abrazattyaban legyen. Hogy ha az meg ſentelő, Lélektől vagyon az ő Iſtenſége, Kőuetkőzic, Hogy à ſent Lélec mind Iſtenſegénec, mind emberſegénec à Chriſtuſnac Atya legyen, Mellyet az irás mindenűt meg vęt. Miképpen azért à Chriſtus nem ſent Lélec fia: Azzonképpen az ő Iſtenſége nem ő tőle vagyon. Masodic hamis, à melly feleletedből kőuetkőzic, imez: Az iráſnac igaſſaga meg nem maradhad, Melly mikor à Chriſtuſrol ſol, az ő emberſegét az Iſtenſégtől meg valaſtya. Eſaiaſnac 7. 8. 11, réſzében, à kit aſſonnyiállat maguánac, Dauid gyökerenec neuez, Azont viſſontac

Fontac Iehouánac neuezi. Azonképpen Pál Apaſtol, Teſt ſerént kit Dauid maguabol valonac neuez: Azont őrőcké valo áldando Iſtennec hiya: Rom. 9.

DAVID FERENTZ. Peter wram aſt monda, Hogy kęt hamis kőuetkőzic az én feletemből: Elſő, Hogy meg tagattatic à Chriſtuſnac egyenlőſége az ő Attyáual: Sőt inkáb ez bizonyittya az ő egyenlőſéget. Mert ha azon Iſten volna, Egyenlő ahoz nem lehetne. Es ſoholt az irás nem mondia egyenlő Iſtennec: Hanem, Iſtenhőz egyenlő. Es ez à Chriſtus egyenlőſége az ő mennyei ſent Attyahoz, Hogy az ő Iſtenſégét nekie adta, Iobiára fel vltőtte, Es minden hatalmot adot ő nekie, Mennyben és főlden, Minden bőlczeſégénec és iouoltanac drága kenczeit ő ben ne hellyheſtőtte. Es ez azoka, miért az ő tulaydon és ſaiát Fia, Rom. 8, Egyettlen egy ſűlette: Mert az ő Lelke által ſűlte, Egyſer, kedig, Nem kętſer, A mint tű vallyatoc: Előſer, Az ő Attyánac allattyából őrőktől fogua: Maſodſor, A ſűznec, az ő méhéből. NB.

Hogy aſt mondád, Hogy ebből az kőuetkőzic, Hogy à Chriſtus, Nem az Attya Iſten fia, Hanem à ſent Lélecké lőnne, Aſt felelem, Hogy nem kőuetkőzic: Mert à Lélec, az Attya Iſteñec Lelke; Es à ſűletéſnec az ő modía és formaía magyaráſtatic meg ebben, Mikor aſt mondiuc: Fogantatéc ſent Lélektől: Nem az, ki legyen az ő Atya. Mert ő nęki tőb és más Atya ninczen, az Atya Iſtennęl. Ecképpẽ magyarázza eſt meg az Angyal à ſűz Marianac, Mikor aſt kęrdi,

Miképpen leheſſen: A ſent Lélec te read ſál, Es à felſéges Iſtennec az ő ereie környékőz tegedet, Es à mi tőled ſületic, A felſéges Iſten Fianac neueſtetic. Ez à ſent Lélec à felſéges Iſtennec az ő ereie. Ezokaért, Nem à ſent Lélec fia, Hanem az Attya Iſtenné.

Maſodſor: Hogy aſt mondád, Hogy az à hamis kőuetkőzic belőle, Hogy az iráſnac igaſsága meg nem maradhat, mellyben à Chriſtus emberſége meg valaſtatic, az ő Iſtenſégétől. Sőt inkáb eſt valaſtya meg, az iráſnac follyáſſa ſerént, az emberſéget az Iſtenſégtől: Mert az emberſég Dauidnac maguabol vagyon: Az Iſtenſég kedig à meg ſentelő Lélektől: Es ecképpen nem kettő, Hanẽ egy à Chriſtus. Ezent bizonyittya Eſaiasbol vőtt mondáſſoc: Imè à ſűz fogad méhében, és gyermeket ſűl. Es hiyad az ő neuét Emanuelnec. Az mondatic Emanuelnec, à kit ſűz méhében fogadot, és ki ſűletett: Nem az, à ki az előt volt volna. Azonképpen Eſaiaſnac 9, és 11, réſében. Az Iehouanac Lelke meg nyugſic ő rayta. Meg magyarázza ſent Ianos Euangeliománac elſő réſében, kin nyugut meg az Iſtennec Lelke. Ez Peter wram ellen vetéſre valo feleletem. De meg emlekőzzel, Peter wram, arrol, Hogy tegnap aſt fogadad, Hogy meg bizonyitod, Hogy à Chriſtus azon látathattlan és halhatattlan Iſten legyen, ki az Atya: Kérlec immár bizonyicz meg, Hogy tudomanyodnac igaſſaga nyiluán kiteſséc.

AZ VITEZLŐ BOCZKAI GYŐRGY.

Ő Felſége akarattya Peter wram, hogy meg bizo-

bizonyiczad, Hogy à Chriſtus à ſent irásban lathattlan, és halhatattlan Iſtennec mondattaſséc.

CEGLEDI GYÖRGY. Felſéges terméſet ſerént valo Feiedelmünc: Könyörgünc Felſégednec, mind ſeienként, Hogy Felſ. arrol meg emleközzéc, miért gyültünc: Könyörgünc Felſ. Hogy moſtan à diſputacio elö mennyen, és az igaſság ki mutaſséc. Azután, Ha Peter wramnac, és Ferentz wramnac mi dolga leſſen egymáſſal, Szabadõ diſputálhatnac. Ha kedig Peter wram diſputál, Erröl vgyan mü proteſtallunc, Ha miben meg fogyatkozic, Hogy mu à mü vallaſſunkat meſſeie nem köttelezüc.

DAVID FERENTZ. Kérlec, ſeretö Peter wram, Vgyan betü ſerént mutaſd meg, Hol neuezi az irás à Chriſtuſt lathatattlan, és halhatattlan Iſtennec? Ha meg bizonyitod: Az Iſtennec igaſsága, és Neuénec tiſteſsége maradion meg: En kéſz vagyoc engednem. Ha kedig meg nem bizonyithatod: Ne verſenggy, Hanem engedgy te is az igaſságnac.

MELIVS PETER. Ha aſt akarod, Hogy az Iſtennec tiſteſſége elö mennyen, Had az iteletet az Iſtennec gyüleközetire, Kéſz vagyoc be tü ſerént meg bizonyitanom. Czac eſt kéuanom, Hogy à minemü bizonſágot elö hozoc, Hogy az én attyámfiai tegyenec arrol itéletet.

Ecképpen bizonyitom azért, Leg elöſſer, Hogy à Chriſtus legyen amaz láthattlan és halhatattlan Iſten, Pál Apaſtol, 1. Tim. 6: ecképpen ſól: Eſt paranczolom tenęked az Iſten elöt, Ki mindeneket vduözit, Es à Chriſtus elöt, ki Pontius

Pilatuſnac alatta io valláſt tőtt bizonſágtétellel, Hogy macula nęlkűl, meg fedhetettlen, à paranczolatot meg őrizzed, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac el iőueteleiglen, Mellyet az ő ẃdeiében meg mutad amaz egyedűl bodog és hatalmas Királyoknac Királlya, és wraknac wra, Kinęl egyedűl az halhatattlanſág vagyon, Es olly vilagoſſágban lackic, à houa ſenki nem férhet, Kit ſemmi ember nem láttot, és nem láthat: Kinec dűczőſség, és birodalom mind őrőcké. Ez igékben mind à három meg találtatic: Hogy ŏmagatol valo Iſten legyen, Hogy halhatattlan és láthatattllan legyen. Hogy pedig Pál Apaſtol ez igékben à Chriſtuſrol, és nem az Attyarol ſzóllyon, kęt képpen bizonyitom: Előſer, Mert aſt mondia, Hogy az ő iőuetelit meg mutattya, Az itélettre à Chriſtus iő el, Nem az Attya, Miképpen hitűnknec agában is vallyuc: Es onnét iőuendő itélni eleueleket és hóltakat. Maſodſor: Mert Apoc. 17. 19, ezen Chriſtus Királyoknac Királlyánac, és Wraknac Wránac neueſtetic, Hogy kedig aſt mondia: Kit ſoha ſenki nem latot, ęrti az ő Iſtenſegéről. Mert miképpen az Attyánac az ő Iſtenſége láthatattlan, Azonképpen à Fiunac Iſtenſége is: Es miképpen az Attya láthatoua tette ŏnenmagát à Fiuban, Azonképpen à Fiu is láthato à teſtben.

DAVID FERENTZ. Peter wram, Pál Apaſtolnac bizonſágából bizonyitani akaria, Hogy à Chriſtus legyen amaz egyedűl ŏmagatol valo láthatattlan és halhatattlan Iſten. En kedig

kedig aſt mondom, Hogy ez igéc à Chriſtuſrol nem magyarazhatatnac. Mert Chriſtus Wrunc ſent Ianoſnac hetedic réſsében, aſt mondia, Hogy ő, az ő Attyától vagyon, Nem ömagatol.

Maſodſor: Az igékncc follyáſſa is ezent mutattya meg. Mert meg valaſtuán ſól az Atya Iſtenről, Es az Chriſtuſrol: Az Iſten elött, Ki mindeneket vduezit, Es az Ieſus Chriſtus elöt paranczolom tenęked, Melly Pontius Pilatuſnac alatta tanubizonſágot tött. A Chriſtus az, à ki tanubizonſágot tött Pontius Pilatuſnac alatta, Miképpen hitünknec agában vallyuc, Nem az Attya. Ezen Attya Iſten, ki mindeneket vduözit, és à paranczolatot adta, Azon ömagatol valo bodog és halhatattlan Iſten, Ki az Ieſus Chriſtuſt à meg rögzet vdöre el küldte, Hogy ez vilagot meg ítéllye, Ezen mutattya meg münękünc à Chriſtuſnac az ő el iöuetelit, Es az által iteli meg ez vilagot, Acto. 14. 17. Rom. 2.

Harmadſor, Hogy Pál Apaſtol az Attyárol ſóllyon, Meg bizonyitatic ezen Pál Apaſtol leuelénec elſő réſséből, Mikor aſt mondia, Hogy azért talált irgalmaſsagot, Hogy ő rayta akarta az Ieſus Chriſtus leg elöſser minden békeſséggel valo türéſſet meg mutatni, azzoknac tanyitáſſokra, kic hiendöc ő benne az öröc élettre. Eſt kedig meg eſmeruén az iót, Hogy az Attya Iſtentől legyen, Vtánna veti: Ez világnac kedig Királlyánac, halhatatlannac, és láthatattlannac egyedől valo Iſtennec, tiſteſség, és dücziöſég, mind öröcken öröcké.

Negyedſer, Betü ſerént bizonyitom, Hogy az Attyárol ſól. Mert aſt mondia, Hogy az ömaga-

ömagatol valo bodog halhatattlan Iſten mutattya meg à Ieſus Chriſtuſt. Eſt Chriſtus Wrunc ſent Mathénal 25, és ſent Márknac 13: Mert annac az ő el iővetelénec az ő ſ deiét ſenki nem tudia, Hanem czac az ő Attya egyedűl. Ez okaért czac az Attya egyedűl valo Iſten, Ki à Chriſtuſt el küldi, Es mínękúnc az ő el iővetelit meg mutattya. Mert Chriſtus Wrunc, ſent Ianoſnac ötödic réſzében aſt mondia: Hogy az Attya, minden itéletet adot az ő Fianac.

5 Ötödſzer: Azigéc, egyedűl, Halhatattlan, és láthatattlan, ſemmiképpen máſra nem magyaraſztathatnac, Hanem czac az Attyára. Mert ſent Ianos Euangeliomanac elſő réſzében aſt mondia: Az Iſtent ſoha ſenki nem látta, (mint itt Pál Apaſtol ſól, Kit ſenki nem láttot, ſem lathat) De à Chriſtus dűczeſégét láttuc.

Azonképpen Chriſtus Wrunc önnenmaga, ſent Ianos Euangeliomának ötödic réſzében: Az Attyám, ki engemet el boczatot, ő tőtt tanubizonſágot én felőlem: Az ő ſózatatyát nem hallottatoc, Semkedig az ő ſiniſt nem láttátoc. O Attyát mondia láthattlannac lönni. Ez az oka miért à Chriſtus à láthattlan Attyánac, láthato Képénec mondatic lönni.

Hogy kedig czac az Attya legyen halhatattlan, Meg bizonyitatic. Mert ha à Chriſtus halhatattlan volt volna, Semmiképpen mi érőttünc meg nem holt volna, Es à mi bününkért véréne ki onttaſſával meg nem fizethetet volna.

En nyiluán meg bizonyitottam, Hogy Pál Apaſtol az Attyárol, nem à Chriſtuſrol ſól. De

Peter

Peter wram ſoha meg nem bizonyithattya, Hogy Pál Apaſtol itt è hellyen à Chriſtuſrol ſolna.

MELIVS PETER. Feleletednec ſommaia ez, Hogy az à bizonſág, Mellyet én à Chriſtuſrol magyaráſtam, Nem illic à Chriſtuſra, Hanem az Attyára. Mert Pál Apaſtol azon leuęlnec elſő réſzében az Atyarol magyarázza. Aſt mondom, Hogy hamis az: Mert ott is à Chriſtuſrol ſol Pál Apaſtol. Erről kezdi el, Mikor aſt mondia: Bizonyos beſzéd ez, és mélto be vételre, Hogy az Ieſus Chriſtus &c, Azont neuezi ez világoknac Királlyánac, és lathatatlannac, és halhatattlannac, Nem az Atyát. Azonképpen à Romabelieknec irt Leuelénec 9, réſzében, à Chriſtuſt neuezi őrőcké áldando Iſtennec. Pál Apaſtalbol meg bizonyitám moſt.

Immár Iudás Apaſtol leueléből bizonyitom meg. Kezdetiben mayd leuelénec ecképen ſól: Neműnęmű emberec alattomban be iőttenec, iſtentelenec, kic ez előt régénten à kárhozattra iratattanac, Kic à mű Iſtenűnknec kegyelmeſségét buiaſágra fordittyác: Es az Iſtent, ki ömagatol valo Deſpot, Es à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſt meg tagadiác. Ezen leuelénec ſínte à végén: Az egyedűl valo bőlcz Iſtennec, dűczőſég és tiſteſég, birodalom, moſt, és mind őrőcké: amen. Peter Apaſtol, 2. Pet. 2, réſzében: Voltanac az Iſtennec népében hamis Prophetac: Tű közetetők is leſznec hamis tanyitóc, Kic álattomban ártalmas Heretnekſéget hoznac be, Es az Wrat, auagy Deſpotot, ki őket meg váltotta, meg tagadiác.

Iudae 1. Subintroic

Holott aſt mondád, Hogy az halhatattlanſág

czac az Atyára illic, En aſt tagadom: Mert Heb. 7, réſében, à Chriſtus halhatatlannac neueſtetic, Melchiſedeknec rendi ſerént. Más Pap tamad fel, Melly nem à tőruényből leſen, kinec paranczolati teſtiec volnanac: Hanem à meg feytethettlen életnéc ereiéből. Ha ezeket az halando Chriſtus felől kellene ęrtenűnc, Az egéſ ſent irás hamis lőnne. Mert maſut az irás aſt mondia: Teſt ſerént holt meg, El kedig az Iſtennec hatalmabol. Az irás azért neha halandonac, Neha halhatatlannac mondia. Ecképpen kel ezokaért ősſue egyeneſſiteni az iráſt. Meg holt, auagy halando, emberſége ſerént: Halhatatlan kedig Iſtęſége ſerént, Iſtenſégénec őrőcké valo ereieuel halhatatlan. Ecképpen ſol ſent Peter Apaſtol: Meg őletetőtt teſtben: Meg eleuenyitőttet lélekben. Az Iſtenſég az őrőcké valo lélec, Mellyben elment, és predicállot à temletzben, az az pokolban à Lelkeknec: A teſte à koporſoba volt, Teremtett lelke à paradiczomba, őrőcké valo lélekben, az az, Iſtenſégében à temletzben. A Chriſtus őrőcké valo lélec volt, melly nem az emberſég. Ez à mű vduőſégűnknec fondamentoma. Ecképpen valaſttya meg az irás, Matt. 26, En Atyám: Mullyéc el én tőllem à pohár, Ha lehetſéges. Az vtán: A Lélec vgyan kéſ: De à teſt gyarlo. Az Lelken, ęrti az Iſtenſéget: Mert à teremtet Lélekről aſt mondia: Szomoru az én lelkem mind halaliglan. Kęt Lélekről ſól: Egyic félelmes: A máſic kéſ. Ez teremtet lélec, kinęl à Chriſtuſnac más lelke is volt, amaz őrőcké valo

lélec,

lélec, auagy halhatattlan Iſtenſég.

Ezokaért végezettre imez erőſséggel tamaſtom feleletemet: Valaki az Iſraelnec Iſtene, Es kiben à tellyes Iſtenſég lakozic, Halhatattlan az. A Chriſtusban à tellyes Iſtenſég lakozic: Ezokaért, Miképpen az Attya halhatattlan, Azonképpen à Chriſtus is. Hogy kedig aſt kéuánod, Hogy meg bizonyiczam, Hogy láthattlannac mondataſſéc lőnni. Ecképpen bizonyitom. Az Atya Iſtennec az ő Iſtenſége láthattlan. A Chriſtusban az Atya Iſtennec tellyes Iſtenſége vagyon: Azokaért à Chriſtus láthattlan.

DAVID FERENTZ. Feleletednec kűlen kűlen réſzei lőnec: De rend ſzerént ſzólloc.

Leg előſzer, Hogy, 1. Timoth. 1, vőt bizonſágot à Fiurol magyarazád, Eſt mondom, Hogy ſemmiképpen meg nem álhat. Mert Pál Apaſtol meg valaſztuán ſzól mind à Chriſtuſrol, Mind kedig az Attyárol. Az egyedől valo Iſten, hogy az Attya legyen, Chriſtus ömaga meg bizonyittya, Iohan. 17. Az vtánna valo igéc is meg mutattyác. Mert à dűczőſég, és à hatalom az Attyánac tulaydonyitatnac, Matth. 6. Luc. 6. Arra kedig egy igét ſem felelél. Pál Apaſtol à Dauid maguabol ſzűletet Chriſtuſt neuezi őrőcké áldando Iſtennec: Soholt nem mondia, Hogy à Chriſtus amaz halhatattlan, és látathattlan Iſten legyen.

MELIVS PETER. Mindeneknec

 felőtte

felőtte áldando Iſten, A ki mindeneknec felőtte valo Iſten, láthatattlan, és halhatattlan, Eſa. 40. Pſalm. 92.

DAVID FERENTZ. Tudod, Peter, Hogy Iſtennec paranczolattya ez, Hogy hozza ſe tegyűnc, El ſe vegyűnc az ő igeiében. Pál Apaſtol ezigéket, Láthatattlan, és halhatattlan à Chriſtuſrol nem mondia. Aldando Iſten à Chriſtus mindeneknec felőtte, Felmagaſtalando 2c.

Maſodſor, Hogy Iudas Apaſtol leueléből bizonyitod, Hogy à Chriſtus ömagatol valo Iſtennec, halhatattlannac, és láthatlannac neueſteſéc, Semmiképpen meg nem álhat. Mert mindenic bizonſágot, azon leuęlből meg valaſttya à Chriſtuſt az Attyatol. Mert az váltot meg minket az ő véréuel. Egyedűl valo Wrnac az Atyát neuezi. A ki kedig az ő véréuel meg váltot, Chriſtus az. A Iudas Apaſtolnac mondáſſa ezokaért tű ellenetec vagyon, és à tű téuelgéſteket mutattya meg: Mert tű tagadiatoc az egyedűl és ömagatol valo wralkodo Iſtent, az Attyát, Es az egyért harmat találtatoc. Eſt kedig az igaz Chriſtuſt, ki az ő véréuel meg váltot, meg tagadiatoc, Es ezen kőuűl máſt találtatoc, ki vérét ſem ontotta, ſem ſenuedet érőttűnc.

CEGLEDI GYÖRGY. A te magyazatod nem igaz: Mert à kit egyedűl valo Wrnac neuez, Azonrol mondia, hogy Deſpot, à mű Wrunc Ieſus Chriſtus.

AZ N. BEKES GASPAR. Miért hogy aſt mondád, Hogy Ferentz Predicator magyarazattya nem igaz, Magyarázd meg tőnnenmagad,

magad, Es lássuc meg, Mint mutatod meg az ő magyarazattyának hamisságát.

CEGLEDI GYÖRGY Ecképpen fol Iudas Apastol az ő leuelében. Mert alattomban iőttenec be nemünemű istentelen férfiac, Kic még az elől kárhozattra irattattanac, Mellyec à mű Istenünknec kegyelmét buiaságra fordittac, Es az Istent, ki egyedül Deszpot, Es à mű Wrunc Iesus Christust neuezi egyedül valo Istennec.

AZ N. BEKES GASPAR. Ha à mű Wrunc Iesus Christust neuezi egyedül valo Istennec és Wrnac: Minec valo hát az, Es? Mert mikor azt mondia: Es à mű Wrunc Iesus Christust meg tagadiác. Ha azont ertene: Semmiképpen az ige, Es, nem illenéc oda, oda sem kellet volna hellyheztetni.

HELLOPEVS BALINT. Sokot fo-lásnac mondia az Göreg nyelwnec, Holot czac egy articulus hellyheztetic, Hogy külen külen igéket, egy értelemre valokat össue czatol az Ige, Es. Ha kedig valaki abban kételködnéc, Hiyanac effelét, ki à Görőc nyelwnec tulaydonságahoz ert, és az is meg vallya, hogy ez vgy legyen: Ahon à Sullyoc, auagy az Sásuári Gergely, Mindenic tud à Göreg Nyelwhöz: Bathor öc tegyenec itéletet felőle.

DAVID FERENTZ. Bathor hiyác el Sásuarit: Hadiuc rea, Es had tegyen ő ítéletet à magyarazot felőle.

HELLOPEVS BALINT. Ihol, Gergely wram, à Göreg teztamentom. A te lelki esmeretet ferént tégy itéletet.

SASVARI GERGELY, Azkęt fęl előt, és à Felſéges Király előt áluán, ecképpen ſólla. En ſenkiért azé n lelkemet veſzteni nem akarom. Eſt à Gőreg Teſtamentomot Beza nyomtattatta, minec vtánna az vetęlkődés à Haromſágrol tamadot: Itt vgy vagyon, mint ha azon egyről mondattatnéc mind à kettő: De az virgula, és az meg valaſzto igétske meg mutattya, Hogy az egyedől valo Iſtent neuezi az Attyát: A Ieſus Chriſtuſt kedig, annac az ő Fiát.

DAVID FERENTZ. Ha kedig à Fiurol kel magyaráznunc, Hogy ő egyedől valo Iſten legyen, Miképpen marathat meg Chriſtus Wrunknac az ő bizonſágtétele, Iohan. 17: Hogy az ő mennyei ſzent Attya legyen egyedől ömagatol valo Iſten: ő kedig à Meſſias legyen, kit az Atya el boczatot.

Vgyan azon Iudas Apaſtol leueléből bizonyitani akarád, Hogy à Chriſtus ömagatol és egyedől valo Iſtennec neueztetéſéc: De ſemmit nem bizonyitaſz: Mert vgyan azon Gőrög teſtamentomban ott vagyon, A mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac általa: Mellyből nyiluán vagyon, Hogy az egyedől valo Iſtenen az Attyát kellyen ęrtenűnc, Kinec halákat adunc, Es kit diczéritnc, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac általa: Es mindenűt az Iſtennec igéie meg valaſztya az Attya Iſtent, à Ieſus Chriſtuſtol. Es aſt mondia önenmaga, Hogy ő az Attyától vagyon, Nem ömagatol. Ez à nyiluán valo igaſság. Ennękem az hankodáshoz ſemmi keduem ninczen.

Hogy

Hogy à Chriſtus halhatattlannac neueſteſséc, A Sidoknac irt leuelénec 7, réſzéből akarád bizonyitani: De ott az ninczen meg irua. Mert ott az ô teſtamentombeli papoc haſonlitatnac à Chriſtuſſal egybe, Es azzoknac vdő ſzerént valo paranczolatoc, és életec mutatattic meg. Az Chriſtuſnac kedig őrőcké valo papſága, Es az halalbol valo ki menetele, és meg ſzabadulaſa. Mert à Halált meg győzuén, őrőké él, Es immár à Halál nem wralkodic ő rayta: Et miképpen ſzent Dauidnac 16, énekében, ő felőle meg iőuendőltőttet, Az én Lelkemet nem hagyod à koporſoban, Sem engeded, hogy à te Szented láſſa à meg roſſadáſt. Halhatattlannac à Chriſtuſt nem mondia. Mert ha halhattattlan volt vólna, Meg nem halhatot volna. Meg hólt kedig à mű bűneinkért. Hogy kedig Peter Apaſtol aſt mondia, Hogy teſtben meg hólt, és lélekben meg eleuenyitőttet, Nem aſt mondia, Hogy halhatattlan volt: Hanem, Hogy lélekben meg eleuenyitőttet. Mert az Atya Iſten, az ő Lelkénec általa őtet fel tamaſztotta: Láſd meg, Rom. 6. Minden kereſztyén ítéllye meg, Ha ebből kőuetkőzic, Hogy à Chriſtus halhatattlan legyen. Ezent magyarázza meg, 2. Corinth. 13. Hogy kedig meg holt. A teſtnec gyarloſágából lőtt: Hogy kedig él, Az Iſtennec hatalmabol él. Ezokaért, Mind eddig is meg nem bizonyithattad, Hogy à Chriſtus ómagatol valo halhatattlan Iſtennec neueſteſséc. Ha kedig meg bizonyitod: Kéſz vagyoc engedniem.

MELIVS

MELIVS PETER. Itéllye meg az Iſten, Es à kereſttyéni Gyűlekőzet, Ha bizonyitottam, Auagy nem bizonyitottam: Eſt kęrdem tőled, à mint à tű Propoſiciotokban meg vagyon iruán, Ha azért ő Iſten, Hogy az Atyánac tellyes Iſtenſége lakozic ő benne, Az az, Atya Iſtennec az ő Iſtenſége, à melly à Chriſtusban vagyon, halhatattlané, és láthatatlanné, Auagy nem?

DAVID FERENTZ. Mínec vtánna vőtte az Attyatol az Iſtenſéget, Az, az Iſtenſég, à mellyet vőtt, halhatattlan, De tenęked eſt kellene meg bizonyitanod: Hogy mínec előtte az Atya az ő Iſtenſégét őnekie adta, Hogy halhatattlan volt volna, Es azért, az Iſtenſégért halhatattlannac mondataſſéc: Mert noha az Iſtenſég, melly à Chriſtuſnac adatattot halhatattlan, Mind azon által, à Chriſtus őnenmaga meg holt mű érőttűnc, Es az ő halaláual váltot meg műnket.

MELIVS PETER. Eſt kęrdę, Ferentz wram tőled, Hogy ha az Iſtenſégnec tellyes volta, Melly à Chriſtusban teſt ſerént lakozic, Halhatattlan, és láthatattlan legyené, auagy nem?

DAVID FERENTZ. Nyiluán ſol Pál Apaſtol, Col. 2. Tetűt az Attyánac, Hogy à tellyes Iſtenſég lakozéc ő benne. Ezokaért, Nem az à kęrdés, Ha az Attyánac Iſtenſége lakozické à Chriſtusban? Hanem ez: Az, az Iſtenſég, melly à Chriſtusban vagyon, Amaz őręktől foguán valo fiué? Auagy az Attyánac Iſtenſége? Mert ez à kűlembſég kőſtűnc. Tű à Chriſtus Iſtenſégét vallyátoc lőnni, amaz őröktől fogua valo Fiat. Mű kedig, Atya Iſtennec az ő hatalmat, és ereiét.

MELi-

MELIVS PETER. Egyesec vagyunc abban, Hogy egy Istenség legyen, Nem harom: Es egyẽlő legyen, Nem egyetlen, A tellyes volton, ęrtem aſt az Istenséget, melly à Christusban vagyon. Még aſt kęrdem, Ha azon Istenséget adtaé à Christusnac?

DAVID FERENTZ. Azont: De felelly meg erre, Ha az Istenségnec tellyes volta, à Christus Istensége? Auagy az őrőcké valo Fiu, Ki à Christusban vagyon?

MELIVS PETER. Hogy à Christus halhatatlan egyedűl valo Isten legyen, Bizonyitom. Az Izrael Istenénec Istensége láthatatlan, halhatatattlan, és mindenhato: Valaminęmű az Izrael Istenénec az ő Istensége, Ollyan à Christusſé is: De az Izrael Istenénec az ő Istensége tellyesképpen, melly à Christusban lakozic, lathatattlan, halhatattlan: Ezokaért, A Christus Istensége láthatatlan, és halhatattlan.

BASILIVS ISTVAN. Noha à Christus Istensége láthatatlan, és halhatattlan, Nem kűuetkőzic azért, Hogy à Christus őnenmaga halhatattlan, és láthatattlan legyẽ. Mert à Christus az ő Attyánac ereie által czelekedet, és tamaſtatott fel, Es az Attyánac dűczősége vagyon ő benne.

Touábba, Nem iol okoskodol az Istenségnec igeiéuel, az egy Istennec neuére. Mert kűlemb ez, Hogy az Atyánac, és à Fiunac egy Istensége vagyon: Es kűlemb, Mikor aſt mondiuc, Hogy az Attya, és à Fiu egy Isten. Az első mondás igaz: Mert à Christusnac, az Attyátol vőtt Istensége vagyon: Es miképpen hogy az Atyánac

Iſtenſége láthatattlan ömagába, Vgy à Chriſtuſſé is láthatattlan: De az czelekedetökből látzíc meg mindeniknec Iſtenſége. A maſic mondás kedig hamis. Mert ha az Attya is láthatattlan, A Fiu is láthatattlan: Tehát vgy kęt láthatattlan Iſten lönne, Es à Chriſtus nem volna láthato tükere, és abrazattya az Attyánac. Ecképpen, Kęt halhatattlan Iſten is lönne, Es à Chriſtus nem holt volna meg éröttünc, Ha azon Iſten volna, ki az Attya.

DAVID FERENTZ. En minden homály nęlkül akoroc ſolnom. Noha az Atya Iſtennec Iſtenſége, Melly à Chriſtusban vagyon, láthatattlan, és halhatattlan, Mind azon által nem követközic ebből, Hogy à Chriſtus azon egyedül valo láthatattlan és halhatattlan Iſtennec mondataſſéc. Azért è kettö, Az Emberſég és az Iſtenſég meg valaſtatic à Chriſtusban, Miképpen tönnenmagad is tanyitaſ, Acképpen mü is meg valaſtyuc az emberſéget à meg ſentelö Lélektöl.

Miképpen azért emberſege ért vgyan ember, Iſtenſége ért Iſten, Azonképpen nem követközic, Hogy ez az ember Ieſus Chriſtus, A ki fogantatot ſent Lélektöl, Es ſületet ſüz Máriatol, halhatatlan és láthatattlan legyen. Mert azö benne, Atyánac Iſtenſége, à czodatételeknec általa ki mutátot, Es az Attyánac dücziſegénec általa tamaſtatot fel halotaibol.

Ezokaért, ſemmiképpen az irásban nem mondatattic láthatattlannac, és halhatattlannac à Chriſtus, Holott az irás minękünc láthato Fiut, es ki

és ki ſenuedet, Es à mű bűneinkért meg holt, előnkbe támaſt.

MELIVS PÉTER. Leg Előſer Iſtuã wramnac felelec meg, Hogy aſt monda, Hogy à czodatételekben látattott az Attyánac az ő Iſtenſége à Chriſtusban. Semmit nem felele: Mert noha à czodatételec láthatoc, De kűlemb az Iſtenſég, és annac az ő ereie, Melly által à czodatételec lőttenec: Es nem czac az Atya ereiénec általa, Melly à Chriſtusban volt, lőttenec à czoda tételec, Hanem, Vgyan à Chriſtus ſaiát Iſtenſégénec ereiénec általa.

Tenęked kedig, Ferentz wram, eſt felelem, Hogy mű is aſt vallyuc, Hogy emberſége ſerént halando, De Iſtenſége ſerént halhatattlan.

Hogy kedig aſt mondod, Hogy ebből nem kővetkőzic, hogy halhatattlan és láthatattlan Iſten legyen à Chriſtus: Sőt inkáb kővetkőzic. Mert à Chriſtus Iſtenſége halhatattlan és láthatattlan. Iol kővetkőzic belőle, hogy láthatattlan és halhatat- Iſten legyen: Mert az Atya Iſtennec Iſtenſége láthatlan és halhatatlan Iſten.

DAVID FERENTZ. Az Attyarol iol kővetkőzic, Mert czac az Iſtenſéget valyuc az Attyában, Es aſt ſenkitől az Atya nem vőtte: De à Chriſtusban az emberſég vagyon, Es az Atya adta őnekie az ő Iſtenſégét: Azért nem mondathatic egyedől ömagatol valo láthatattlan, és halhatattlan Iſtennec. 78.

MELIVS PETER. Még is aſt

 kęrdem,

kęrdem, Iſtuan wram tőled, Hogy ha azonnẽ à Chriſtus Iſtenſége, ki az Attyaé?

BASILIVS ISTVAN. Azon Iſtenſége vagyon: De azért nem azon Iſten à Chriſtus, ki az Attya, Hanem annac Fia és abrazattya.

MELIVS PETER. Ha azon, Tehát halhatattlan és láthatattlan: Auagy, Ha nem azon, Tehát kęt Iſtenſégtec vagyon, Es kęt egyenettlen Iſtentec. Im hallyác à kereſztyénec minnyáian, Hogy meg bizonyitottam, A mire felel-tem vala.

A FELSEGES KIRALY &c. Mutaſd meg, Peter wram, Hogy Ferentz predicator kęt Iſtent vall. Mert mű ſoha az ő faiából nem hallottuc: Sőt inkáb az egy Atya Iſtent magaſztallya, Es meg mutattya, Miképpen mondataſséc à Chsiſtus Iſtennec, Hogy à tű vélekedéſtec ſerént, ſem kęt, ſem harom Iſten ninczen, Ezokaért, Bizonyicz meg, Hol, és mikor tanyitott kęt Iſtenre.

MELIVS PETER. Kęt Iſtent tanyit. Mert az ő propoſicioiban meg vagyon iruán, Hogy legyen az Atya Iſten, kitől mindenec vadnac. Az vtán à Chriſtuſt is Iſtennec vallya lőnni, Ki nem amaz legyen, Honnég mindenec vadnac: Hanem, Kinec az Attya az ő Iſtenſégét adta. Ezokaért kőuetkőzic az őnen valláſſabol, Hogy kęt Iſtent vall.

DAVID FERENTZ. Tű ſemmiképpen el nem kőrűlhetitec, Hogy nem czac kęt Iſtentec legyen, Hanem harom: Mert ezeknec mindenic

mindenic kűlen fŏméllyben, és ŏ magatol valo Iſten. Mŭ reánc kedig méltattlan kenitec, Hogy mŭ kęt Iſtent vallanánc, Noha az Attya Iſten ŏmagatol valo Iſten: A Chriſtus kedig az Attyatol vŏt mindeneket. Vgyan nem kŏuetkŏzic, Hogy kęt Iſten legyen. Mert Chriſtus Wrunc ŏmaga bizonyittya, Es eſt ez ellen vetéſt à Sidoknac meg feyti: Noha ŏ Iſten, és Iſtennec Fia, Azért meg nem feytetic az irás, Es ebből nem kŏuetkŏzic, Hogy tŏb legyen Iſtennęl, Iohan. 10. egy
Felele Ieſus és monda: Nemde iruán vagyoné à tŭ tŏruéntŏkben? En aſt mondám, Iſtenec vattoc. Ha azozkat Iſteneknec mondia, kiknec az Iſtennec beſéde mondatott, Es meg nem feytetic az irás: Műuel inkáb az, A kit az Attya meg ſentelt: és ez világra el boczátott: Aſt mŏdiátoc, Hogy karomláſt mondoc, Miért hogy aſt montam, Hogy Iſtennec Fia vagyoc.

Touábba, Mikor Pál Apaſtolnac iráſſa ſerént, egy Iſtent vallunc, Honnét mindenec vadnac, A méltoſágért, és à kutfŏnec ki mutatáſſaért műuellyŭc: Nem azért, Hogy kęt Iſtent vallanánc. Mert à Chriſtusban lakozo Iſtenſég, Melly ért ŏ Iſtennec mondatattic, Nem más, ſem egyęb Iſtenſég az Attyaénal.

A Sidóknac irt leuelénec elſŏ réſéből ez meg bizonyitatic példáual. A Chriſtus az Atya Iſtennec dŭczŏſegénec fénye. A napnac az ŏ fénye, à napbol iŏ ki: Azért vgyan nem kęt napot hozbe annac az ŏ fényénec ki iŏuéſſe: Sźinte azonképpen, Hogy az ember Ieſus Chriſtuſnac az Atya Iſten adia az ŏ Iſtenſégét, Ebből kęt Iſten nem ho-

zatattic be. Azonképpẽ, A kut főből, auagy forrasbol à viz ki folly, Noha folly: Azért vgyan nem kęt viz, Hanem czącegy. Azonképpen à Chriſtus Iſtenſége is.

De kérlec, Felely meg az én kęrdéſemre, Ha azért à Chriſtus Iſten, Es Iſtennec Fia, Hogy à tellyes Iſtenſég lakozic ő benne, Es à ſent Lelket mértéc nęlkűl vőtte? Auagy azért, Hogy à maſodic ſőmély à Haromſágban ő? Mert ebbẽ vagyon à kűlembſég. Felelj meg nyiluán: Mind eddig ſemmit erre felelni nem akartál. Kérem à Kereſztyéneket, Hogy ebben tanubizonſágim legyenec.

MELIVS PETER. Az Iſtennec Fiaban, az Ieſus Chriſtusban à ſent irás imeſt tamaſztya előnbe. Leg előſer, Hogy Iſtennec Fia legyen, Iohan. 1. 5. Rom. 1. 8. Maſodſor, Hogy embernec Fia legyen, Iohan. 3. Harmadikat, Hogy az Iſtennec tellyeſſege lakic ő benne, Az őrőcké valo Lélec. Mind ezec à Chriſtusban találtatnac meg. Innét vagyon, Hogy Heb. 9, ez mondatic, Hogy őrőcké valo lęleknec általa ſeplő nęlkűl áldoſta önnenmagát Iſtennec. Azonképpen, Rom. 8. Hogy az Iſten az ő Fiát kűlte el à bűnes teſtnec haſonlatoſſágában.

DAVID FERENTZ. Ezeket én az iráſnac igaz follyáſſa ſerént nem tagadom: De felelly arra, à mibe az vetęlkődéſnec az ő ſarka forog, Hogy ha amaz őrőktől foguán valo Fiu az Iſten à Chriſtusban, auagy az Iſtennec tellyes volta, melly ennec à Chriſtuſnac adatatott, A ki fogantatot ſent lélektől, és ſűletet ſűz Mariatol.

AZ N.

AZ N. BEKES GASPAR. Wrunc ő Felsége aſſt akaria, hogy meg felelly, Ha à másodic Személlyé az Isten à Christusban: Auagy ezé à Christus Istensége, Mellyet az Attya mértéc nelkűl adot nekie?

MELIVS PETER. Az Istennec lelkéből meg felelec. Miképpen az Atya Istenbe más az Attyaság, Más az egy Istenség: Az Attyaságot magánac tartotta, De à tellyes Istenséget nęki adta: Azonképpen à Fiuság más, egyedűl czac őmagaé: De az Istenség, mind az Attyaé, mind kedig à Fiué. Miképpen az Attyában más az Attyaság, más az Istenség. A Fiunac adta Istenségét, De nem adta Attyaſagát.

Szent Pál el iővén ő maga nem értheténeie eſst é feleletet.

DAVID FERENTZ. Feleletednec ſommaia ez, Hogy más legyen Atya Istenben az Attyaság, Más az Istenség. Istenséget adta à Fiunac, Attyaſagát nem adta. Mire valo ez? Nem az kęrdésemre valo felelet ez. En nem kętelkőttem ebben, Hogy más ne legyen az Attya, Más ne legyen à Fiu: Mert Crisſtus Wrunc ő menmaga mondia, Hogy más az Atya, ki én fellőlem tanubizonságot teſen. Ha más nem volna, Vgyan azon volna, mind az Atya, mind à Fiu. Felelly erre, Hogy ha à Christus Istensége az őröcké valo Fiué? Auagy, Az Attyánac az ő Istensége, melly ez Christusban vagyon, A ki fogantatot ſent Lélektől, és ſűletet ſűz Mariatol.

MELIVS PETER. Miképpen meg valaſtatic az Atyában az atyaság az Istenségtől,

Azon-

Azōképpen à Fiuban is à Fiuſág, az Iſtenſégnec tellyes vóltából. Nem mondia à Chriſtus, Hogy az ő Attya más Iſten legyen.

CRACERVS GYÖRGY. A te Lelkednec vduesſégeért, Az Iſtennec tiſteſségeért, és à kereſztyéni Gyülekőzetnec épiletiért kérlec, io Peter wram, Hogy effele homállyos beſédeckel fülünket ne terhellyed, és ſömeünket be ne fogiad. Mert az Iſtennec előtte ſamot kel adnod. Iol meg gondollyad, Mit czelekődel, Es egyeneſſen, minden tétouazás nelkül meg felelly à kerdéſre. Mert ha czac egy az Iſtenſég, és egy az Iſtennec Fia, à Chriſtus, Ninczen más Iſtenſég, és Fiuſág, Hanem czac az, mellyet az ő lelkénec általa valo fogantatáſſaban adot minekünc, Es à ſűztől ſületett.

MELIVS PETER. A mint meg mondám, Iſtenſéget adta, Atyaſágát nem adta.

CAROLI PETER. A Chriſtus Ieſus Fiu az őrőcké valo ſületéſſeért: Az Iſtenſégnec kedig tellyes volta lakozic ő Benne, az Iſtenſégnec egy voltaért.

MELIVS PETER. Coloſſ. 1. 2. A Chriſtus Iſtennnec Fia az őrőrcké valo ſületéſſeért: Az Iſtennec tellyes volta à meg teſteſſült Chriſtusban lakozic, Más à Fiuſágért, Más az Iſtenſégért.

AZ N. BEKES GASPAR. Vgy hát nem egy leſen az Iſtennec Fia, ſem egyſer ſületett, Hanem kętſer: Nem egy az Iſtenſég, Hanem kettő: Nem egyſer adta, Hanem kętſer. Hol vagyon ez à ſent irásban? Nem felelet ez, Hanem

kereſt

Kereſt fogás. Hogy azért valoban meg ért-
heſſéc à kęrdéſt, Még is, felelheſsenec rea, Vgyan
iruán ad à kęrdéſt oda: Oc is irua felellyenec meg.

DAVID FERENTZ. Ez à kęrdés, Ha az az Iſtenſég, melly az ember Ieſus Chriſtusban vagyon, ainaz őröktől fogua valo ßületet ſiué, ki egyenlő Iſten az Attyahoz, Auagy, az Attyánac tellyes Iſtenſége, Melly à ſent Lélektől fogantatot Chriſtusban vagyon. Ez igéket iruán adác ecképpen az ellenkedő fęlnec.

MELIVS PETER, Es az ő tarſai irásban viſontac ecképpen:

Miképpen az Attyánac egy Iſtenſége és tellyeſsége, melly à Fiuban vagyon valoſsággal, Nem az Attyaſág Hanem az Attyánac Iſtenſége: Igy à Fiuban, Nem az Attyánac Iſtenſége és tellyeſsége, az őröcké valo Fiu; Hanem az à Logos, à ki ßületet az Attyánac valoſságából.

DAVID FERENTZ. Ez vdeigien mind aßt akartác meg bizonyitani, Hogy à Chriſtus azon teremtő Iſten legyen, ki az Attya: Moſt az feleletben aßt meg tzáffollyác, és aßt mondiác, Hogy nem azért Iſtennec Fia, és Iſten, Hogy az Iſtennec tellyes vólta ő benne lakozic, Hanem, Hogy ő őröktől fogua az Atyánac valoſagából ßületet, Kiről az irás ſoholt nem emlękőzic, Es mindenűt à meg feßült Chriſtuſt tamaßtya előnkbe, Es meg mutattya, Hogy azért Iſten, és Iſtennec Fia, Hogy az Atya Iſtennec tellyes Iſtenſége ő benne lakozic.

MELIVS PETER. Az én feleletemet akarád rontani: De én meg bizonyitottam,

Hogy két Istenség nem lehet, Holott az egéſz Szent irásban eſt oluaſſuc, Hogy czac egy Isten legyen. Azokaért, à mennyében egy Istenség, Egy az Isten: A mennyében à Fiu más, Nem az Istenségnec tellyes volta à Fiunac Fiuſága, Sem az Attyánac az ő Attyaſága: Hanem à Fiunac az ő Fiuſága, melly egyettlen egy ſületetnec neueſtetic.

AZ N. BEKES GASPAR. Miért hogy ez kérdéſnec igazán valo meg feytéſſe, megmutattya, Ki legyen az Istennec Fia, Es mellyic legyen az ő igaz Istenſége, Holnapig gondolkodiatoc felőle, Es minden homályoſſág nélkül felellyetec rea.

HATODIC
NAPON VALO VETELKEDES,
Az az, Mind ſent Hauánac 25, napián.

DAVID FERENTZ. Minden vigaſztaláſnac Iſtenénec, à mű mennyei ſent Attyánknac kőnyőrőgiűnc, Hogy az igaz ęrtelemnec, és itéletnec az ő lelkét adía meg műnękűnc, Hogy az ő ſent igeiébẽ ki adot igaſſagát ęrtheſſűc meg, és tanolhaſſuc, és valoba ő ſent tanyituányi leheſſűnc, Es mindenben ótet dűczőitheſſűc: Mű Attyánc 2c.

Meg emlekőſſhetnec à kereſttyénec rólla, Minęmű kęrdéſt vetettűnc tegnag az ellenkező fęl eleybe, Hogy az vduőſségnec, és à mű tudomanyunknac igaz volta ki mutataſséc: Es az Iſtennec hiuei meg ęrczéc, minęmű Chriſtuſt vallunc mű, Es minęmű Iſtenſéget tulaydoniczunc mű őnekie, Tudni illic aſt, mellyet az Atya Iſten őneki ádot. Ocis viſontac, à minęmű Chriſtuſt valnac, Es minęmű Iſtenſéget tulaydonyiczanac őnekie. Kőzenſéges végezésből à kęrdéſre valo feleletet à mai napra halaſtác, Ezokaért wyonnan à kęrdéſt elő ſámlalom, Hogy à kęrdéſre à feleletnec igaſſága, auagy hamiſſaga meg itéltethęſſéc. Ez vala à kęrdés.

Az Iſtenſég, melly az ember Ieſus Chriſtusban vagyon, Amaz őrőktől fogua valo ſűletet fiué, Kiegyenlő Iſten az Attyahoz: Auagy az Attyánac tellyes Iſtenſége, melly à ſent Lélektől fogantatot Chriſtusban vagyon:

HELLOPEVS BALINT. Miért hogy kőzénſéggel az Attyafiac én reám biſtác à kęrdéſre valo feleletet, Rőuideden meg felelec.

A FELSEGES KIRALY 2c. Miért hogy Melius Peter kőtőtte magát à felelettre, Szükſég, hogy ő felellyen. Hogy ha felelni nem túd: Vllyen le, Es az vtán rend ſerént mindenktec felellyen, ſinte annyét, à mennyét kéuán.

MELIVS PETER. Kőnyőrgec à felſéges Iſtennec, Hogy az ő ſent Fiáért adia az ő ſent Lelket, Hogy minden czalárdſág nęlkűl, és tétouazás nęlkűl az ő igaſſagát meg'eſmerheſſűc, Az ő neuénec dűczőſégére, Es à kereſttyéni gyűlekőzetnec épűletire.

Ez à Kęrdéſre valo felelet.

A ſzép illomia aſſſony. Az Iſtennec tellyeſſége, ſinte annyit teſſen, mint az Iſten, Auagy, az Iſtennec terméſeti. Azért, Ha az à tellyeſség, magában vétetic, Az irás ſerént azt mondiuc, Hogy az Attya, Fiu, és ſent Lélec. De à mennyiben az ember Chriſtusban vgy lakozic à tellyeſség, az plenitudo, hogy egyeſſűlt legyen vęle, Aſt mondiuc, Hogy az azőrőcké valo Fiu, Kit mű ſent Ianoſſal Ige Iſtennec neuezűnc, és vallunc, Hogy ez kezdetben az Iſtennęl volt. A melly terméſet kedig à ſent Lélektől fogantatot, Aſt mondiuc, Hogy az nem egyęb, Hanem emberi terméſet, teſtből és Lélekből.

AZ.N. BEKES GASPAR 2c. Ezé à nyiluán valo igaſsag? Kęrd meg à kőſséget, Ha ęrti mit mondál? Sőt inkáb tődle az iráſt kezedből, Es ha tőnnenmagad az kőnűl el tudod mondani, Egy hordo borral tartozzam.

HELLO-

VETELKEDESSE.

HELLOPEVS BALINT. Akarıuc tű kegyelmetőknec ielenteni, Hogy Ferentz wram fel tőtt: Mert ihon vadnac à Propoſicioc: De nem mérte meg oltalmazni: Sőt inkáb minękűnc ſolnunc ſem hattanac. Es mikor az Iſten igeiénec igaſságáual meg kezdet győzetetni, Mindenkoron kereſztfogáſſokat talált, Es éyel nappal az olaſz Doctorral tractált, Miképpen elő viheſſe dolgát, Es módot talált, Hogy à Diſputacio véghőz ne mennyen.

DAVID FERENTZ. Kérem à kereſztyéncket, Hogy ezeknec hamis vadoláſſoc elen halgaſſác meg igaz magam mentéſſét.

En az igaſságnac valláſſanac meg bizonyitáſſaért, és erősitéſſeért iőttem az én Attyámfiaimmal egyetemben ki Erdęlből. En minden kęrdéſtőkre felcltem, Es ſemmi kereſzt fogáſſokat nem műueltem. A Diſputacionac ez az ő módia és rendi, Hogy egyic à máſikat kęrdezze. A közenſéges igaſſág is aſzt mutattya, Hogy egyic à muſiktol meg ęrtſe az ő beſzédét, Minęmű ęrtelemmel veſzi. Diſputalunc az Iſten felől, Az Iſtenſég felől, Az Attyaſág felől: A Fiu felől, A Fiuſág felől: Hiſzem meg kel egy más beſzédét ęrtenűnc, és az igéknec ęrtelmét meg hataroznunc. Tudía az élő Iſten aſzt, ki minden ſzűueknec titkait áltat láttya, Hogy én ſoha Blandrata wrammal azon nem tanáczkoſztam, Hogy à Diſputacio véghőz ne mennyen: Sőt inkáb moſt is kéſz vagyoc diſputálnom, Es ſemmiben magamat mag nem vonſom.

En is tanubizonſagot teſzec erről, Hogy tű az

egéß diſputacioban egyebet nem mſueltetec, Hanem hogy kereßt fogáſſockal az Iſtennec igaſſagát meg homállyoſſitattatoc: Hogy ha iráſt iráſſal magyaráßtác vólna, mint az Iſtennec igaſſaga mutattya, Es az én beßédimet által nem vttettéc vólna, Az Iſtennec igaſſaga vilagosban ki nyilatkozot volna, Es az egyűgyű kereßttyénec, az igaz Iſtennec eſmeretiben épűltenec vólna.

En az iráſnac linnyaiát kőuettem: De tű az iráſt fákban butattyátoc, Es à vilagoſſagot, ſötűtſégre váltaßtattyátoc. Miképpen az egy Atya Iſtent állatban és ſőméllyben hellyheßtőttétec, Es az az egyet haromma czináltátoc: Azonképpen az egy Chriſtuſt is meg váltoßtattátoc, és eßt kettőué czináltátoc: Egyic, ki azon Iſten legyen, állattyában, ki az Atya, Sſ méllyben kedig más. Es à tű valláſtoc olly iegen ellenkőzic ömagában, Hogy ſemmiképpen még tűmagatoc is egybe nem tudiátoc gyalolni.

Euel áltattátoc el eddig à kőſſéget, Hogy báluány imadáſra akariuc vinni, és nem igaz Chriſtuſt tanyitunc: De tű vattoc azoc: Es az igaz Chriſtuſt, kit eleytől fogua az valaßtottac vallottanac, meg tagadiátoc: Es aßt, à kit az Atya Iſtem magas mennyből műnçkűnc aiánlot, meg vetettétec, Ki à mű igaſſagunc, ßentſégűnc, és váltſágunc, Az egéß tőruénnec meg tekéltetéſſe, Ez à fondamentom, mellyre az Attya Iſten à mű vdueſſégűnket épitőtte. O általa vagyunc kedueſſec,

uesſec, és kellemeteſſec: Es ebben, és ez által akaria mũnekũnc az vduoſſéget adni.

Tũ nyiluán vallani nem meritec, Hogy à CHRISTVS, ki ſũz Mariátol ſũletet, Iſtennec Fia volna, Olly Fiat vallotoc, és predicállotoc ezen kõuũl, kiről ſem à Prophetác, ſem Apaſtoloc nem predicállottac: Kiről az Atya Iſten is magas mennyből tanubizonſágot nem tõtt. Ezokaért én bizonſágot teſſec az Iſtennec Gyũlekõzeti előtt, Hogy tũ aſt à Chriſtuſt, kit az Atya Iſten mũnekũnc aiánlot, Es ki valoban à mũ valczágunc, Hogy aſt nem tiſztelitec, nem becztülitec: Hanem, ezen kõuũl az Antichriſtuſſal máſt találtatoc. De meg látty átoc, Hogy akaratotoc ellen is ez az Iſten az õ igaſſágát elő viſi, és ki nyilatkoſtattya.

MELIVS PETER. Kérem Felſégedet, mint teremſſet ſerént valo kegyelmes
ne feiedelmet, Felſéged halgaſſa meg beſédemet. Effele ſidalmas beſédeckel ſemmit nem haſználunc. Ha kereſttyenec vólnánc, Egymáſt ſeretnũnc kellene, Noha nem egy értelemben vagyunc, Azért vgyan egy teremtõ Iſtenũnc vagyon. Azén Attyámfiai eſt mondattyác meg velem: Miképpen mi diſputáltunc, Az Iſten õmaga, Az õ Angyali, és az egéſs kereſtyéni Gyũlekõzet, A Nagyſágos wrackal egyetemben ítéllye meg. Mũ erről tanubizonſágot teſzũnc, Hogy à ſent iráſbol meg bizonyitottuc. A mit mũ tõlled kérdettũnc, Semmire nem feleltél.

Bõſégeſſen meg bizonyitottam, Hogy egy legyen

Az Papázóknac val láſſoc

legyen az teremtő Atya Isten, Mellyet mű soha nem tagattuc, Sem à régi heretnekec, Tudni illic, Photinus, Arrius, Eunomius, Sabellius: Mű is vallyuc, Hogy legyen az Attya Isten: De à Fiát ki nem reckeßttyűc. Te is aßt mondád ferentz wram, Hogy mikor az Attyát az irás egy Istennec neuezi, A Fiát ki nem reckeßti: Mű is aßt vallyuc, Hogy mikor az Atya egy Istennec neueßtetic, Hogy à Fiu ki nem reckeßtetic: Mert à Fiu és Iahnac, Iehouánac, és öröcké valo Istennec neueßtetic. Es valamikor à Fiu az Attyárol emlekőzic, Es ötet egyedől valo Istennec neuezi, ömagát ki nem reckeßti. Mű ezokaért eßt vallyuc, Hogy az, az egy Isten, legyen az Atya, Fiu, és ßent Lélec. A Christusrol kedig, à ßent irás ßerént, eßt vallyuc, Hogy Istennec és embernec Fia legyen: Dauid fia teſt ßerént, Istennec fia, à meg ßentelő Lélec ßerént. A mennyében kedig Isten, egyenlő az ő Attyához: A mennyében ember, küſſeb az ő Attyánál. Eßt vallyuc azért, Hogy emberség fogantatot ßent Lélektęl, Nem az Istenség, Es nem à fogantattáſſaért à ßent Lélektől vőtte az Istenséget, Hanem az ő Atyától. Ez az oka, miért az Attyát, ſaiát Attyánac mondia: önen magát kedig tulaydon Fiánac. Ez az oka, à miért egyēnlő Isten az ő Attyáual. A ßent Lelket is egy Istennec vallyuc lőnni az Attyáual és Fiuual: Mert Esaias, és Ezechiel Prophetanál Istennec neueßtetic.

A FELSEGES KIRALY &c. Ma reggel mű Melius wramat be hiuattuc vala hozánc, Es intőc, Hogy az Istennec igaſſága mellé állana,

állana, Es lelki esmereti ellen azt ne oppugnálna: Mert lehetettlen dolog volna, Hogy nẽ ẹrtenéie. Mũnękũnc ő azt monda: El az Isten, és vgy vigyẽ ki békéuel az Felséged aytaián, Hogy ennec előtte soha nem tudtam, Mi legyen à Christusnac Istensége: Azt sem tudtam, Miczoda Christus Istenségét predicállottam, és mit mondtam, Hanem à tegnapi napõ, Hogy az iámbor, Ferentz wram, veté à kẹrdéſt előmbe, Vgy buiéc ez éiel feiembe: Es te Felséged meg hallya, mint felelec ma à Ferentz wram kérdésére à kősség előt.

Czodálkozunc kedig Thuri Pálon, Hogy az Iosue hellyében tegnap Iesust oluasta à Sidóknac irt leueléből, Mint ha műnękũnc is nem volna Bibliánc, és nem látnóc, hogy Iosuerol emlekőzic, Hogy az vitte be à Sido népet az igéretnec földére, Miképpen az Istennec kőnyue bizonyitya, Hogy Moses hellyet ő valastatott.

Czodálkozunc kedig nemellyeteknec vakmerősségén, Hogy még vgyan itten is azt mertéc mondani, A kinec wra pőresse, Annac Isten oruossa. Mű senki pőresse nem vagyunc: Hanem intőttünc kegyes képpen, Hogy az Istennec igasságа ellen ne tussakodiatoc, Hanem annac engedietec: De à nagy kőuélység, és tisztesség kiuánás tűteket arra nem eresst.

MELIVS PETER. Io lelki esmerettel meg mondom, à mire Felséged meg kẹrd. Mert miképpen Constantinus Czasár à Sinadban kẹrde à Doctorokat, Es igazán meg vallác, à mire kẹrde: Azonképpen én is tartozom vele, Hogy meg vallyam. Ezokaért, pirullyon meg

az én ortzám, Czac mennyen elő az igaſſág. Vallom én, Hogy ez előt ſoha olly nyiluán meg nem eſmertem à Chriſtus Iſtenſégéről valo igaſſagát, mint tegnap à diſputacioban, és az után ezéyel gondolkoduán felőle eſſembe vőttem, Hogy az Iſtenſég, nem az legyen, à melly az Attyaſág, Hanẽ kűlemb legyen az Iſtenſég az Attyaſágtól: A Fiu is, à Fiuſágtol. A tű Propoſiciotoc is aſt mutattyac, Hogy Iſtenſéget adta à Fiunac, Nem Attyaſágát. Amit én ma à papirosbol elő oluaſſéc à kérdéſre, az attyafiac neuéuel, Azontvallom moſtan is.

A ſent irás kettőt támaſt előnkbe az Iſten feől. Leg előſer, Hogy egy legyen az Iſten, Mint Deut. 5, és, 6, Hald meg Iſrael: A te Wrad Iſtened egy Iſten, 1. Cor. 8. Műnękűnc kędig egy Iſtenűnc vagyon. Máſut Chriſtus Wrunc aſt mondia: Más az én Attyám, ki engemet elboczatot: Item. Egy az Wr Ieſus Chriſtus, Egy à ſent Lélec. Harman vadnac mennyben, kic tanubizonſágot teſnec. Nem mond harom Iſteneket. Hármat is mond: Egyet is mond, Hogy az egyeſségben à Haromſágot meg mutaſſa. Az Iſten eſt még minden teremtőt állatokban is meg mutatta, A fűuekben: Más à győkere, Más à fára, Más à leuele és à fűue. A violában kűlemb az fűue à ſarátol, à ſinétől.

Mikor az Iſtennec tellyes volta vétetic egy Iſtenért, Az az, Egy Iſtennec terméſeti auagy tellyes volta ért vétetic à haromról, Tudni illic, az Attyá-

VETELKEDESSE.

Attyárol, à Fiurol és à Sent Lélekről. De mikor értetetic à Chriſtuſrol, Az ő emberſégben lako Iſtenſégről vétetic.

A FELSEGES KIRALY &c. Ha czac moſtan but feiedbe ez à Chriſtus, à mint te mondod: Hát eddig miczoda Chriſtuſt predicalottal?

DAVID FERENTZ. Chriſtus Ieſusban ſerelmes Attyámfiai kereſztyénec, Meg hallátoc Peter wram valláſſát: Kérlec, Hallyatoc meg az én valláſſomat is, és feleletemet.

HELLOPEVS BALINT. No no, Hallyátoc hallyátoc: Ihol propoſicioid, Diſputály, ha diſputálni akarſz, Auagy mayd kettő ſackaſztom.

DAVID FERENTZ. En à diſputaciohoz kéſz vagyoc. Ez előt ſem vontam meg magamat, Moſt ſem vonſzom meg magamat. Ha kedig à propoſiciokat el ſaggattyátoc: Aual meg mutatattyátoc, Ki fiai vattoc, Es ennękem nem árthatoc euel ſemmit: Mert én egyért ezért nyomtattatoc. Lám ſinte vgy czelekőttec, mint à Papiſtác az Luther iráſſaual: Holot ómagánac nem árthattanac, Könyueit égetéc és ſaggattác.

A FELSEGES KIRALY &c. Minec vtánna az Iſtennec kegyelmeſſégéből è ſeggelet földnec valaſztot Feiedelmé vagyunc, Tiſztünc ſerént, Nem czac à mi allattonc valóknac teſtecknec óltalmazáſſára akartunc gondot viſſelni, Hanem még lelkeckre is, Hogy az igaſſágban meg épülheſſenec, Es az Antichriſtus tudomanyatol meg ſabaduhaſſanac.

Masodsor, Hogy à gonosi hirt neuet, melly-
et mi felolünc vdegen orſzagokban hirdetnec,
Mintha Torochitet vallanánc, eltörellyüc.
De látom, Hogy az ellenkezö felczac tétó-
uaz, Es az igaſſágnac ki ſelentéſére nem vgye-
közic.

Aſſi kéuányátoc, Hogy à mü predicatorunc,
Dauid Ferentz, köz hellyre menyen: A mü bi-
rodalmukban ſabadon, valahol akarnác, és va-
lamikor akarſtoc diſputálnác. Mindenkoron
mü à mü predicatorunkat elö hiuyuc, ſabadon,
minden bantás nelkül el ſenetnec. Elégtauedel
nec vagyon, Ezt che kimélyétec à kölczégct.
Sót eſſi kéuánoc, Hogy más orſzágbol is tudos
emberec ſlonenec. Bátorſágyan Beza úrnác is,
annac Similerus, Hogy az Innenec iſſa igeuöl
az igaſſág kinyilatkoztatnec.

De Miért hogy látyác, hogy ezec körüli-
tecc à Vallás, Es à Diſputacionac végett vetnéc. Me-
dnec, Mert à Diſputacionac végett vetnéc, hogy
Es Dauid Ferentz, à gondolattéletnec
Erdélyben kelyen menne.

DAVID FERENTZ.

Mi-
ya győzödelmecc az okuetlenſég, és tudat-
lan ſag vakſorára vala az el-
lenſégnec, hogy tanúkepet nem engedic,
hanem alkalmatoſſágot, és lehetnec elo mondhaſſam,
Nehogy allomat, és lelekemet elo mondhaſſam,
Nehogy valami ellenſégnec, Ezekben
hamarſágos, melly à Vallás
láſſoc, vetnem.

neuet, melly-
an hirdetnec,
örellyůc.
fel czac této-
re nem vgye-

predicatorunc,
yen: A mű bi-
tariátoc, és va-
Mindenkoron
yuc. Szabadon,
Elég iouedel-
cc à kölczéget.
gbol is fő tudos
Beza ómaga is,
ec tiſta igeiéből

gy czac el körül-
delni nem akartoc
éget vetünc: Me-
énFeritnec, hogy

Z. Miért ho-
sz, és à tiſteſség
z vala el az el-
n nem engedéc,
t elő mondhaſſam,
gokra, Hogy nem
ért ide akartam az
vankfáinac is val-
en ſidelemet

A

AZ EGY AT-
tya Iſtenről, Es az ő
FIAROL, AZ IESVS CHRIS-
TVSROL, ES A SZENT LELEKRŐL
valo reuid vallás, Az Prophe-
táknac és az Apaſtoloknac
iráſſoc ſerént.

AZ EGY ISTENRÓL,

à mű Wrunc Christus Iesusnac Attyaról.

HOgy egy legyen az Isten, mennynec és földnec teremtőie, aſt az egęſs deréc ſét irás bizonyittya. Es iollehet ez világnac nagyob réſe egy Istenről teſen valláſt, De azęrt az egy Isten ki legyen, à ſent iráſnac follyáſſa ſerént, nem minnyaian eſmeric.

Ez pediglen az egy Isten, ſem harmas, ſem négyes, Hanem czac egy, kinec magaual minden ben egyenlő ſemmi társa ninczen, Soha ſem vólt, ſem leſen,

Sem pedig ollyan, kinec fia nem vólna, Hanem à mű Wrunc Iesus Christuſnac ſent Atya. Es euel valaſttya meg Christus Wrunc, és ſent Pál Apaſtol az igaz Kereſttyéneknec az ő valláſſokat, minden pogánoknac, és egyęb népeknec hamis valláſſoktol.

Ez kedig az egy Atya Isten olly, ki egyedűl és őmagatól valo Isten, ki ſenkitől ſemmit nem vőtt, Ki mindeneknec felőtte vagyon, Es kitől mindenec vadnac, Ki à mű Wrunc Iesus Christuſnac Istene, Attya és Feie: Ki az világoſſágnac Atya, Es minden ióknac kutfeie. Ez az igaz Prophetai és Apaſtoli vallás.

De vallani ez egy mindenhato Attya Isten hellyébe, Hármas, auagy négyes Istent, Egy Allatot, és harom főméllyt, ki némellykor egy legyen az Allatba, Nelellykor harom, Semmi nem egyęb, hanem ſoc Isteneket és Baluányokat be hozni és tamaſtani à kereſttyéni gyűlekőzetbe,

Es az

Es az Antichriſtuſnac vallaſſát kőuetni, Mellyről Daniel iőuendőlt, Hogy olly Iſtent kezd tamaſtani és tiſztelni, kit à mű Attyáinc, Abraham, Iſaac, Iacob ꝛc ingyen ſem eſmertenec. Mert ſemmit nem tudtanac, ſem à Patriarchác, ſem à Prophetác, ſem az Apaſtoloc, à Papánac Allatos, Haromſágos, ſőmélyes, meddő Iſtene felől, Hanem czac az egy Iſten felől, ki à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſnac, az igaz Meſſiáſnac, ſent és mindenhato Atya.

A MI VRVNC IEſus Chriſtuſrol, az Atya Iſtennec egyettlen egy Fiárol.

A mű Wrunc Ieſus Chriſtus pediglen ennec, az egy Atya Iſtennec áldot ſent Fia, Ki őröktől fogua rendeltett az egy Atya Iſtentől à mű dűczőſégűnkre, és vduelſegűnkre, Hogy ő ártattlan barány léuén, minket az ő mennyei ſent Attyánac, az ő véréuel, minden hamiſſaginkbol meg váltana, Es tiſztitana magánac ſaiát népűl.

Ez az Iſtennec Fia, à mű Wrunc Ieſus Chriſtus, az ô teſtentomban kűlemb kűlemb abrazatokban ielentetett ki, Tudni illic, Aldozatokban, Mannaba auagy mennyei kenyérbe, Vízekben, Kőſiklákban, Iacobnac laytoriaban ꝛc.

De meg adatott, és ſűletett az vtólſo vdőkben aſſonnyiallatnac maguaból, az igéretec ſerént: Ki teſt ſerént bizony ember, A ſentelő Lélec által kedig, Es az Attyanac Iſtẽſégénec benne valo lakáſa által meg bizonyitatott Iſten Fianac, és Iſtẽnec lőnni, Kiben

Kiben az Attya Iſten à mű vdvőſségűnket meg tekéllete, Halhatatlanſagot, és őrőc bodogſágot aduán.

Vgy, an ezen Iſtennec Fiat, à mű Wrunc Ieſus Chriſtuſt, mű az Attya Iſtennec paranczolattya ſerént tiſztellyűc, és imádiuc: Es minden iokat, mind lelkieket, s'mind teſtieket ő tőle kérűnc és varunc, Mint atól, kinec az Iſten, az ő Attya, mindeneket adot ſaiatul, Es à benne valo hitben vdvőzűlűnc, és őrőc életet veſſűnc: Mert más New nem adattatot eg allat emberec kőſt, melly ben vduezűlhetnénc, Hanem czac az Ieſus Chriſtuſnac Neuében. Es ſenki más fondamentomot nem vethet, Hanem à mellyet vetettenec, Melly az Ieſus Chriſtus.

Ez az Iſtennec Fia, az Ieſus Chriſtus, mű Közbeiaronc, Főpapunc, Soſolonc, Királlyunc, Es minden ellenſégűnktől bizonyos óltalmunc: Ki műnket az Attya Iſtennec kegyelmébe be viſen: Es ki által batorſággal valo bemenetelűnc vagyon à mű mennyei ſent Attyánkhoz.

Ezeket az Ieſus Chriſtuſrol vallani, nem egyęb, Hanem egéſz deréc ſent iráſnac follyáſſa ſerént meg eſmerni, Hogy à Ieſus Chriſtus az ő mennyei ſent Atyatól legyen, Es hogy mindeneket, Még pedig az ő Iſtenſéget is, az ő mennyei ſent Atyatól vőtte legyen: Mert az Atya mindeneket adot az ő Fianac.

Ez ellen kedig, és è kőuől valláſt tőnni, nem egyęb, Hanem az egy Atya Iſtent, Es annac az ő Fiat, az Ieſus Chriſtuſt meg tagadni: Es az Attya Iſtennec tiſztеſſegét és méltoſágát haborgatni, Kit az Ieſus Chriſtus, az ő áldot ſent Fia mindenűt

denűt oltalmaz, dűczőit és felmagaſtal: bizonſá-
got téuén, Hogy nem azért iőt legyen ez vilagra,
hogy az ő akarattyat tekellené meg, Hanem, hogy
az ő mennyei ſent Attyánac akarattyát czelekő-
dné: Melly Attya adot ő nęki Hatalmot, és Iſten-
ſégnec tellyes voltát, Mellyel őtet őmagahoz e-
gyenlőué tőtte, Az ő Iobiara fel vltőtuén, Es olly
Neuet aduán ő nęki, melly Nęw minden Neuek-
nec felőtte vagyon.

Miképpen azért egy Atya Iſten vagyon,
Egy Iſtenſég, Bőlczeſég, Igaſág Irgalmaſſág:
Azonképpen ezen egy Iſtenſég, Bőlczeſég, Igaſ-
ſág és Irgalmaſſág őntetett ki az Ieſus Chriſtuſra,
Es meg mutatatott ő benne, Hogy ez teſtben
meg ielent Iſtenben, amaz hoza mehetettlen vila-
goſſagban lakozo Atya Iſtent, kihőz ſenki nem
férhet, meg tapaſtalhatnoc, Es az Ieſus Chriſtuſt
velűnc valo Iſtennec lőnni meg iſmerhetnőc: Ho-
gy valoba meg bizonyitatnéc, Hogy az Ieſus
Chriſtus Iſtennec Formaiaban vagyon, Es hogy
ő az Iſteñec dűczőſégénec fénye, Es az ő teremté-
tinec auagy valoſágnac ki metzet Béllyege: Hogy
miképpen à kriſtallybol czinált edényt à napnac
fénye tellyeſſéggel beburittya, befoglallya és meg
tőlti: azonképpen à tellyes Attyai Iſtenſegénec
hayléka és temploma, az ember Ieſus Chriſtus le-
gyen.

SOMMA SOMMARVM.

Ez à hiueknec igaz kereſtyéni vallaſoc, Tud-
ni illic Vallani, Az Ieſus Chriſtuſt, ki foganta-
tott ſent Lélektől, és ſűletet ſűz Mariatol, A fel-
ſéges, élő egy Atya Iſtennec Fianac lőnni: Melly
eſmeret és igaz vallás az őrőc élet.

Ily [illegible] Atyától fogva való Fiat, ki az Atyától, auagy fömélyéből, minden való ötöc elötte fületett, és à Haromságnac másodic fömélye, és önmagatol való Isten legyen, Ki álmás legyen, Mint à Papásfoc valnac, Semmi nem egyéb, Hanem mind az Attyat, s'mind à Fiat meg tagadni; Annac felötte meg vtálni, és megvetni az egy igaz és egyettlen egy fületett, az Iesus Christust, Ki fogantatott Sent Lélektöl, Es fületett fűz Mariatol, Es ennec hellyébe más Christust, és más Fiat állatni, Es ő igaz Istenségét megrontani, és el vesteni.

Mert ennec az Isten Fianac, az Iesus Christusnac, nem czac teste formaltatott Sent Lélektöl, Hanem ez által az Atya Isten; az ő Istenségénec is minden tellyes vóltat valoba adta önéki, Es aual valo meg kenéssel, Wrra és Christussa tötte ötet, Hogy ő rayta nyugsic az Iehouánac, az az, à felséges, mindenhato, öröc Istennec Bölczeségénec, Értelménec, Félelménec &c Lelke: Mellyekel meg bizonyitatic Isten Fianac, és mindeneknec felette áldando Istennec, és az wy világnac teremtöiénec lönni.

Ebben ezokaért az Isten Fiaban, az Iesus Christusban, à Sent írás Serént, két dolgot vesünc esünkbe.

1. Elsöt, Az ő testénec, auagy emberségénec, à fűznec mehében, à Sent Lélektöl, Seplő nélkül valo fogantatasát és formáltatását:

2. Masodikat, Az egy Attya Istennec azon Sent Lelkénec ő benne mértéc nélkül valo lakását, Isteni erővel és hatalommal valo fel épitését,

Melly

Melly az ő bizony Istenſége: Melly miat, Chriſtuſnac, Wrnac, és mindeneknec felette öröcké áldando Istennec neueſtetic.

Ez az egy Attya Istennec, és az ő ſent Fianac, az Iesus Chriſtuſnac igaz eſmereti, Es arrol walo vallás tétel, à mű őröc életünc, Es vduesség inknec fondamentoma, Es nem Töröc hitt auagy vallás.

A SZENT LELEKRŐL.

A ſent Lélec, az egy Attya Istennec hatalmas és mindenhato ereie, Mellyet meg ielentette

1. Elöſer, Az első teremtésben, Mikoron auagy ~~mindeneket teremtett, meg eleuenitett~~, éltötett taplált, és meg őrizet.

2. Maſodſor, A maſodic teremtésben nyilvábban, az ő áldot ſent Fiaban, az Ieſus Chriſtusban, Mikoron az valaſtatokat az Ördögnec torkabol ki raggatta, A Bűnből ki teritötte, és wyonnan ſűlte őket: Ismet Mikoron halotakat tamaſtot, Betegeket gyogyitot, Ördegöket vzett, Es mikoron ömaga is halotaibol fel tamaſtatott.

Es miképpen az első teremtésben, az egy Attya Isten az ő Lelkéuel mindeneket meg eleuenitett, éltötett, taplált és meg őrizett: Azonképpen à kiket à az ő ſent Fia, az Ieſus Chriſtus által wyo lan teremtet, Azokat meg aiandekoza az ő ſent Lelkéuel, Es meg ſenteluén, meg peczętli őket, Es mind végig meg őrizi, Hogy az meg adott mennyei örökségből ki ne eſſenec, Hanem vduezűllyenec mind öröcké.

Az Atya Isten ezokaért az ő ſent Lelkéuel az ő valaſtotit meg tęriti, Meg vilagoſſittya, ta-

nyittya, oktattya, vidamittya, és minden ſent czelekődetőkre, és io dolgokra fel gerieſſti és inditya, Es alkolmatoſa teſſi őket; Melly czelekedetec ért is à ſent Lélec mondatic aiandéknac, Tanitomeſternec, Oktato kenetnec, Tűznec, Elő viznec, és mindeneknec meg vifgaloianac.

Mondatic annac felette Fiuua fogadaſnac, Es Igaſágnac, auagy Bizonyoſſagnac Lelkénec: Mert tanubizonſágot teſſen à mű lelkűnknec, Hogy Iſtennec fiai vagyunc, Es à mennyei őrekſégnec örökősi, Es az Iſtent kegyelmes Attyánknac kiáltattya mű velűnc.

Ez à ſent Lélec, à ſent irásba, nem czac az Attya Iſtennec, Hanem à Fiunac is lelkénk mondatic, Miért hogy az Atya Iſten aſſt őnęki mértéc nęlkűl adta, Es aual őtet meg kenuén Chriſtuſſa és Wrra tőtte: Kitt az ő neuében, és ő altala ád az Attya Iſten műnękűnc is, az ő valaſtot fiainac, Hogy benne éllyűnc, és vduezűllyűnc: Eſt pedig tudni, és eſmerni; Tekéletes igaſság, Es őrőc bodogſág.

Viſſontag kedig à ſent Lelket à Papáſſockal ömagatol való Iſtennec, és à Haromſág Iſtennec harmadic ſőmélynec mondani, Es annac ſűletteſſét, auagy ſarmozáſſat vallani és erősiteni, Nem egyęb, Hanem à ſent iráſnac az ő fondamentomát fel forgatni, Es à mű mennyei ſent Attyánknac hozanc valo io keduét, és velűnc valo io tétemányit nem eſmerni, hanem meg vtálni, és meg vetni.

Mert az ő Lelkénec tőle valo ſarmozáſſa, ki boczatáſſa, és ki öntéſſe, nem egęb, Hanem az ő

ereiénec

ereiénec mű velünc valo közléſſe, és mű velünc örőcké valo maradáſſa, A Chriſtus Ieſusba, Es az Ieſus Chriſtuſnac, az ő áldot ſent Fianac, à mű Wrunknac és vdueziténknec általa: Amen.

Aſt tudod, io Peter wram, Hogy nagy bölczeſéget tanoltal, Hogy az igaſſágot be halolhaſſad è kereſt fogáſſal: Külemb az Iſtennec tellyes volta, Külemb az Attyaſág. Pál Apaſtol, mikor aſt mondia: Műnekünc egy Iſtenünc vagyon, Amaz Atya, Meg valaſttyaé az Iſtenſéget, az Attyaſágtól? Euel è felelettel akarod az haromnac egy Iſtenſéget oltalmazni: De ſinte euel rontod. Mert ha más az Attyaſág, és más az Iſtenſég: Tehát az Atya Iſten kőuül vagyon valami Iſtenſég: Hogy lehet hát az Atya Iſten olly Iſten, mellyből mindenec vadnac? Es az az Iſtenſég, Hogy lehet mind az haromé, tudni illic, Az Attyaé, à Fiué, és à ſent Lélecké?

Maſodſor, Euel è kereſt fogáſſal aſt tudod, Hogy à Fiunac örőktől fogua valo fűletéſſet, és Iſtenſégét oltalmaſhatot: De ſinte euel rontod meg. Mert ha az Atya Iſtenſégénec tellyes voltaért, melly à Fiuban vagyon, az örőcké valo Fiu nem Fiu, Hát ſükſég, Hogy más Iſtenſégért legyen fiu, az örőcké valo Fiu. De lehetettlen, hogy az Attya Iſtennec az ő tellyes voltanál más Iſtenſég volna: Semmiképpen azért más Iſtenſégért, à melly ninczen ezen kőuül, Iſtennec Fia nem lehet à Logos

Harmadſor, Az Atya Iſtennec tellyes Iſtenſége kőuül, több Iſtenſég ninczen. A Logos (à te

[illegible] ſzerént,) nem Fiu ſzám az Iſten.
Ezokáért, Más Iſtenſége vagyon a Fiúnac, hogy
nem mint az Attyánac, A te véleködéſſed ſze-
rént.

Az Attya Iſten, az ő Szent Fiáért könyö-
rüllyen raytunc, Es tanieczon meg
az ő vtára, Amen.
Amen.

Az Waradi Diſputacionac végé.

COLOSVAROT.

ANNO DOMINI.

1570

SFARSIT